

2475

1845

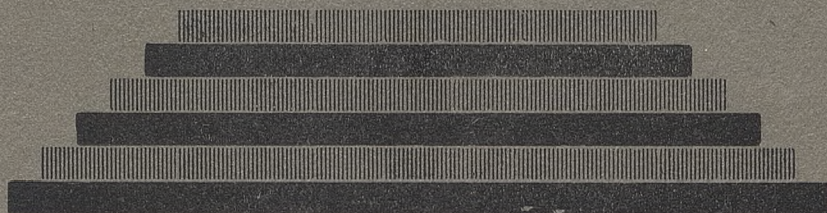
20

L

A

T

C Z Y T E L N I
T O W A R Z Y S K I E J
W K R A K O W I E

2475

18945

CZYTELNIA TOWARZYSKA
W KRAKOWIE.

SPRAWOZDANIA ROCZNE

1932

Nakładem Czytelni Towarzyskiej w Krakowie.

W drukarni M. Goldberga w Rzeszowie.

P. T.

Pierwsze dwudziestolecie Czytelni Towarzyskiej w Krakowie postanowił urzędujący obecnie Wydział uczcić przez ogłoszenie drukiem wszystkich sprawozdań swych Poprzedników.

Przekonani jesteśmy, że wydawnictwo niniejsze stanowić będzie miłą pamiątkę dla ogółu Członków naszych, zwłaszcza od najdawniejszych lat z Instytucją związanych, a zarazem wzbudzić zdola zainteresowanie szerszych sfer jako zajmujący obraz kulturalnych poczynań poważnego odłamu społeczeństwa krakowskiego.

Kraków, w marcu 1932.

Za Wydział:

Sekretarz:

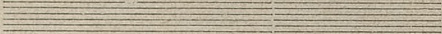
Juljusz M. Baumgarten.

Prezes:

Dr. Ryszard Reiner.

Komitet Założycieli:

Dr. Ryszard Reiner,
przewodniczący

Juljusz M. Baumgarten,
referent statutu

Żofja Loria,
sekretarz

Dr. Maksymiljan Nadel,
skarbnik

Dr. Szymon Altendorf,

Anna Altendorfsowa,

Adolf Gans,

Natalja Landauowa,

Dr. Salomon Oberlender, Klara Oberlenderowa,

Róża Schiffowa.

Sprawozdanie z czynności za rok 1912/1913

Kiedy zaledwie przed rokiem szczupła tylko garstka osób dobrej woli powzięła myśl stworzenia ogniska kulturalnego i towarzyskiego zarazem, niewielu wierzyło w możliwość wcielenia tej myśli w życie. Kto zna ospałą obojętność, jaka cechuje przeważną część naszego społeczeństwa, kto wie, jak każdej myśli zacnej, a nowej o nieprzewyciężone niemal trudności łamać się przychodzi, ten z góry sprawę naszą dać musiał za wygraną. Trzeba nam też było istotnie pokonać przeciwności, a nierzadko przykrości bardzo wiele, żeby dojść do wyników, jakimi ustępujący obecnie Wydział pochwalić się może.

Nie tracąc ducha, przystąpiliśmy z całym zapałem do spełnienia włożonych na nas obowiązków, ożywiało nas bowiem przekonanie, że Czytelnia Towarzyska czyni zadość istotnej potrzebie, że powołaną została do zapełnienia luki, żywo odczuwanej w sferach, na które Stowarzyszenie nasze jest obliczone i że prędzej czy później musiano ją stworzyć, gdyby jej jeszcze nie było.

Jęliśmy się tedy przedewszystkiem załatwienia sprawy najbardziej naglącej: przysporzenia Stowarzyszeniu takiej ilości Członków, których wkładki miesięczne zapewniłyby mu dochody potrzebne na pokrycie bieżących, a wcale znacznych wydatków. Zabiegi nasze osiągnęły wynik pomyślny, albowiem liczba Członków doszła obecnie do poważnej cyfry 302.

Dzięki tej okoliczności, jak niemniej ogłędnej gospodarce, finanse Stowarzyszenia tak są pomyślne, iż mimo, że od Komitetu założycieli żadnych niemal nie odebraliśmy funduszy, mimo, że na urządzenie i to gustowne lokalu, a zwłaszcza na zakupno własnego fortepianu znaczne wydaliśmy kwoty, mimo, że dużołożyliśmy na czasopisma - suma wszystkich długów naszych nie dochodzi kwoty 3200 K, a znajdują one zupełne pokrycie zarówno w samej gotówce kasowej, którą z dniem zamknięcia rachunków wynosiła 408 K 30 h, jak i w bieżących przychodach miesięcznych.

Ogólny zaś stan majątkowy Stowarzyszenia wykazuje nadwyżkę stanu czynnego nad stan bierny, wynoszącą 1146 K 99 h, a jeżeli z tej kwoty odpiszemy nawet wszystkie zaległości wkładowe w kwocie 130 K — pokażną sumę 1016 K 99 h.

Niemniej pilną okazała się sprawa odpowiedniego urządzenia lokalu Stowarzyszenia. I pod tym względem usiłowania nasze

uwieńczył pomyślny rezultat tak, iż śmiało rzec można, że lokal Czytelni Towarzyskiej należy do najgustowniej urządzonych ubikacyj tego rodzaju.

W staraniach około urzeczywistnienia celów Stowarzyszenia nie pominęliśmy żadnego ze środków §-em 4 statutu wskazanych.

Środkami tymi — wiadomo — głównie odczyty, zebrania towarzyskie, Kółka, czasopisma.

a) Odnosnie do odczytów nie pomówi nas nikt chyba o przesadę, jeżeli zaznaczymy, że żadna z pokrewnych nam dążnościami instytucyj nie poszczyci się taką ilością odczytów i takim dobozem prelegentów. Serdeczną też tym ostatnim złożyć winniśmy podziękę, że z rzadką bezinteresownością spieszyli na każdy nasz apel, aby duchowym swym dorobkiem z nami się podzielić.

Pragnąc ułatwić następcom naszym pracę, zwłaszcza w początkach ich działania, zapewniliśmy też cały szereg odczytów prelegentów o głośnych nazwiskach na czas najbliższy.

b) Zebrania towarzyskie, urządzane w każdą niedzielę po 1 i 15 miesiąca, cieszyły się uznaniem i sympatią ogółu Członków naszych. Muzyka, śpiew, deklamacja, a nierzadko kabaret, składały się na urozmaicony i obfity program tych wieczorów, które każdym razem ściągaly licznych uczestników. Wspomnieć tu należy, że urządzaniem zebrań zajmowali się t. zw. „gospodarze“, przeważnie z poza członków Wydziału, im też za trudy należy się osobne uznanie.

c) Prawie wszystkie zawiązane w ciągu ubiegłego roku za-wiadowczego Kółka rowijały się pomyślnie, spełniając temsamem obok właściwego swego celu zadanie zwiększenia frekwencji naszej Czytelni.

Jedynie Kółko muzyczne nie rozwinęło energiczniejszej czynności, mamy jednak niepłonną nadzieję, że w przyszłym roku i pod tym względem nastąpi korzystna zmiana.

Zarządom poszczególnych Kółek, które w tak znaczny sposób ulżyły Wydziałowi pracę, wyrażamy na tem miejscu serdeczne dzięki.

d) Odnosnie do działu czasopiśmiennego starał się ustępujący Wydział przez sprowadzanie najpoczytniejszych wydawnictw naukowych, literackich i politycznych zadowolić objawione życzenia Członków, przyczem pilnie baczył na to, aby każda dziedzina sztuki i nauki, jak i wszelki odcień polityczny w miarę zasobów naszych odpowiednio były zastąpione.

Udało się też Wydziałowi pozyskać dla Stowarzyszenia szereg pism bezpłatnie lub po cenie niższej, za co odnośnym Wydawnictwom wyrażamy winne dzięki.

Zaznaczamy wreszcie, że Wydział odbył posiedzeń plenar-

nych 16, nie licząc całego szeregu narad komisyjnych.

Oto obraz naszej pracy w ciągu pierwszego roku istnienia Czytelni Towarzyskiej, rozprowadzony w szczegółach w dalej zamieszczonych zestawieniach z specjalnych działów.

Wedle postanowienia §-u 16 a) statutu zwyczajne Walne Zgromadzenie zbiera się dorocznie w drugiej połowie października; gdy jednakże obecny Wydział wybranym został 12 marca 1912 — oczywiście w myśl postanowienia §-u 17 a) statutu z ważnością jednoroczną — postanowiliśmy zwołać już teraz zwyczajne Walne Zgromadzenie i napowrót w ręce Jego złożyć powierzone nam mandaty.

Czynimy to z poczuciem spełnienia obowiązku wedle najlepszej wiedzy i możliwości, oddajemy Stowarzyszenie następcom naszym w stanie uporządkowanym, w pełni życia i nie wątpimy, że danem im będzie poprowadzić je dalej na drodze rozwoju ku zacnym jego celom.

PORZĄDEK ODCZYTÓW.

21 kwietnia 1912, Dr. ZDZISŁAW JACHIMECKI: „Rozwój muzyki dramatycznej“. — 30 kwietnia, Dr. HENRYK REINHOLD: „Boska Komedja na tle epoki“. — 4 czerwca, WILH. FELDMAN: „Teatr nowoczesny“. — 16 września, MACIEJ SZUKIEWICZ: „U źródeł twórczości Matejki“ (z obrazami świetlnymi). — 24 września, KAZIMIERA BUJWIDOWA: „Kilka słów o kobiecie z powodu „Urody życia“ Żeromskiego“. — 13 października, ADAM CZERBAK: „Gimnastyka rytmiczna systemu prof. Dalcroze'a jako czynnik wychowawczy“. — 27 października, WŁADYSŁAW STUDNICKI: „Żyd w Rosji, a Żyd w Ameryce“. — 13 listopada, Inż. LEONARD FREUDENSON: „Siły przyrody, a przemysł“. — 24 listopada, KONSTANTY SROKOWSKI: „O obecnem położeniu międzynarodowem“ — 3 grudnia, Inż. ALEKS. BOBKOWSKI: „O sporcie narciarskim“ (z obrazami świetlnymi). — 26 stycznia 1913, Wieczór ku uczczeniu 50-lecia powstania styczniowego w połączeniu z odczytem HELENY RADLIŃSKIEJ: „Rewolucja moralna przed r.1863“ i ze współudziałem Heleny Schornsteinówny, Adama Hermana, Kazimierza Kominkowskiego i Dra Wiktora Peipera. — 9 lutego, Dr. ZOFJA DASZYŃSKA - GOLIŃSKA: „Hoene-Wroński jako myśliciel społeczny“. — 23 lutego, Dr. WIKTOR E. PORDES: „Zbrodnie w powieści“. — 16 marca, Dr. JÓZEF REISS: „O Mendelsohnie“ (z ilustracją muzyki). — 30 marca, Dr. JÓZEF REINHOLD: „Z dziedziny psychologii kryminalnej“.

PORZĄDEK ZABAW.

25 marca 1912, Wieczór inauguracyjny. — 28 kwietnia, Zebranie towarzyskie. — 20 października, Zebranie towarzyskie.

(Gospodarze: pp. Zofja Lachsowa, Michalina Langrodowa, Dr. Artur Lustgarten i Dr. Maksymiljan Nadel. — 3 listopada, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Felicja Landauowa, Róża Schiffowa, Dr. Wilhelm Fink i Dr. Alfred Kraus). — 17 listopada Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Klara Oberlenderowa, Erna Trammerowa, Dr. Józef Bromberg, i Dr. Michał Grünspann). — 8 grudnia, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Anna Altendorfowa, Matylda Merdingerówna, Dr. Adolf Gumprich i Edward Rosenberg). — 22 grudnia, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Dora Lachsowa, Rena Reinerowa, Leopold Margulies i Maksymiljan Mester). — 31 grudnia, Zabawa Sylwestrowa. — 19 stycznia 1913, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Olga Brummerówna, Ella Mandlowa, Dr Szymon Altendorf i Dr Maurycy Kaufmann). — 2 lutego, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Zofja Loriówna, Paulina Rosenbergowa, Dr. Jan Geldwerth, i Inż. Henryk Loewenkron). — 16 lutego, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Lola Geldwerthowa, Eleonora Nadlowa, Dr. Maksymiljan Goldwasser i Dr. Zygf. Reiner). — 2 marca, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Helena Grünhutowa, Erna Maschlerowa, Teodor Dawidowicz i Edmund Friedrich).

PRZEGLĄD KÓŁEK.

1. KÓŁKO ANGIELSKIE, zawiązane 16 kwietnia 1912. — Zarząd: Helena Grünhutowa, przewodnicząca; Alicja Hausmanowa, zastępczyni przewodn.. Ella Gottliebówna, sekretarka; Edmund Friedrich, skarbnik. — Staraniem Kółka zaprowadzono 3 kursy języka angielskiego: a) dla początkujących we środę od godz. 6—7 wieczorem, b) dla zaawansowanych: oddział I. w piątek 5—6, oddział II. 6—7 wiecz., c) dla władających językiem poprawnem we środę 7—8 wieczorem.

2. KÓŁKO „ESPERANTO“, zawiązane 17 kwietnia 1912. — Zarząd: Artur Markowicz, przewodniczący; Dr. Zygmunt Lehrfreund, zastępca przewodn.; Dr. Henryk Fargiel, sekretarz i bibliotekarz; Dr. Ludwik Kosches, skarbnik. — Kurs języka „Esperanto“ prowadził w pierwszym sezonie p. Ignacy Jakiemczuk, w drugim p. Dr. Leon Rosenstock, były sekretarz generalny wszechświatowego kongresu w Krakowie. Nauka odbywa się w poniedziałki i piątki od godziny 6½ do godziny 7½ wieczorem. Kółko utrzymywało łączność z pokrewnymi związkami, a na kongresie, w którym uczestniczyli liczni członkowie Stowarzyszenia, reprezentowanem było przez członka Wydziału, p. Adolfa Gansa.

3. KÓŁKO FRANCUSKIE, zawiązane 17 maja 1912. — Zarząd: Zofja Lachsowa, przewodnicząca; Dr. Emil Steinsberg, zastępca przewodn.; Inż. Ignacy Menaschè, sekretarz; Aurelja

Horowitza, skarbniczka. — Staraniem Kółka zaprowadzono 3 kursy języka francuskiego: a) dla początkujących we wtorki od godz. 7—8 wiecz., b) dla zaawansowanych we środy 6—7 wiecz., c) dla władających językiem poprawnie we wtorki 6—7 wieczorem.

4. KÓŁKO WŁOSKIE, zawiązane 12 grudnia 1912. — Zarząd: Paulina Rosenbergowa, przewodnicząca; Dr. Adolf Schnitzer, sekretarz i skarbnik; Mea Hirschthalówna, bibliotekarka. — Nauka języka włoskiego odbywa się w poniedziałki od godz. 7^{1/4} do godz. 8^{1/4} wieczorem.

5. KÓŁKO DEKLAMACYJNO - DRAMATYCZNE, zawiązane 2 maja 1912. — Zarząd: Dr. Adolf Gumprich, przewodniczący; Rena Reinerowa, zastępczyni przewodn.; Dr. Jan Geldwerth, sekretarz i bibliotekarz; Dr. Artur Lustgarten, kierownik ćwiczeń; Teodor Dawidowicz, skarbnik i gospodarz; Aleksander Fränkel, inspicjent. — Na regularnych swych zebraniach tygodniowych wygłaszali uczestnicy Kółka wybrane w tym celu przez przewodniczącego lub kierownika ćwiczeń utwory i czytali komedje lub dramaty z rozdzielonemi rolami. Kółko brało też czynny udział w zebraniach towarzyskich wystawieniem kilku komedijek. Z drobnych składek miesięcznych i z darów założył zarząd biblioteczkę dla użytku Kółka, obejmującą już obecnie kilkadziesiąt dzieł.

6. KÓŁKO MUZYCZNE, zawiązane 5 czerwca 1912. — Zarząd: Prof. Karol Wierzuchowski, przewodniczący; Prof. Stanisław Lipski, zastępca przewodn.; Róża Blumenfeldowa, sekretarka; Berta Birnbaumówna, zastępczyni sekretarki; Stefania Gottliebowa, kierowniczka artystyczna, Tola Landyowa i Mała Süsskindowa, gospodynie dla organizacji; Edward Rosenberg, skarbnik; Dr. Marceł Birnbaum, bibliotekarz. — Czynności Kółka ograniczyły się w ubiegłym roku do stworzenia chóru mieszanego, który odbywał ćwiczenia w czwartki od godz. 7 do godz. 8. wieczorem. Poszczególni uczestnicy Kółka brali nadto czynny udział w zebraniach towarzyskich.

7. KÓŁKO OŚWIATOWE, zawiązane 21 września 1912. — Zarząd: Dr. Henryk Reinhold, przewodniczący; Stefania Krausówna, sekretarka i skarbniczka. — Zgodnie ze swem przeznaczeniem starało się Kółko o popieranie celów Koła I. Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie przez zjednywanie mu członków. Starania te uwieńczone były pomyślnym wynikiem.

8. KÓŁKO SZACHISTÓW, zawiązane 15 kwietnia 1912. — Zarząd: Dr. Henryk Pisek, przewodniczący; Dr. Antoni Schechter, zastępca przewodn.; Paweł Sonnenthal, sekretarz; Dr. Szymon Blatt, skarbnik i gospodarz. — Uczestnicy Kółka schodzą się

regularnie w czwartki między godz. 7 a godz. 9 wieczorem. Nauki gry w szachy udziela gospodarz. Kółko zakupiło ze swych funduszków 2 garnitury szachów wraz z szachownicami.

9. KÓŁKO SPORTOWE, zawiązane 17 maja 1912. — Zarząd: Inż. Zygmunt Allerhand, przewodniczący, Lola Geldwerthowa, zastępcz. przewodn.; Dr. Wilhelm Fink, sekretarz; Felicja Landauowa, skarbniczka; Dr. Maurycy Epstein i Dr. Michał Grünspann, kierownicy zabaw sportowych. — W sezonie letnim uprawiali uczestnicy Kółka grę w tenisa na wynajętym w tym celu boisku w parku Jordana. W sezonie jesienno - zimowym zaprowadzono dwa kursy gimnastyki rytmicznej pod kierownictwem p. prof. Adama Czerbaka, a mianowicie: w poniedziałki od godz. 3¹/₂ do 4¹/₂ popoł. dla pań, w piątki dla dzieci.

WYKAZ CZASOPISM

które w ubiegłym roku otrzymywała Czytelnia Towarzyska.

A. POLSKIE: „Czas“, „Gazeta Poranna“ i „Gazeta Wieczorna“, „Głos Narodu“, „Ilustrowany Kuryer Codzienny“, „Kuryer Lwowski“, „Monitor“, „Naprzód“, „Nowa Reforma“, „Słowo Polskie“. — „Biblioteka Warszawska“, „Krytyka“, „Książka“, „Musejon“, „Poradnik Językowy“, „Prawda“, „Przegląd Filozoficzny“, „Ruch Filozoficzny“, „Rydwan“, „Sfinks“, „Świat“, „Tygodnik Ilustrowany“, „Wiedza i Postęp“, „Wieżień Polityczny“. — „Przegląd Lekarski“, „Lwowski Tygodnik Lekarski“. — „Dyabeł“.

B. NIEMIECKIE: „Arbeiter-Zeitung“, „Neue Freie Presse“, „Die Zeit“. — „Das litterarische Echo“, „Die Fackel“, „Die Kunst“, „Kunstwart“, „März“, „Die Modenwelt“, „Ost und West“, „Oesterreichische Rundschau“, „Sozialistische Monatshefte“, „Die Wage“, „Das freie Wort“, „Die neue Zeit“, „Die Zukunft“. — „Münchener Medizinische Wochenschrift“. — „Fliegende Blätter“, „Jugend“, „Simplizissimus“.

C. ANGIELSKIE: „The Review of Reviews“, „The Studio“.

D. FRANCUSKIE: „Femina“, „L'Illustration“, „Mercure de France“, „La Revue“.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Jerzy Trammer, zastępca prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Anna Alendorfowa, zastępczyni sekretarza. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Róża Schiffowa, zastępczyni skarbnika. — Dr. Maksymiljan Nadel i Natalja Landauowa, gospodarze. — Dr. Józef Bromberg, zawiadowca czasopism. — Zofja Loriówna, zastępczyni zawiadowcy czasopism. — Adolf Gans, referent spraw odczytowych. — Dr. Artur Lustgarten, referent spraw zabawowych. — Dr. Rudolf Beres, referent Kółek. — Michalina Langrodowa. — Klara

Oberlenderowa. — Dr. Maksymiljan Rose.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodniczący. — Zofja Lachsowa,
Felicja Landauowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Adolf Tillies.

Kraków, w marcu 1913.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za lata 1913/14/15/16

Zawierucha wojenna, która w sierpniu 1914 r. nad światem się rozpętała i złączona z nią ewakuacja mieszkańców Krakowa, a przede wszystkim powołanie wielkiej liczby młodszych Członków naszych pod broń, gwałtownie przerwała tak bujnie zapoczątkowaną pracę naszą, ponowne zaś podjęcie jej, chociażby w uszczuplonym zakresie, okazało się mimo rzetelnych starań narazie jeszcze niemożliwym. Towarzyski przeważnie charakter Czytelni naszej czyni zastanowienie działalności Stowarzyszenia w kierunku zabawowym zrozumiałem i przeświadczeni jesteśmy, że całkowite poniechanie zabaw wobec powagi i grozy rozgrywających się wypadków, odpowiada w zupełności jednolitemu przekonaniu ogółu Członków.

Toteż w okresie wojennym ograniczyć się musiała czynność Stowarzyszenia do udzielania lokalu na zebrania przeróżnych komitetów, związanych z akcją dobroczynną i społeczną, a zarazem do wysiłków w celu zabezpieczenia bytu Czytelni w niedalekim już chyba czasie pokojowym.

Tak tedy sprawozdanie niniejsze objąć może wyłącznie czasy poprzedzające wypadki wojenne.

Okres ten znamionuje stateczny rozwój Stowarzyszenia we wszystkich kierunkach.

Za najważniejszy w czasokresie sprawozdawczym moment niewątpliwie uważać należy fakt objęcia pięknego i obszernego lokalu, położonego w najdogodniejszym miejscu miasta. Lokal ten, urządzony w miarę zasobów naszych z pewnym wykwintem, każdego wstępującego miłą ogarnia atmosferą i wzbudza ogólne uznanie. Nic dziwnego więc, że stanowi on silną atrakcję dla Członków, którzy chętniej i liczniej doń uczęszczali, niż dawniej.

Przechodząc do szczegółów, miło nam zaznaczyć, że i w minionym okresie zawiadowczym zabiegi nasze o urzeczywistnienie celów Czytelni za pomocą środków §-em 4 statutu przewidzianych pomyślny uwieńczył wynik.

a) Odnosnie do odczytów, postaraliśmy się o szereg wybit-

ných prelegentów, przyczem dbaliśmy o możliwe przystosowanie tematów do aktualnych spraw dnia, a liczna frekwencja i zainteresowanie się Członków naszych, z jakim odczyty się spotykały, świadczą o pełnem zrozumieniu naszych usiłowań.

Oto poczet odczytów w okresie sprawozdawczym:

6 kwietnia 1913, WŁADYSŁAWA WEJCHERT - SZYMANOWSKA: „Idea niepodległości w poezjach Wyspiańskiego“. — 13 kwietnia, JÓZEF ALBIN HERBACZEWSKI: „Z tajników duszy rosyjskiej“. — 27 kwietnia, Dr. TOMASZ JANISZEWSKI: „O zwalczaniu chorób zakaźnych“. — 2 listopada, Dr. MARJAN STĘPOWSKI: „Pożegnanie Księcia Józefa z Krakowem“. — 9 listopada, ADAM CZERBAK: „Nowe prądy w gimnastyce rytmicznej Dalcroze'a“ (z pokazem uczenia seminarjum muzycznego). — 22 listopada, Dr. WACŁAW RADECKI: „Podświadomość w psychice“. — 30 listopada, Dr. JAN RAKOWICZ: „O miastach ogrodowych u nas“. — 8 grudnia, Dr. LEON ROSENSTOCK: „Zagadnienie języka wszechświatowego“. — 28 grudnia, KAZIMIERZ GABRYELSKI: „O deklamacji w wykonaniu scenicznem“. — 8 lutego 1914, „Dr. BOHDAN ZAHORSKI: „T. zw. idee społeczne a teoria pracy“. — 5 kwietnia, Dr. RAFAŁ TAUBENSCHLAG: „Prawo starożytne, a nowoczesne“.

b) Niemniej pomyślnie przedstawia się ruch zabawowy. Zarówno jak nasi poprzednicy, urządziliśmy w okresie sprawozdawczym przy pomocy uproszonych „gospodarzy“ szereg wieczorów i zebrań towarzyskich z wielce urozmaiconym programem, które cieszyły się tłumnym udziałem uczestników. Ponadto wprowadziliśmy nowość, urządzając kilka wieczorów muzycznych a żywe zajęcie, jakie one obudziły, umacnia nas w przekonaniu, że przyjęły się na gruncie Czytelni i mają w niej zapewnioną przyszłość. W szczególności odbyły się:

20 kwietnia 1913, Zebranie wstępne. (Gospodynie: panie Wydziałowe). — 20 października, Wieczorek inauguracyjny z powodu otwarcia nowego lokalu. — 23 listopada, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Sydonia Brombergowa, Mała Süsskindowa, Dr. Gabryel Horowitz, Dr. Ludwik Landy). — 20 grudnia, Koncert Pauliny Schalitówny. — 31 grudnia, Zabawa sylwestrowa. — 18 stycznia 1914, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Róża Kroowa, Regina Rothweinowa, Dr. Salomon Oberlender, Dr. Ludwik Rattler). — 25 stycznia, Wieczór pieśni francuskiej p. Leona Schillera de Schildenfeld z towarzyszeniem p. Stanisławy Raczyńskiej. — 1 lutego, Zabawa „andrusowska“, urządzona staraniem Kółka akademickiego. — 17 lutego, Koncert Chóru akademickiego pod batutą prof. Wallek-Wallewskiego. — 28 lutego, Zebranie towarzyskie. (Gospodarze: pp. Alicja Hausmanno-

wa, Róża Holzerowa, Dr. Adolf Ettinger, Dr. Antoni Schechter). — 7 marca, Wieczór muzyczno-wokalny, złożony z utworów Marjana T. Rudnickiego i prof. Bolesława Wallek-Walewskiego, z współudziałem p. Ludwiki Filipek-Jaworzyńskiej i Chóru akademickiego. — 29 marca, Zebranie towarzyskie w połączeniu z tombolą kwiatową. (Gospodarze: pp. Stefanja Gansowa, Celina Libanowa, Dr. Maksymiljan Rose i Dr. Dawid Süsskind). — 2 maja, Zabawa dzieci. — 10 maja, Zabawa letnia. — 31 grudnia, Zebranie sylwestrowe.

c) Nadzwyczajnym rozwojem cieszyły się Kółka czytelniane, zwłaszcza językowe i świeżo zawiązane Kółko akademickie, które w krótkim stosunkowo czasie zyskało przeszło 50 uczestników, a jednocześnie w swym gronie siły młode, walką życiową niezużyte, wniosło do Czytelni żywy strumień ochotnego czynu, dodatnio oddziaływujący na ogół Członków.

d) Gdy jednym z najważniejszych środków, wiodących do urzeczywistnienia celów naszej instytucji, są czasopisma, usilnie staraliśmy się o sprowadzanie możliwie największej ich ilości, przyczem baczną zwracaliśmy uwagę na objawione w tej mierze życzenia Członków. Śmiało też zaznaczyć można, iż wskutek powyższych usiłowań dział czasopiśmienny znaczny w okresie sprawozdawczym wykazywał postęp i że w szczególności każda niemal dziedzina wiedzy i sztuki odpowiednią w przeróżnych pismach znalazła przedstawicielkę. W zabiegach około osiągnięcia tego celu duże znaleźliśmy ułatwienie, albowiem cały szereg wydawnictw przysyłał pisma bądź bezpłatnie, bądź za znizeniem ceny prenumeracyjnej. Wydział spełnia tedy miły obowiązek, składając im na tem miejscu szczerą podziękę.

Następujące pisma nadchodziły do Czytelni Towarzyskiej:

DZIENNIKI: Czas, Gazeta Poranna, Gazeta Wieczorna, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Kurjer Warszawski, Naprzód, Nowa Reforma, Słowo Polskie. — Arbeiter-Zeitung, Berliner Tageblatt, Neue Freie Presse, Die Zeit.

PISMA PERJODYCZNE: Biblioteka Warszawska, Brzask, Głos Związku, Język Polski, Książka, Krytyka, Monitor, Nowości Ilustrowane, Pamiętnik Literacki, Prawda, Przegląd Bibliograficzny, Przegląd Filozoficzny, Przegląd Lekarski, Przewodnik Naukowy i Literacki, Ruch Filozoficzny, Sfinks, Świat, Tygodnik Ilustrowany, Widnokrąg, Więzień Polityczny, Życie Polskie. — Die Fackel, Fliegende Blätter, Frau und Mutter, Der Freidenker, Das Freie Wort, Gerichtshalle, Israelitisches Familienblatt, Die Jugend, Die Kunst, Leipziger Illustrierte Zeitung, Das Literarische Echo, Mitteilungen des Vereines zur Abwehr des Antisemitismus, Die Modenwelt, Moderne Körperkultur, Münchner Me-

dizinische Wochenschrift, Neue Rundschau, Die Neue Zeit, Ost und West, Das Recht, Simplizissimus, Sozialistische Monatshefte, Die Umschau, Die Wage, Zentralblatt für die juristische Praxis, Die Zukunft, — L'Illustration. — The Studio.

Poza tą programową niejako czynnością sprawy administracyjne wymagały od nas wiele pracy i zabiegów. Najwymowniejszym tego dowodem zwiększona ilość plenarnych posiedzeń Wydziału, która doszła pokażnej cyfry 27, ponadto długi szereg konferencji i porad komisyjnych. Na posiedzeniach tych głównie zajmowały nas prace przygotowawcze w celu założenia własnego księgozbioru, wygotowanie nowych i zmiany istniejących regulaminów, w szczególności regulaminów obrad i czynności Wydziału, przyjęć Członków, regulaminu dla „gości“, regulaminu zasadniczego i pojedynczych Kółek i t. d.

Wśród najtrudniejszych warunków, wywołanych szczególnymi stosunkami, panującymi w tej części społeczeństwa, dla której instytucja nasza do życia została powołana, a następnie wypadkami wojennymi, nie zdołaliśmy więcej zdziałać. — Ustępujemy z przeświadczeniem, że zawsze mieliśmy dobro Stowarzyszenia na oku i obowiązki nasze sumiennie spełniać staraliśmy się.

Składając wszystkim, którzy nas w pracy naszej słowem lub czynem wspierali, w pierwszym rzędzie Szanownym Prelegentom i Gospodarzom Zebrań towarzyskich, oraz Zarządom Kółek, najserdeczniejsze dzięki, wyrażamy jeszcze życzenie, aby następcom naszym danem było z wydatniejszymi swych trudów wynikami i w szczęśliwszym czasie stanąć przed Walnem Zgromadzeniem.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Alfred Kraus, zast. prezesa i skarbnik. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Zofja Loriówna, zast. sekretarza. — Dr. Maksymiljan Nadel i Klara Oberlenderowa, gospodarze. — Dr. Maksymiljan Rose, referent spraw odczytowych. — Dr. Edmund Rosenhauch, zast. refer. spraw odczyt. — Adolf Gans, zawiadowca czasopism. — Dr. Emil Steinsberg, zast. zawiad. czasop. — Zofja Lachsowa, referentka Kółek. — Anna Altendorfowa, zast. refer. Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, referent spraw zabawowych. — Inż. Julian Herschthal, zast. refer. spraw zabaw. — Natalja Landauowa, referentka spraw bibliot. — Róża Schiffowa, zast. refer. spraw. bibliot.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodn. — Dr. Józef Bromberg, — Michalina Langrodowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

• Dr. Adolf Tilles.

Sprawozdanie z czynności za rok 1916/1917

Nadzieja rychłego pokoju, a z nim powrotu normalnych w Stowarzyszeniu naszym stosunków, której wyraz daliśmy w poprzednim sprawozdaniu rocznem, niestety nie ziściła się. Wojna światowa szaleje z całą gwałtownością, a końca jej na razie nie widać. To też w ubiegłym roku zawiadowczym i mowy być nie mogło o podjęciu jakiejkolwiek czynności w kierunku zabawowym, a głównem staraniem naszym musiało być uchronienie Stowarzyszenia od upadku i zabezpieczenie jego bytu na przyszłość.

Do celu tego dążyliśmy podwójną drogą. Przedewszystkiem zapewniliśmy Stowarzyszeniu znaczny stosunkowo dochód przez odstąpienie części naszego lokalu Instytucji kursów maturalnych, zyskując w ten sposób środki, potrzebne na pokrycie czynszu najmu, następnie zaś odnowiliśmy umowę najmu lokalu pod możliwie najdogodniejszymi warunkami.

Nie ograniczyliśmy się jednak bynajmniej do tej niejako biernej roli zarządu, postanowiliśmy bowiem i czynnie, w miarę możliwości, przysporzyć Członkom naszym korzyści zarówno materialnych jak i ideowych. Idąc tedy z prądem czasu, skierowaliśmy uwagę naszą na najwrażliwszą stronę obecnego bytowania, na aprowizację. Nawiązaliśmy stosunki z poważną instytucją ekonomiczną, mianowicie ze Związkiem Gospodarczym, który dzięki naszym staraniom otworzył w lutym b. r. przy ul. Wielopole 1. 7. sklep, doskonale zaopatrzony w tak trudne obecnie do zdobycia artykuły spożywcze i gospodarcze. Ze sklepu tego i połączonej z nim piekarni znaczna część Członków naszych korzysta, przystąpiwszy w charakterze udziałowców do Związku Gospodarczego.

Wiele zabiegów poświęciliśmy stworzeniu w łonie Czytelni naszej nowej instytucji kulturalno-oświatowej. Instytucja ta pod mianem Kollegium wykładów naukowych podjęła w październiku 1916 r. czynności, zrazu jako przedsiębiorstwo prywatne, w finansowej tylko z Czytelnią pozostające łączności, od kwietnia b. r. zaś jako jej część integralną, jakkolwiek z własnym regulaminem i pod osobnym, z grona Wydziału ustanowionym zarządem. Założenie Kollegium wykładów naukowych okazało się myślą ze wszech miar szczęśliwą. Działalność jego już w pierwszym okresie istnienia, t. j. od października 1916 r. do końca czerwca b. r. polegała przedewszystkiem na zorganizowaniu całego szeregu, bo około 150 zarówno systematycznych, jak i luźnych wykładów i odczytów z najróżnorodniejszych dziedzin sztuki i nauki, następnie na powołaniu do życia seminarjów,

poświęconych lekturze i rozbirowi dzieł wybitnych przedstawicieli filozofji i literatury, wkońcu na urządzaniu zebrań i wieczorów, poświęconych pamięci znakomitych synów Polski, jak Twórcy Trylogji, Naczelnika Tadeusza Kościuszki, lub też drogim pamiętkom narodowym, jak wiekopomnej rocznicy majowej. — Pomyślnie pod każdym względem wyniki działalności Kollegium zawdzięczyć należy okoliczności, że Zarząd zdołał pozyskać dla swych celów cały szereg wybitnych prelegentów, zasłużonych i znanych pracowników na niwie oświatowej.

Oto ich poczet:

1. Kazimierz Bartoszewicz, 2. red. Dr. Antoni Beauprè,
3. Stanisław Bursa, 4. red. Kazimierz Czapieński,
6. red. Tadeusz Dąbrowski, 6. Dr. Henryk Elzenberg,
7. prof. Gerard Feliński, 8. prof. Stefan Górka, 9. prof. Tadeusz Korpala, 10. prof. Dr. Marjan Odrzywolski, 11. Helena Radlińska,
12. Dr. Juljusz Reiner (z Monachjum), 13. prof. Dr. Henryk Reinhold, 14. prof. Dr. Józef Reiss, 15. prof. Bolesław Wallek-Walewski, 16. red. Leon Wasilewski, 17. prof. Dr. Stanisław Zathy.

Nadmienić wypada, iż wykłady niejednokrotnie okraszał współdział znakomitych artystów i artystek, że wymienimy tylko pp. Irenę Solską-Grosserową, Różę Łuszczkiewiczówną, Jadwigę Turowiczówną, Helenę Dygatówną, Oktawję Trembińską, prof. Stanisława Lipskiego, art. oper. Aleksandrę Szafranę i Ludwikę Filipek-Jaworzyńską, pianistę Miecia Münza i innych. Zarówno zacnym prelegentom, jak i współdziałającym siłom artystycznym złożyć winniśmy serdeczną podziękę, że albo zupełnie bezinteresownie albo za szczupłym jedynie wynagrodzeniem dzielili się swym dorobkiem duchowym z licznymi rzeszami słuchaczy.

Skoro już w początkach istnienia Kollegium okazało się tworem niezwykle żywotnym, wątpić nie można, że z czasem, a zwłaszcza z nastaniem normalnych warunków, stanie się ono jednym z najważniejszych ośrodków działalności Czytelni, a zarazem i poważnym czynnikiem szerzenia oświaty i kultury w naszym mieście.

Zaznaczyć wreszcie należy, że ulegając niejednokrotnie objawionym życzeniom Członków, Wydział już u kresu swego urzędowania, bo w dniach ostatnich, postanowił wskrzesić dział czasopiśmienny i zaprenumerował w tym celu cały szereg dzienników i czasopism. Z czytelni pism Członkowie nasi bezwątpienia gorliwie zechcą korzystać.

Oto w głównych zarysach obraz pracy naszej w trzecim z rzędu roku wojny. Że w takich warunkach nie mogła ona znaczniejszemi poszczycić się wynikami, to chyba zrozumiałe.

Przyznać nam jednak trzeba bezstronnie, iż na dobrych chęciach, a nawet na skutkach pozytywnych nie zbywało; przedewszystkiem windykujemy sobie tę niewątpliwą zasługę, że zdołaliśmy Stowarzyszenie w czasach dla istnienia takich, jak Czytelnia instytucyj zgoła niesposobnych, bo przez burze i wstrząśnienia zawieruchy światowej, utrzymać nienaruszonem i z pełnią możliwości rozwojowej na przyszłość. O to uznanie prosimy.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Alfred Kraus, zast. prezesa i skarbnik. — Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Róża Landwirthówna, zast. sekretarza. — Dr. Maksymiljan Nadel i Klara Oberlenderowa, gospodarze. — Dr. Henryk Reinhold, referent spraw odczyt. — Dr. Edmund Rosenhauch, zast. refer. spraw odczyt. — Adolf Gans, zawiadowca czasopism. — Dr. Ulryk Goldberger, zast. zawiad. czasopism. — Zofja Lachsowa, referentka Kółek. — Michalina Langrodowa, zast. ref. Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, referent spraw zabaw. — Helena Grünhutowa, zast. refer. spraw zabaw. — Natalja Landauowa. — Róża Schiffowa.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodniczący. — Anna Altendorfowa, — Felicja Landauowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Adolf Tilles.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

Kraków, w październiku 1917.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1917/1918

W szóstym z rzędu roku istnienia Czytelni Towarzyskiej, w trzecim zaś, a częściowo czwartym wojny wszechświatowej upatrywał ustępujący obecnie Wydział główne swe zadanie w zabicach około przywrócenia stosunków Stowarzyszenia do normalnego trybu. Starania te naogół pomyślny uwieńczył wynik.

Pracę swą rozpoczął Wydział od wydania odezw, w której z powołaniem się na znaną i uznaną działalność Stowarzyszenia w ubiegłym pięcioleciu zaapelował do P. T. Członków o dalsze i skuteczne poparcie. W szczególności zwrócił się Wydział do nich z prośbą o wyrównanie zaległych za czas wojny, a znacznie niżonych wkładek miesięcznych, tudzież o regularne opłacanie wkładek bieżących, wreszcie o pilne korzystanie z rozlicznych urządzeń Stowarzyszenia. Zarazem nakreślił Wydział w ogólnych

zarysach plan zamierzonej działalności, obejmujący dotychczasowe, jak i nowe dziedziny pracy.

U przeważającej części P. T. Członków znalazła powyższa odezwa należne zrozumienie, albowiem niemal wszyscy, z nielicznymi jeno wyjątkami, wyrównali zaległości wkładowe, uiszczać jeli wkładki bieżące i w większej lub mniejszej mierze uczęszczali do lokalu Stowarzyszenia, korzystając z wykładów, Kółek i czytelni pism.

Starania Wydziału szły przedewszystkiem w kierunku uporządkowania nadwerężonych skutkiem przewlekłej wojny stosunków finansowych Stowarzyszenia. Umorzono tedy prawie w zupełności długi tak, że obecnie pozostały jeszcze tylko dwa długi bankowe oraz reszta zaległego za czas ewakuacji czynszu najmu w łącznej wysokości 5000 K. Długi te znajdują zupełne pokrycie zarówno w gotówce kasowej, wynoszącej w dniu zamknięcia rachunków kwotę 5872.18 K, oraz w bogatym inwentarzu Stowarzyszenia, przedstawiającym z powodu ogólnego podrożenia wartość conajmniej 20.000 K.

Pozyskano cały szereg nowych członków, zwłaszcza z pośród młodzieży akademickiej, zapewniając w ten sposób Stowarzyszeniu naturalną podstawę rozwoju na przyszłość.

Tyle pod względem ściśle zawiadowczym.

Rozgrywający się w dalszym ciągu krwawy dramat ludzkości, jak niemniej ogólny nastrój społeczeństwa tłumili w zarodku wszelką myśl zabaw. Ograniczyliśmy się tedy tylko do urządzenia tradycyjnego zebrania sylwestrowego i jednego zebrania towarzyskiego, połączonego z przedstawieniem amatorskiem. Odegraną została przez członków Stowarzyszenia i dzieci członków jednoaktowa komedia Gabr. Zapolskiej „Dziewiczy wieczór“. Zarówno artystkom, jak i umiejętnej reżyserce, p. Renie Reinerowej, winniśmy za trudy złożyć serdeczną podziękę.

Z wyjątkiem kierunku zabawowego wszystkie inne dziedziny pracy wykazują widoczne rezultaty trudów.

Powołaliśmy więc do ponownego życia czytelnię pism, z której dość licznie, nie tak jeszcze jednak, jakby pragnąć należało, członkowie nasi korzystali. Spodziewać się wszakże można, że zamierzone na czas najbliższy znaczne powiększenie ilości czasopism zdoła liczniejsze koła czytelników ściągnąć.

Wskrzyszono szereg Kółek językowych, w szczególności zaś Kółka angielskie, francuskie i Esperanto, które cieszyły się znacznym udziałem członków, a w przyszłości niewątpliwie jeszcze bujniejszy okażą rozwój. Przewodniczącym zarządów powyższych Kółek pp. Helenie Grünhutowej, Alicji Hausmannowej i S. Kornfeldowi wyrażamy za wyteżającą pracę należne uzna-

nie. Wiele starań poświęciliśmy wskrzeszeniu Kółek akademickiego i muzycznego. Usiłowania te napotykały na znaczne trudności, nie pozostały jednak bynajmniej bezowocnymi i w niedalekiej przyszłości okażą widoczniejsze wyniki.

Uproszczeni przez Wydział, wygłosili odczyty członkowie nasi, sędzia i docent Wszechnicy Jagiellońskiej, p. Dr. Józef Reinhold i p. Dr. Emil Breiter. Pierwszy mówił o najnowszych kierunkach w prawie karnem, drugi o ostatnich powieściach Meirinka.

Że dwa tylko odbyły się odczyty, tłómaczy się żywą działalnością Kollegium wykładów naukowych, która urządzenie osobnych odczytów dla członków Stowarzyszenia czyniła poniekąd zbytecznem, jako że członkowie ci z wykładów Kollegjum korzystać mogli bezpłatnie.

Kollegjum rozwinęło w ubiegłym roku o wiele intensywniejsze i skuteczniejsze, niż poprzednio, starania około popularyzowania wiedzy dla tych licznych rzesz inteligencji, którym skądinąd brak możliwości korzystania z wykładów uniwersyteckich.

Praca Kollegjum polegała tedy i w roku 1917/1918 głównie na urządzeniu systematycznych cyklów wykładowych i odczytowych z różnorodnych dziedzin nauki i sztuki, ze szczególnem uwzględnieniem piśmiennictwa ojczystego oraz na zorganizowaniu seminarjów, poświęconych twórczości znamienitych przedstawicieli filozofji i literatury.

Głośnem echem odbijały się na Kollegjum ważniejsze wydarzenia w życiu narodowem, znajdując wyraz w odczytach i wykładach im poświęconych.

W dniu setnej rocznicy zgonu nieśmiertelnego Naczelnika mówił u nas znakomity publicysta i najlepszy może znawca czasów Kościuszkowskich, Kazimierz Bartoszewicz, o znaczeniu powstania Kościuszkowskiego.

Celem uczczenia dziesięciolecia zgonu Twórcy „Wesela“ urządziliśmy cykl wykładów, jak i osobne seminarjum, poświęcone lekturze i rozbiorowi dzieł Stanisława Wyspiańskiego.

Odczuwając bolesne drgnienia, wstrząsające społeczeństwem całem, uprosiliśmy w pamiętnych dniach lutego b. r. wybornego znawcę Chełmszczyzny i Podlasia, Leona Wasilewskiego, o zaznajomienie słuchaczy Kollegjum ze stosunkami na ziemiach tych panującymi.

Wiekopomnej rocznicy majowej poświęcony był wykład znanego działacza na niwie oświatowej, prof. Dra Michała Janika.

Setną rocznicę urodzin Fryderyka Chopina upamiętniło Kollegjum cyklem znakomitych wykładów prof. Dra Józefa Reissa, okraszonych produkcjami najlepszych pianistów naszego miasta.

I w minionym roku powiodło się nam pozyskać dla

Kollegjum grono wyborowych prelegentów, którzy w należytem ocenieniu znaczenia młodej placówki kulturalnej ohotnie spieszyli na każdorazowe zawołanie, aby bogatym swym dorobkiem duchowym podzielić się z licznymi rzeszami słuchaczy.

Z wdzięcznością wymieniamy poważny ich poczet:

1. Prof. A. E. Balicki, (Mesjanizm w poezji polskiej). — 2. Red. Kaz. Bartoszewicz, (Czasy Kościuszkowskie). — 3. Red. Dr. Ant. Beaupré, (Początki romantyzmu w poezji angielskiej i francuskiej). — 4. Red. Kaz. Czapiński, (Historja filozofji, Filozofowie francuscy). — 5. Red. Tad. Dąbrowski, (Król Duch Słowackiego). — 6. Prof. Ger. Feliński, (Wyspiański na tle epoki; Szekspir). — 7. Prof. Dr. Mich. Janik, (Literatura polityczna Polski; Konstytucja 3-go Maja). — 8. Art. dram. Laura Konopnicka-Pytlińska, (Kasprowicz jako psalmista; Poeta-włóczęga Liciński). — 9. Red. Stan. Mróz, (Ekspresjonizm). — 10. Prof. Dr. Józef Reiss, (Muzyka). — 11. Doc. Dr. Rafał Taubenschlag, (Z dziedziny papyrologji). — 12. Red. Leon Wasilewski, (Litwa; Chełmszczyzna). — 13. Reż. Al. Zelwerowicz, (Kultura mowy ojczystej; Teatr a społeczeństwo).

Wykłady prof. Dr. Józefa Reissa ilustrowali następujący artyści i artystki: St. Abłamowicz-Meyerowa, Marja br. Closmannowa, Stefanja Wieniawa-Długoszowska, Jadwiga Fontanówna O. Martusiewiczówna, Z. Merunowiczowa, Al. Szafrąńska, Zofja Temnicka, Marja Zimmermannowa, prof. Stan. Lipski, Mieczysław Münz, Józef Stępniewski, prof. Wład. Syrek, Jan Ziemba i nowy kwartet smyczkowy.

Dla rozlicznych spraw administracyjnych Kollegjum ustanowił Wydział osobny Zarząd, do którego należeli pp.:

Dr. Henryk Reinhold, jako przewodniczący. — Dr. Ulryk Goldberger, jako tegoż zastępca. — Juljusz M. Baumgarten, jako sekretarz. — Jan Andrzej Reguła, jako tegoż zastępca. — Dr. Alfred Kraus, jako skarbnik. — Henryk Bincer. — Sewer Grobler. — Natalja Landauowa. — Sabina Mesterowa.

Użyteczna działalność Kollegjum znalazła wymowne uznanie w subwencjach Magistratu miasta Krakowa, c. k. Namiestnictwa i Dyrekcji miejskiej Kasy Oszczędności, za co Ofiarodawcom winne składamy dzięki.

Oto obraz całorocznych wysiłków Wydziału, zmierzających do odbudowy wstrząśniętych wypadkami wojennymi podwalin Stowarzyszenia.

Odbudowa ta niemal w całości dokonana. Był ekonomiczny Czytelnia Towarzyskiej rzetelnie zapewniony; kulturalna jej działalność powszechnie znajduje uznanie. Potrzeba tylko sprzyjających warunków zewnętrznych oraz dobrej chęci i wytrwałości

pracy naszych następców, którzyby poprowadzili ją dalej w kierunku wskazanym przez poprzedników, utrwalając dotychczasowe wyniki i nowe zyskując zasługi.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Adolf Tilles, zast. prezesa. — Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Michalina Langrodowa, zast. sekretarza. — Dr. Ulryk Gorzelski, gospodarz. — Klara Oberlenderowa, gospodyni. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Dr. Maksymiljan Nadel, zast. skarbnika. — Sewer Grobler, zawiadowca czasopism. — Róża Schiffowa, zast. zaw. czasopism. — Dr. Henryk Reinhold, referent spraw odczytowych. — Natalia Landauowa, zast. refer. spraw odczyt. — Zofja Lachsowa, referentka kółek. — Hella Sternbachówna, zast. refer. kółek. — Dr. Artur Lustgarten, referent spraw zabawowych. — Inż. Sabin Neumann, zast. refer. spraw zabaw.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodniczący. — Helena Grünhutowa, — Alicja Hausmannowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Rudolf Beres.

Kraków, w październiku 1918.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1918/1919

Wielka chwila dziejowa zmartwychwstającej wolnej i niepodległej Polski zbiegła się z okresem sprawozdawczym ustępującego obecnie Wydziału. Jak wszystkie dziedziny twórczej pracy nowem zakwitły życiem, tak i Czytelnia Towarzyska po przydługim bezwładzie, w który ją kataklizm ludzkości pogrążył, zdwojone podjęła wysiłki, aby dawne zaniedbania naprawić, do prawidłowego trybu się przysposobić i żywotność swą w całość pełni ujawnić.

Uporawszy się tedy z nieodzownymi czynnościami wstępnymi, przystąpił wybrany na dniu 27 października 1918 r. Wydział bezzwłocznie do pracy.

Przedewszystkiem należało jąć się wznowienia przerwanej ferjami letniami działalności najważniejszej obecnie naszego Stowarzyszenia instytucji — Kollegjum wykładów naukowych. W tym celu powołał Wydział nowy Zarząd, powierzając mu — jak w latach poprzednich — samodzielne prowadzenie Kollegjum, sobie zastrzegając jedynie nadzór naczelny.

W skład Zarządu weszli z łona Wydziału: Dr. Ulryk Go-
rziemski jako przewodniczący, Dr. Alfred Kraus jako tegoż za-
stępca, Juljusz M. Baumgarten jako sekretarz, Sewer Leonard
Grobler i Zygmunt Laub; zaś z poza Wydziału: Dr. Jan Geld-
werth jako skarbnik, Adolf Mahler jako gospodarz, Sabina
Mesterowa i Jan Andrzej Reguła jako zastępca sekretarza.

Z zadania swego wywiązał się Zarząd ten należycie, albo-
wiem usilnym jego zabiegom zawdzięczyć należy niezwykły wprost
rozwój Kollegium, stawiający je w rzędzie najpoważniejszych
placówek kulturalnych naszego miasta.

Tak znakomite wyniki zdołał Zarząd osiągnąć dzięki pozys-
kaniu licznego zastępu najlepszych prelegentów ze sfer literackich,
pedagogicznych i publicystycznych.

Imponujący poczet tegorocznych wykładów zainauguował
dnia 14 października 1918 r. senior prelegentów naszych, red.
Dr. Antoni Beauprè, podniósł przemówieniem na temat waż-
nych zadań Kollegium, zamknął zaś wykłady prof. Dr. Józef
Flach dnia 17 czerwca br. prelekcją końcową o przesileniu kul-
turalnem, dającą syntetyczny obraz zmagających się na tle
przeżywaney epopeji historycznej.

Zainteresowanie wykładami było tak wielkie, że sala wy-
kładowa częstokroć z trudem tylko mogła pomieścić tłumy gar-
nących się do wiedzy słuchaczy.

O różnorodności, jakniemniej o aktualności omawianych
zagadnień najlepiej zaświadczy następujące zestawienie wykładów:

1. Prof. A. E. Balicki: Twórczość Rydla na tle epoki, wy-
kładów 10. — 2. red. Kaz. Czapiński: Człowiek maszyna (z dzie-
jów materializmu), 1 wykład; Schopenhauer a religia, 2 wykłady.
— 3. red. Zym. Doliński: Nowe drogi świata (od imperjalizmu
do Ligi Narodów), 3 wykłady. — 4. Dr. Bron. Feller: Tetmajer
a żywe słowo, 1 wykład. — 5. prof. Dr. J. Flach: Zmartwych-
wstanie Polski, 1 wykl.; Przyszłość poezji polskiej, 1 wykl.; Psy-
chologiczne podłoże rewolucji rosyjskiej, 4 wykł.; Przyczyny
i skutki wielkiej wojny, 5 wykł.; Współczesne wizerunki poli-
tyczne, 15 wykł.; Likwidacja wojny, 7 wykł. — 6. red. Emil
Haecker: Psychologia rewolucji niemieckiej, 4 wykł.; Julian Tu-
wim, 2 wykł.; Polski Maupassant (Zym. Niedźwiecki), 1 wykł.;
Historja ruchu społecznego w Galicji, 5 wykł. — 7. red. Rom.
Hernicz: U wrót przełomu (utwory własne), 1 wykł. — 8. prof.
Dr. M. Janik: Kochanowski na tle humanizmu, 2 wykł.; Okres
upadku w literaturze polskiej, 2 wykł.; U źródeł romantyzmu, 2
wykl.; Trzy fazy w twórczości Mickiewicza, 2 wykł.; Radykalizm
ducha w poezji Słowackiego, 4 wykł.; Wyobrażenia narodowo-
społeczne w poezji Krasińskiego, 3 wykł.; Epigonowie romantyz-

mu i pozytywizmu, 2 wykł.; Wyspiański jako przedstawiciel młodej Polski, 3 wykł.; Kontrakt społeczny J. J. Rousseau, 3 wykł. — 9. Inż. Z. Kamiński: Skarby górnicze w Polsce, 1 wykł. — 10. prof. J. Kantor: Nasze prawa do Orawy, Spiszu i powiatu Cza-deckiego, 1 wykł. — 11. Dr. Kaz. Lubecki: Nauka o pokoju, 3 wykł.; Odrodzenie mitologii słowiańskiej, 2 wykł. — 12. Jan Pie-trzycki: Kult Erosa w pieśni antycznej (z ilustr. art. dram. R. Łuszczkiewicz - Gallowej i prof. M. Świerzyńskiego), 1 wykł.; Nieznane szczegóły z życia Słowackiego, 1 wykł.; Wśród ruin i pomników (wspomnienia z Włoch), 1 wykł.; Polska idea pow-stańcza (z ilustr. art. dram. R. Łuszczkiewicz - Gallowej), 1 wykł. — 13. doc. Dr. H. Raabe: Dzieje życia (z dziedziny biologii) z obrazami świetlnymi, 18 wykł. — 14. prof. Dr. J. Reiss: Prob-lemy muzyczne (Mozart; muzyka francuska; muzyka włoska; Tschajkowskij; Grieg; Brahms; Rozwój pieśni od Schuberta; Moniuszko; Paganini; Wieniawski; Chopin), 33 wykł. — 15. K. H. Rostworowski: Kant a problem religijny, 6 wykł. — 16. prof. L. Skoczylas: Problemy współczesnej powieści polskiej, 15 wykł.; Konstytucja 3-Maja, 1 wykł.

Razem tedy odbyło się wykładów 170. Ponadto urządził red. Kazimierz Czapiński seminarjum, poświęcone filozofii Scho-penhauera, obejmujące 12 zebrań, a art. dram. Teatru im. Słowackiego, Leonard Bończa, 3 wieczory recytacyjne.

Wykłady prof. Dra Józefa Reissa ilustrowane były przez najlepsze siły artystyczne naszego miasta, że wymienimy tylko: W. Hendrichówną, Angelę Hersteinówną, Al. Szafrąską, M. br. Closmannową, Ludw. Marek - Onyszkiewiczową, profesorów: Ad. Ludwiga, St. Lipskiego, Z. Przeorskiego, Wł. Syrka, Bol. Wallek - Walewskiego, J. Wolanka oraz A. Rawicza, Miecz. Münza i. t. d.

Zrozumiałem jest, że jakkolwiek daleką była Zarządowi Kollegjum jak i Wydziałowi Stowarzyszenia wszelka myśl stwo-rzenia z Kollegjum źródła dochodów, to jednak z natury rzeczy musiało ono wobec masowej frekwencji wykazać w wyniku finansowym znaczny stosunkowo przychód kasowy, przeznaczony w całości na cele dalszego rozwoju Kollegjum.

Zaznaczyć wreszcie potrzeba, iż Zarząd wypracował regu-lamin Kollegjum, normujący wzajemny stosunek Kollegjum i Czytelni Towarzystwej i że u schyłku swego urzędowania zajął się jeszcze przygotowaniem prac, umożliwiających podjęcie nor-malnej czynności Kollegjum w nadchodzącym roku zawiadowczym.

Jeżeliby nawet przypisać tak korzystne rezultaty tylko częś-ciowo staraniom Wydziału, to uzyskanie dodatnich wyników w wszystkich innych kierunkach różnorodnej działalności Stowa-rzyszenia jest już chyba niepodzielną Wydziału zasługą.

Za taką poczytać przedewszystkiem należy zorganizowanie wybornego działu czasopiśmiennego przez zaprenumerowanie poważnej ilości politycznych, beletrystycznych i naukowych pism miejscowych, krajowych i zagranicznych oraz powołanie do życia szeregu Kółek, a w szczególności doskonale prosperującego Kółka deklamacyjno - dramatycznego, szachowego tudzież związku Kółka chórowego.

Kółko deklamacyjno - dramatyczne wystawiło pod sprężystym kierownictwem przewodniczącej p. Reny Reinerowej i sekretarza p. Adolfa Mahlera poczet znakomicie odegranych utworów scenicznych, zorganizowało zbiorowe lekcje wymowy i deklamacji pod kierunkiem art. dram. Teatru Słowackiego Zygmunta Nowakowskiego, urządziło w ramach Kollegjum wykładów naukowych 10 wieczorów recytacyjnych art. dram. Teatru im. Słowackiego Ireny Solskiej - Grosserowej, Róży Łuszczkiewicz - Gallowej, Leonarda Bończy i Zygmunta Nowakowskiego, wkońcu uzupełniło własnymi funduszami urządzenie sceniczne, przedstawiające wcale znaczną wartość pieniężną.

Z działalności Kółka szachowego, pozostającego pod długoletnim kierownictwem swego przewodniczącego, p. Dra Henryka Piseka, wymienić wypada interesujący turniej, rozegrany w ciągu kilku miesięcy przy licznym udziale członków.

Odczytów odbyło się w ramach Stowarzyszenia cztery, a mianowicie:

1. lekarza miejsk. Dra Józefa Weinsberga o chorobach zakaźnych. — 2. kand. med. Otmara Reiner o wpływie czynników chemicznych na zdrowie. — 3. red. Jakóba Szackiego o kwestji żydowskiej w Polsce. — 4. lekarza Dra Adolfa Schwarzbarta o głosie.

Poza tą oświatową działalnością nie zaniedbał Wydział części towarzyskiej programu. Korzystniejsze w minionym roku warunki umożliwiły Wydziałowi podjęcie w tym kierunku usiłowań, uwieńczonych zupełnie pomyślnym skutkiem.

Wskrzyszono tedy przedwojenne zebrania towarzyskie, urozmaicone zajmującemi produkcjami artystycznemi. Troskę sprawiało Wydziałowi niepożądane z wielu względów wprowadzanie t. zw. gości, niepodlega wszakże wątpliwości, iż ściśle przestrzeganie postanowień dawno obowiązującego regulaminu „dla gości“ oraz świeżo uchwalonego regulaminu domowego, zwłaszcza zaś wprowadzenie bezwzględного przymusu legitymacyjnego zapobiegnie na przyszłość słusznym utyskiwaniom.

Prócz tradycyjnego zebrania sylwestrowego odbyło się zebrań towarzyskich pięć. Jak w latach dawniejszych, urządzeniem ich zajmował się osobny komitet przy pomocy t. zw. gospodyń.

Gospodyniom tym, w szczególności paniom Deli Bandetowej, Helenie Geldwerthowej, Eugenji Heumannowej, Eli Kamslerowej, Franciszce Körnerowej, Franciszce Moszkowskiej, Joannie Pisekowej, Annie Rattlerowej, Renie Reinerowej i Henryce Tillesowej wyrażamy za trudy serdeczne dzięki.

Odnosnie do części aministracyjnej miło nam zaznaczyć, że położenie finansowe Stowarzyszenia przedstawia się korzystnie. Dość wspomnieć, że w ubiegłym roku zdołaliśmy upłacić wszystkie bez wyjątku, a wcale pokaźne długi, i że mimoto zamykamy rachunki nasze nadwyżką kasową.

Uwzględniając jeszcze wartość inwentarza w umiarkowanej kwocie 50.000 K, śmiało stwierdzić można nader pomyślny stan finansowy Stowarzyszenia, które z opresyj wojennych wyszło bez szwanku, okazawszy i w ten sposób niewątpliwą rację swego bytu.

Wspomnieć nadto należy o dokonanych w minionym roku zawiadawczym robotach adaptacyjnych w celu doprowadzenia lokalu do odpowiedniego stanu oraz o licznych uzupełnieniach inwentarza, z wcale znacznemi połączonych kosztami.¹

Osobną wzmiankę poświęcić winniśmy pamięci zmarłych naszych Członków: Dra Dawida Schiffa i Sewera Leonarda Groblera.

Pierwszy z nich należał do grona najdawniejszych Członków Stowarzyszenia. W dobrych i złych czasach służył nam zawsze wytrawną radą i na każde zawołanie spieszył z czynną pomocą. Przedwczesny zgon jego wywołał żal powszechny.

Ciężką i niepowetowaną stratę ponieśliśmy przez śmierć Członka Wydziału, Sewera Leonarda Groblera. Straciliśmy w nim niezwykle dzielnego i gorliwego współpracownika. Rzadkimi zaletami serca i umysłu zjednał sobie zacny ten w Wydziale przedstawiciel młodzieży ogólną sympatję, toteż ubytek jego Czytelnię okrył głęboką żałobą.

Składając w ręce Walnego Zgromadzenia powierzone nam mandaty, niech nam jeszcze wolno będzie w interesie dobra Stowarzyszenia wyrazić przekonanie, na gruntownej znajomości stosunków oparte, że Czytelnia Towarzyska wówczas tylko spełniać zdoła pożyteczne swe cele, jeśli trzymając się zdala od walk politycznych, wierna tradycji i w duchu swych twórców pozostanie jedynie i wyłącznie ogniskiem towarzyskiem, jednoczącem ogół Członków w zgodnej pracy dla polskiej kultury.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Adolf Tilles, zast. prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Michalina Langrodowa, zast. sekretarza. — Dr. Ulryk Gorzemski, gospodarz. —

lnż. Sabin Neumann, zast. gospod. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik.
— Dr. Maksymiljan Nadel, zast. skarbn. — Dr. Michał Grünspan,
ref. spr. odczyt. — Natalja Landauowa, zast. r. spr. odczyt. —

Sewer Leonard Grobler, zawiad. czasopism - Róża Schiffowa,
zast. zaw. czas. — Zofja Lachsowa, ref. Kółek. — Zygmunt
Laub, zast. ref. Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, ref. spraw.
zabaw. — Dr. Helena Schornsteinówna, zast. ref. spraw. zabaw.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodniczący. — Helena Grünhutowa,
— Alicja Hausmannowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUB:

Dr. Rudolf Beres.

Kraków, w październiku 1919.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1919/1920

Opierając się na stworzonych przez poprzedników naszych w ciągu lat ośmiu trwałych podstawach i ożywieni najlepszymi chęciami dalszego ich pogłębienia, podjęliśmy się włożonego na nas przez Walne Zgromadzenie z 31. października 1919 r. zaszczynego obowiązku kierowania nawą Stowarzyszenia przez ubiegający z dniem dzisiejszym dziewiąty rok zawiadowczy.

W zamierzeniach i poczynaniach naszych doznaliśmy znacznego utrudnienia z powodu ogólnej, z dniem nieledwie każdym wzrastającej drożyzny, która dotrzymanie jakiegokolwiek, na dłuższą metę zakreślonego planu finansowego czyniła wręcz niemożliwym. Zgoła zaś wytraconem zostało Stowarzyszenie z równowagi budżetowej z chwilą ustanowienia niekorzystnej relacji walutowej.

Te to okoliczności zniewoliły nas do dwukrotnego w ciągu roku uchwalenia podwyżki obowiązujących od samego założenia Czytelni Towarzyskiej, niesłuchanie niskich wkładek miesięcznych i przekonani jesteśmy, że zarządzenie to, podyktowane względem na żywotny interes Stowarzyszenia, znajdzie aprobatę Walnego Zgromadzenia.

Jeżeli mimo przytoczone przeciwności Stowarzyszenie zamyka rachunki końcowe bez niedoboru, a nawet wykazuje pewną, acz nieznaczną pozostałość kasową, to uzyskanie tak pomyślnego wyniku w znacznym stopniu niewątpliwie przypisać będzie

można oględnej i zabiegliwej gospodarce Wydziału.

W miarę rozporządzalnych środków staraliśmy się utrzymać Czytelnię na dotychczasowym wysokim poziomie; z przekazanego nam dorobku nic nieuroniiliśmy, a pod niejednym względem świeżego przysporzyliśmy jej zysku. Stwierdzi to kolejne omówienie działalności naszej w poszczególnych jej gałęziach.

1) Rozpoczynając tedy od podstawowego działu, czasopiśmiennego, nadmieniamy, że i w minionym roku Czytelnia nasza zaopatrzoną była w najlepsze wydawnictwa naukowe, literackie i beletrystyczne, tudzież we wszystkie niemal dzienniki miejscowe i w pokaźną ilość zamiejscowych. Dążeniem naszym było uwzględnić wedle możliwości wszystkie życzenia członków. Zaznaczyć wszakże potrzeba, że niepomierne w ostatnich czasach podrożenie prenumeraty z konieczności pociągnie za sobą znaczne ograniczenie ilości czasopism, zwłaszcza, że dochód z prenumeraty w żadnym nie zostaje stosunku do kosztów prenumeraty.

2) Dział Kółek zaznaczył się w minionym roku wielką żywotnością. Wymienić tu należy przedewszystkiem Kółka językowe: angielskie, francuskie i włoskie.

Zwłaszcza w Kółku angielskim niezwykle silnem tętnem biło życie. Urządziło ono trzy kursy języka angielskiego oraz wprowadziło nowość: five o'clocki, urozmaicone zajmującemi produkcjami artystycznemi. Zebrania te, których z niesłabnącem zainteresowaniem odbyło się kilkanaście, zapisały się jaknajlepiej w pamięci licznych uczestników, budząc wdzięczne ich uznanie dla zasłużonej inicjatorki i przewodniczącej Kółka, p. Heleny Grünhutowej.

Kółko włoskie, zostające pod przewodnictwem p. Eugenji Wohlmutowej, uprawiało naukę języka włoskiego na dwóch kursach.

Kółko francuskie ograniczyło się z powodu braku odpowiedniej siły nauczycielskiej do urzędu dwóch five o'clocków, umiejętnie zaaranżowanych przez p. Elżę Silbersteinową.

Poza Kółkami językowemi wymienić należy Kółko szachowe, które pod egidą swego wypróbowanego przewodniczącego p. Dra. Henryka Piseka uprawiało w dnie oznaczone grę szachową, tudzież Kółko dramatyczne pod kierunkiem p. Reny Reinerowej. Kółko to brało czynny udział w zebraniach towarzyskich wystawieniem całego szeregu utworów scenicznych. Wybornemu zespołowi amatorskiemu, a przedewszystkiem pp. Lilce Liebling, inż. Maksymiljanowi Bandetowi, Drowi Janowi Geldwerthowi i Maurycemu Peitzerowi wyrażamy należne dzięki.

3) Zebrań towarzyskich odbyło się prócz tradycyjnego wie-

czoru sylwestrowego trzy. Urządzeniem ich zajmowały się, jak w latach poprzednich, uproszone przez Wydział „gospodynie“. Gospodyniom tym, a mianowicie: pp. Annie Altendorfowej, Deli Bandetowej, Helenie Geldwerthowej, Hance Gottesmannowej, Bercie Lieblingowej i Elzie Silbersteinowej składamy za trudy należne dzięki.

Licząc się z prawami młodszych wiekiem członków naszych, poraz pierwszy urządziliśmy w minionym karnawale w salach Towarzystwa Technicznego zabawę redutową, która pod każdym względem wypadła świetnie. Zasługa wtem ruchliwego komitetu, a przede wszystkim pp. Adolfa Mahlera i Henryka Tillesa. Znakomite powodzenie tej zabawy niewątpliwie zachęci następców naszych do urządzania przy sprzyjających warunkach dalszych wieczorów tanecznych.

4) Pozostaje dział odczytowy. Odczytów wyłącznie dla członków przeznaczonych odbyło się 3. Dwa z nich wygłosił red. Emil Haecker, poświęcając pierwszy omówieniu ciekawego problemu: stosunku Adama Mickiewicza do kwestji żydowskiej, drugi zaś pamięci przedwcześnie zgasłego Wilhelma Feldmana. Trzeci odczyt p. t. Z dziejów i dróg walki z gruźlicą wygłosił członek nasz, p. Dr. Maksymiljan Blassberg.

5) Właściwą działalność odczytową, nieograniczoną do członków, a przystępną szerszemu ogółowi, podjęło istniejące od lat czterech Kollegjum wykładów naukowych. Pozostawało ono stosownie do swego regulaminu pod kierownictwem własnego, przez Wydział ustanowionego Zarządu.

Zarząd ten tworzyli a) z ramienia Wydziału: Dr. Ulryk Gorzelski, przewodniczący. — Dr. Alfred Kraus, tegoż zastępca. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — b) zaś z poza Wydziału: Dr. Jan Geldwerth, likwidator. — Adolf Mahler, gospodarz. — Jan Andrzej Reguła, zastępca sekretarza. — Dr. Stefan Timberg, a po tegoż wyjeździe — Dr. Szymon Blatt, skarbnik. — Artur Chojnacki — Zygmunt Laub — Henryk Tilles.

Owocna działalność kulturalna Kollegjum zbyt dobrze jest zapisaną u ogółu, aby potrzeba było ponownie ją podkreślać. Znają tą pracę wszyscy, podnosi ją z uznaniem prasa. Nic dziwnego, wszak w gronie prelegentów znajdują się znani pisarze, poeci, artyści. Powagi naukowe, chluby Uniwersytetu z całą gotowością spieszą na każde nasze zawołanie. wiedząc że Kollegjum to placówka pracy poważnej, w której uczestniczyć warto i należy.

Szczególniejszą w tym roku uwagę poświęcił Zarząd za-
znajomieniu słuchaczy z najnowszymi kierunkami w piśmiennictwie i sztuce. W tym celu pozyskał szereg reprezentatywnych

prelegentów. Dość wspomnieć, że w ich rzędzie znalazł się genialny twórca Sokratesa Tańczącego, Julian Tuwim.

O całokształcie działalności Kollegjum zaświadczy następujące zestawienie wykładów:

1. prof. A. E. Balicki: Kolendy, pastorałki i jasełka w Polsce, (pieśni odśpiewali pp. Piotr Kowal i Stefan Romanowski), 3 wykł. — 2. prof. Ignacy Chrzanowski: Rzut oka na literaturę rosyjską, 3 wykł.; Przedświt a prelekcje paryskie, 2 wykł. — 3. prof. Dr. Leon Chwistek: O formiźmie, (z dyskusją), 1 wykł. — 4. poseł Kazimierz Czapiński: Etyka a socjalizm, 1 wykł. — 5. prof. Dr. Henryk Elzenberg: Rabindranath Tagore, 2 wykł. — 6. prof. Dr. Józef Flach: Po pokoju wersalskim, 3 wykł.; O kobiecie dawniejszej i dzisiejszej, 11 wykł.; Czary, gusła i zabobony, 4 wykł.; Psychologja tańca, 1 wykł.; Wojna czy pokój?, 1 wykł.; Nowi bogacze - nowi biedacy, 1 wykład; Cyganerja literacko-artystyczna, 3 wykł.; Z współczesnych tragedij życiowych, 5 wykł.; Salome w poezji i w sztuce, 1 wykł.; Kijów, 1 wykł. — 7. Dr. Henryka Fromowiczówna: Kurs historii sztuki, 10 wykł. — 8. red. Emil Haecker: Adam Asnyk i jego poezja na tle epoki; Adam Mickiewicz jako polityk i redaktor, 5 wykł. — 9. prof. Dr. Stanisław Kot: Z dziejów kultury polskiej, 1 wykł. 10. Jan Pietrzycki: Historia i typy z dziejów teatru, 1 wykł. — 11. prof. Dr. Józef Reiss: Początki subiektywizmu w muzyce, 3 wykł.; Beethoven, 15 wykł.; Liszt i Zarebski, 1 wykł.; Schumann, 6 wykł.; Epoka weryzmu w operze, 10 wykł. — 12. red. Dr. Ludwik Rubel: Konstytucja 3. Maja, 1 wykł. — 13. prof. Ludwik Skoczylas: Żywe kamienie Berenta, 1 wykł.; O futuryźmie, 1 wykł.; Młoda Rosja, 4 wykł.; Twórczość dramatyczna Gabr. Zapolskiej, 1 wykł.; O Wilhelmie Feldmanie, 1 wykł.; Zofja Wójcicka w dramacie i poezji 1 wykł.; Z dziejów medjumizmu, 1 wykł.; Współczesna Warszawa, 1 wykł. — 14. prof. Dr. Marjan Szykowski: Arcydzieła literatury światowej, (z ilustracją art. dram. Jadwigi Korwin), 10 wykł. — 15. Julian Tuwim: O futuryźmie 1 wykł.; Walt Whitman, 1 wykł.; O futuryźmie rosyjskim, 1 wykł.

Prócz tych wykładów urządziło Kollegjum jeszcze 2 wykłady autorskie Stanisława Ryszarda Standego i 1 Józefa Wittlina, tudzież wykłady recytacyjne: 1 art. dram. Teatru Bagatela, Zygm. Noskowskiego, 1 tegoż art. i artystki powyższego Teatru Jadwigi Hańskiej, 1 art. dram. Teatru miejsk. im. Juljusza Słowackiego, Dra. Zygm. Nowakowskiego i 4 art. dram. Stanisławy Wysockiej.

Łącząc się z ogółem społeczeństwa, poświęciło Kollegjum jeden wieczór obchodowi uroczystości wojsk polskich, w którym

udział brali: prof. Ludwik Skoczylas oraz pp. Wanda Hendrichówna, Hilda Isenberżanka i Zygmunt Nowakowski.

I w tym roku wykłady prof. Dra Józefa Reissa umiejętnie ilustrowali najlepsi tutejsi artyści i artystki. Z długiego szeregu wykonawców wymieniamy pp. St. Abłamowicz- Meyerową, Marję br. Closmannową, Ludw. Filipek-Jaworzyńską, Wandę Hendrichównę, Katarzynę Hofmannową, Ludw. Marek-Onyszkiewiczową, Feliksa Greneo, A. Rawicza, profesorów Stanisł. Lipskiego, Ad. Ludwiga, Wiktora Łabuńskiego, Zygm. Przeorskiego itd.

W uwzględnieniu życzenia, objawionego na poprzednim Walnem Zgromadzeniu, ograniczyliśmy wykłady Kollegjum do czterech dni w tygodniu; mimoto liczba wykładów i wieczorów osiągnęła poważną cyfrę 134, ponadto zaś urządził prof. Ludwik Skoczylas jednomiesięczny kurs literatury europejskiej.

W końcu zajął się Zarząd czynnościami koniecznymi do zapewnienia Kollegjum prawidłowego toku w nowym roku wykładowym.

Przedstawiwszy tak w ogólnym zarysie działalność Stowarzyszenia i naszego w niej razem udziału, pozostaje nam jeszcze serdeczną złożyć podziękę tym wszystkim, którzy nam pracę w jakikolwiek sposób ułatwili, nadewszystko zaś Zarządowi Kollegjum wykładów naukowych i Zarządom poszczególnych Kółek.

Łatwą praca nasza nie była; pominąwszy trudności finansowe, o których wyżej mówiliśmy i inne nastroczały się przeciwieństwa.

Już w początkach naszego urzędowania garść młodszych wiekiem członków, niezadowolonych z przebiegu ostatniego Walnego Zgromadzenia, zbyt pochopnie porzuciła Stowarzyszenie. Ubytek należało pokryć. Jakoż w krótkim czasie zdołaliśmy pozyskać cały zastęp nowych członków i niewątpimy, że następcy nasi jeszcze skuteczniejsze w tym względzie podejmą zabiegi.

Nad wyraz ujemnie odbić się musiał na stosunkach Czytelnicy Towarzyskiej ponury nastrój, jaki ogarnął społeczeństwo w dobie groźnego najazdu wroga. Wszystkie myśli i energję całą wyteńczyć należało w jednym kierunku: obrony Ojczyzny; sprawy Czytelni ustąpić musiały na plan dalszy.

Niebezpieczeństwo na szczęście minęło - zda się - bezpowrotnie. Ustępujemy w chwili świtającego nam wreszcie trwałego pokoju. Oby czasy szczęśliwsze i dla Czytelni naszej okazały się pomyślnymi!

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Adolf Tilles, zast. prez.

— Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Michalina Langrodowa, zast. sekret. — Dr. Ulryk Gorzelski, gospodarz. — Inż. Sabin Neumann, zast. gospod. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Dr. Maksymiljan Nadel, zast. skarbn. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Róża Schiffowa, zast. zaw. czasopism. — Dr. Michał Grünspan, referent spr. odczyt. — Natalja Landauowa, zast. ref. spr. odczyt. — Zofja Lachsowa, referent Kółek. — Dr. Ignacy Neuberg, zast. ref. Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, referent spr. zabawowych. — Ludwika Horowitzówna, zast. ref. spr. zabaw.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodniczący. — Helena Grünhutowa. — Alicja Hausmannowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Rudolf Beres.

Kraków, w październiku 1920.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1920/1921

Dziesięć lat upływa od chwili powstania Czytelni Towarzyskiej w Krakowie. Poważnym i zacnym jej zadaniom w równym stopniu odpowiadał zapał, z jakim zabrali się do dzieła jej twórcy, pierwsi jej kierownicy, a z nimi nieliczni zrazu zwolennicy.

Nie zrażając się początkowymi trudnościami, nie zważając na małątkową nieufność jednych, na otwarcie okazywaną niechęć innych, Czytelnia Towarzyska śmiało i pewnie kroczyła naprzód, zyskując zwolna i statecznie powszechne i żywe uznanie.

Dzisiaj u schyłku pierwszego lat dziesiątka Czytelnia nasza na trwałych spoczywa podstawach, nie tylko bowiem był materialny ma zapewniony, ale i moralnym rozporządza kapitałem, mogąc na rzetelne dla ogółu społeczeństwa powołać się zasługi.

Zważyć zaś trzeba i z naciskiem zaznaczyć, iż pracę swą rozpoczęli twórcy bez jakiegokolwiek majątku zakładowego, bez najmniejszego oparcia finansowego, jedynie wiarą ożywieni niezachwianą, że Czytelnia, którą powołują do życia, doniosłą ma misję kulturalną do spełnienia.

Oceniając całokształt dziesięcioletniej pracy Czytelni, pamiętać również trzeba, że znaczny okres jej istnienia przypadł na czas wielkiej wojny światowej i związanego z nią przewrotu politycznego, że więc działać jej przyszło w warunkach, natu-

ralnemu rozwojowi Stowarzyszenia zgoła nie sprzyjających. Z kataklizmu dziejowego, którego ofiarą padło tyle innych pożytecznych instytucyj kulturalnych, Czytelnia Towarzyska wyszła obronną ręką, co więcej, rozszerzona i wzmocniona utworzeniem z jej łona nowej, a tak dobrze u ogółu zapisanej placówki oświatowej: Kollegjum wykładów naukowych.

Przystępując do zdania sprawy z swych własnych czynności, z zadowoleniem stwierdzić może ustępujący z dniem dzisiejszym Wydział, że starania jego około dobra powierzonej jego pieczy Czytelni nie były bezowocne. Oto wzrosła o 118 ilość Członków, bogaty inwentarz zwiększył się o szereg cennych nabytków, a ogólny stan majątkowy Stowarzyszenia uznać należy za ze wszech miar pomyślny, co z tem większem podnieść można zadośćuczynieniem, iż wszak pracować musieliśmy w okolicznościach bardzo ciężkich, bo wśród nieustannego zmagania się z ogólną drożyzną, przybierającą w ostatnich czasach rozmiary wręcz katastrofalne, a tem samem uniemożliwiającą racjonalną gospodarkę finansową.

Mimo nastęrczających się stąd trudności zdołaliśmy w całość pełni utrzymać równowagę budżetową, uciekając się raz jeden tylko do nieznacznej podwyżki wkładek miesięcznych, do której zresztą upoważniło nas ostatnie Walne Zgromadzenie.

Jak ze szczegółowego sprawozdania kasowego wynika, przeważną część dochodów pochłaniały zwyczajne wydatki administracyjne, jak czynsz najmu, opał, oświetlenie, służba, przede wszystkim zaś czasopisma, których cena prenumeracyjna w dwójnasób i więcej podrożała.

Pomni wszakże zadań Czytelni, nie tylko nie ograniczyliśmy liczby poprzednio prenumerowanych czasopism, ale przeciwnie sprowadzaliśmy ich jeszcze więcej, aby Członkom naszym dać możliwość wszechstronnego zaznajamiania się z poglądami i prądami naukowymi, literackimi i politycznymi, bez względu na ich kierunki i odcienie. To też ilość Członków, korzystających z bogatego zbioru czasopism, w minionym roku znacznie się zwiększyła.

Niemniejszą zwracaliśmy uwagę na należyty rozwój Kółek. Dzięki gorliwemu kierownictwu swych przewodniczących, pp. Heleny Grünhutowej i Elzy Silbersteinowej Kółka angielskie i francuskie okazywały wielką żywotność, a w wdzięcznej pamięci licznych uczestników pozostaną zwłaszcza artystyczne herbatki francuskie.

Z innych Kółek szczególnie wymienić należy Kółko deklamacyjno - dramatyczne, które pod wytrawną egidą p. Maurycego Peitzera wystawiło cały szereg zajmujących utworów scenicznych. Nadewszystko zaś podkreślić należy świetny sukces, który od-

niósł dwukrotnie odegrany, humorem tryskający i aktualny wodewil: „Nasz“ krąg inreresów, pióra p. Dra Stanisława Mandelbauma z muzyką p. Dra Józefa Frista. Wybornym wykonawcom, którzy pod umiejętną reżyserją autora i niezrównanego odtwórcy głównej roli znakomicie z zadania się wywiązali, wyrażamy na tem miejscu zasłużone uznanie.

Premjera powyższego wodewilu stanowiła atrakcyjny punkt programu tradycyjnego wieczoru sylwestrowego. Poza tym wieczorem i w ubiegłym roku odbył się szereg zebrań towarzyskich z urozmaiconym programem, których przygotowaniem zajęły się z całą gotowością uproszone przez nas w charakterze gospodyń panie: Marta Birnbaumowa, Helena Geldwerthowa, Hanka Gottesmannowa, Eugenia Heumannowa, Edmundowa Horowitza, Eleonora Nadłowa, Erna Neumannowa, Paulina Rosenbergo, Anna Rosensteinowa, Elza Silbersteinowa, i Iza Wexnerowa.

Zachęcenii powodzeniem zeszłorocznej zabawy redutowej, urządziliśmy i w tym roku takież wieczór w pięknie przystrojonej sali Towarzystwa Technicznego. Reduta Czytelni Towarzystwskiej, przygotowana z wielkim nakładem pracy, należała do najudatniejszych zabaw minionego karnawału, za co szczególną podziękę wyrazić winniśmy niestrudzonemu Komitetowi, a zwłaszcza gospodarzowi wieczoru, p. Adolfowi Mahlerowi.

Wychodząc z słusznego założenia, iż Członkom naszym daną jest możność korzystania z Kollegjum wykładów naukowych bezpłatnie lub po znizonych cenach wstępu, nie urządzał Wydział osobnych odczytów w Czytelni. Jakoż istotnie na wykłady Kollegjum Członkowie nasi uczęszczali w tym roku znacznie liczniej, niż za lat dawniejszych.

Kollegjum wykładów naukowych, zapoczątkowane przed laty pięciu, a tak chlubnie zapisane na kartach ruchu umysłowego naszego miasta, rozwinęło i w ubiegłym roku niezmiernie żywą działalność oświatową. Najwymowniejszym wyrazem tej pracy będzie następujące szczegółowe zestawienie prelegentów i omawianych przez nich tematów:

1. Kazimierz Bartoszewicz: Historyk polski pod zaborem rosyjskim (z powodu 100 rocznicy urodzin Juljana Bartoszewicza), 1 wykł.; Fragmenty górnośląskie, 1 wykł. — 2. Red. Dr. Antoni Beaupré: Problemy polityczne: a) Samostanowienie narodów i plebiscyt, 1 wykł.; b) Tragedja kresów, 1 wykł.; c) Zagadka Wschodu, 2 wykł. — 3. Prof. Uniw. Jag. Dr. Ludwik Birkenmajer: Pierwsza luneta w Polsce, 1 wykł.; Stosunki Galileusza z Polską, 1 wykł. — 4. Prof. Uniw. Jag. Ignacy Chrzanowski: Ogólna charakterystyka literatur zachodnio - europejskich, 10 wykł. — 5. Prof. Uniw. Jag. Dr. Jan Dąbrowski: Wpływy włoskie na Polskę

średniowieczną, 2 wykł. — 6. Dr. Wilhelm Fallek: „Orlątko“ Rostanda, 3 wykł.; „Na pograniczu dwóch światów“ Anskiego (z ilustracją art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Tad. Białkowskiego), 6 wykł. — 7. Prof. Gerard Feliński: W rocznicę Konstytucji 3-go Maja, 1 wykł. — 8. Prof. Uniw. Jag. Dr. Władysław Folkierski: Stulecie romantyzmu francuskiego, 1 wykł. — 9. Red. Emil Haecker: O futurozміe, 1 wykł. — 10. Ks. prof. Feliks Hortyński T. J.: Filozoficzno - przyrodnicze znaczenie teorii Einsteina, 15 wykł. — 11. Prof. Uniw. Jag. Dr. Julian Talko - Hryncewicz: Typ fizyczny i duchowy ludów Polski, 1 wykł. — 12. Feliks Jasiński: O sztukach graficznych, 1 wykł.; O Hokusaju, 1 wykł. — 13. Prof. Uniw. Jag. Dr. Józef Kallenbach: Z cyklu zapomnianych, 3 wykł. — 14. Dyr. Muzeum narod. Dr. Feliks Kopera: Historia sztuki od wieków średnich do epoki Empiriu, 7 wykł.; Leonardo da Vinci, 2 wykł.; Rafael, 2 wykł.; Michał Anioł, 5 wykł.; Artur Grottger, 4 wykł.; Co to są muzea i jak z nich należy korzystać? 1 wykł. Wykłady Dra Kopery ilustrowane były licznymi obrazami świetlnymi. — 15. Edward Leszczyński: Liryka Musseta (Słowo wstępne i przekłady), 1 wykł. — 16. Prof. Dr. Józef Reiss: Pieśń polska, 4 wykł.; Ryszard Wagner i jego reforma opery, 5 wykł.; Verdi a Wagner, 1 wykł.; W rocznicę Beethovenowską, 1 wykł.; Twórczość Schuberta, 6 wykł.; Twórczość Brahmsa, 5 wykł.; Muzyka skandynawska, 1 wykł.; Programy koncertowe, ich krytyka i reforma, 4 wykł.; Arcydzieła literatury operowej, 3 wykł. — 17. Karol Hubert Rostworowski: Obecne położenie Polski, 7 wykł. — 18. Prof. Uniw. Jag. Dr. Tadeusz Sinko: Wojna Chocimska i Iljada, 1 wykł. — 19. Alina Świdorska: O filozofii twórczości, 1 wykł. — 20. Prof. Ludwik Tomanek: Portret duchowy Napoleona (z powodu uroczystości napoleońskich), 1 wykł. — 21. Konrad Winkler: Impresjonizm, kubizm, ekspresjonizm, futurozмі i formizm w sztuce, 3 wykł. — 22. Jan Ursyn Zamarajew: O kraju, w którym powstała armja Budjennego, 1 wykł.

Wykłady prof. Dra Reissa ilustrowali artyści i artystki: Stanisława Abłamowicz-Meyerowa, Zofja Bandrowska-Osmecka, Helena Bigot, Ludwika Filipek-Jaworzyńska, Helena Knapczanka, Bronisława Krajewska, Ludwika Marek-Onyszkiewiczowa, Klara Czop-Umlaufowa, prof. Stanisław Lipski, Alfred Rawicz itd.

6. Ulegając życzeniom swych słuchaczy, uzupełnił ks. prof. Hortyński wykłady swe wieczorami dyskusyjnymi, których odbyło się 5.

Nie ograniczając się do wymienionych wykładów naukowych i literackich, „urządziło Kollegjum „jeszcze” szereg wieczorów autorskich, a mianowicie:

1. Tytusa Czyżewskiego, (z słowem wstępem Muhameda Hilmi Kulenovica i ilustracją artystki dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Zofji Ordyńskiej), 2 wykł. — 2. Józefa Aleksandra Gałuszki, 1 wykł. — 3. Brunona Jasieńskiego, 1 wykł. — 4. Stanisława Młodożeńca, 1 wykł. — 5. Stanisława Ryszarda Standego, 2 wykł. — 6. Józefa Wittlina, 2 wykł. — 7. Mieczysława Zieleńkiewicza, 1 wykł. — 8. Jadwigi Migowej, wieczór sylwetek krakowskich, 1 wykł. 9. Tommyego, wieczór humoresek, 1 wykł., oraz wieczory recytacyjne: 1. Artysty dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Tadeusza Białkowskiego, p. t.: Pieśni Bilitis Piotra Louys w przekładzie Staffa, 1 wykł. — 2. Artysty dram. Teatru „Bagatela“, Józefa Trzywdara, Wieczór humoru 1 wykł.

W końcu wprowadziło Kollegjum nowość, z ogólnem uznaniem przyjętą, a mianowicie zwiedzanie zabytków krakowskich pod wytrawnem kierownictwem dyrektora Muz. nar. Dra Fel. Koperę; oprowadzać tych było 10.

Ogółem odbyło się wykładow, wieczorów itd. 148.

Nie będzie chyba dziwnem, że nazwiska prelegentów, jak i dobór tematów ściągały tłumne rzesze słuchaczy, a niemniej też, że dochód kasowy, aczkolwiek zgoła nie zamierzony, okazał się świetnym. Zgodnie z regulaminem przeznaczony on na dalsze pogłębienie zakresu działania Kollegjum.

Osobną, a gorącą podziękę winniśmy złożyć Zarządowi Kollegjum, do którego Wydział w tym roku powołał na zasadzie regulaminu, a). z własnego łona: 1. Dra Ulryka Gorzelskiego jako przewodniczącego, 2. Dra Alfreda Krausa jako tegoż zastępcę, Juliusza M. Baumgartena jako sekretarza, 4. Henryka Tillesa, b). z poza Wydziału: 5. Dra Szymona Blatta, 6. Artura Chojnickiego, 7. Edmundową Horowitzową, 8. Zygmunta Lauba, 9. Adolfa Mahlera, 10. Jana Andrzeja Regułę.

Z wymienionych Dr. Blatt pełnił obowiązki skarbnika, Chojnicki likwidatora, Mahler gospodarza, a Horowitzowa zastępcy sekretarza.

Takim jest w najogólniejszym zarysie obraz działalności ustępującego obecnie Wydziału. Ocena jej nie do nas należy, wszelako dobrej woli i starań rzetelnych nikt nam nie odmówi. Pozostawiamy instytucję naszą na pewnych opartą podstawach, lecz wymagającą i nadal sumiennego i wytrwałego jej oddania się. Niechaj ci, co po nas ster rządów obejmą, pamiętają, że pomimo upływu dziesięcioletniej pracy nie jesteśmy u kresu, a raczej u początku kulturalnego dzieła, które w społeczeństwie naszym spełnić ma Czytelnia Towarzyska. Niechaj następcy nasi wpręgną do rydwanu pracy ogół naszych Członków, przede wszystkim zaś młodsze żywioły, walką życiową jeszcze niezmożone!

W spólnym i zgodnym wysiłku wszystkich członków niechaj Czytelnia nasza z zdwojoną energją podejmie szczytną swą misję w drugim, oby jak najszcześniejszym dziesięcioleciu!

WYDZIAŁ;

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Adolf Tilles, zast. prezesa. — Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Ludwika Horowitz-Silberfeldowa, zast. sekretarza. — Inż. Maksymiljan Bandet, gospodarz. — Eugenja Heumannowa, zast. gospodarza. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Inż. Sabin Neumann, zast. skarbnika. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Berta Lieblingowa, zast. zawiad. czasopism. — Dr. Ulryk Gorzemski, refer. spraw. odczytow. — Henryk Tilles, zast. refer. spr. odczytow. — Dr. Seweryn Gottlieb, referent Kółek. — Helena Grünhutowa, zast. refer. Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, refer. spraw. zabawowych. — Dr. Ignacy Neuberg, zast. ref. spraw zabawow.

KOMISJA KOTROLUJĄCA:

Dr. Dawid Süsskind, przewodniczący. — Zofja Lachsowa. — Michalina Langrodowa.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Maksymiljan Nadel.

Kraków, w październiku 1921.

ooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1921/1922

Z żywym uznaniem spotkała się działalność Czytelni Towarzystwej u kresu pierwszego lat dziesiątka jej istnienia.

Nastąpił rok jedenasty codziennego trudu.

Wypełniła go znowu znojna praca około realizacji zakresłonych statutem celów Stowarzyszenia.

Praca ta, najeżona trudnościami, wynikłemi z wzrastającej z dnia na dzień drożyzny, wymagała od ustępującego w dniu dzisiejszym Wydziału wszechstronnej zabieglowości i czujnej na wszystko uwagi. Jakoż wyteżonym staraniom Wydziału powiodło się szczęśliwie przeprowadzić powierzoną mu nawet czytelnianą poprzez wzburzone flukta drożyznianej nawałnicy do bezpiecznego portu równowagi budżetowej bez uszczuplenia w czemkolwiek dorobku dawnego, a przeciwnie, ze znacznem jego wzmożeniem w niejednym kierunku.

Tak dodatni wynik zdołał Wydział osiągnąć przedewszystkiem przez dwurazowe w ciągu roku zawiadowczego uchwalenie podwyżki bieżących wkładek miesięcznych. Podwyżka ta, opierająca

się wyraźnem upoważnieniu ze strony poprzedniego Walnego Zgromadzenia, uznana była ogólnie jako zarządzenie nieuniknione, a zarazem bezwzględnie umiarkowane.

W niemniejszym stopniu przyczyniły się do skutecznego pokonania piętrzących się trudności finansowych i do uzyskania końcowej, stosunkowo znacznej nadwyżki kasowej, przychody z różnorodnych, w ramach statutu zapoczątkowanych przedsięwzięć. Przychody te pozwoliły Wydziałowi na dokonanie wcale kosztownych, a od dawna już koniecznych adaptacji, do których tem chętniej przystąpił, że wszak miły i schludny wygląd lokalu jest nieodzownym warunkiem należytego funkcjonowania takiej, jak Czytelnia Towarzyska, instytucji.

Korzystając z pomyślnego położenia finansowego, uważał też Wydział za wskazane ufundować imieniem Czytelni Towarzyskiej cegielkę wawelską na pamiątkę pierwszego dziesięciolecia Stowarzyszenia, oraz przystąpić w charakterze członka-założyciela do Komitetu budowy Muzeum Narodowego w Krakowie.

Na ogół wytyczne, któremi Wydział w swej działalności się kierował, pozostały te same, które poprzednikom naszym w ciągu pierwszych lat dziesięciu przyświecały. Ośrodkiem czynności była z jednej strony praca kulturalna, ujawniająca się głównie w działach: czasopiśmiennym, Kółek i Kollegjum wykładów naukowych, z drugiej pielęgnowanie życia towarzyskiego, polegające na urządzaniu zebrań towarzyskich i zabaw. Oba te działy, kulturalny i towarzyski, w tak ścisłej zresztą pozostają ze sobą łączności, że niepodobna pomyśleć o skutecznem uprawianiu jednego z nich z pominięciem drugiego.

Przechodząc do omówienia poszczególnych gałęzi wspomnianej co dopiero działalności naszej - zaznaczamy odnośnie do czasopism, iż nie licząc się z niesłychanie wygórowanemi kosztami prenumeraty, sprowadzaliśmy ich w ubiegłym roku tak dużą ilość, jak nigdy przedtem. Oto liczny ich poczet:

1. Czas, Głos Narodu, Goniec Krakowski, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Nowa Reforma, Słowo Polskie, Kurjer Polski, Robotnik, Rzeczpospolita, Książka, Poradnik Językowy, Przegląd Sportowy, Przegląd Warszawski, Przegląd Współczesny, Skamander, Szczutek, Świat, Trybuna, Tydzień Polski, Tygodnik Ilustrowany.

2. Berliner Tageblatt, Neue Freie Presse, Das Litterarische Echo, Die Dame, Die Kunst, Elegante Welt, Jugend, Münchener Medizinische Wochenschrift, Muskette, Ost und West, Simplissimus, Velhagen und Klassings Monatshefte, Wiener Mode.

Trzeba stwierdzić, że z bogatego zbioru czasopism Członkowie nasi korzystali w tym roku w nierównie większym sto-

pnium, niż za lat dawniejszych. Poczyniliśmy też starania w celu dalszego jeszcze zwiększenia liczby prenumerowanych czasopism naukowych, a następcy nasi już w najbliższej przyszłości otrzymają możliwość korzystania z zabiegów, przez nas w tym kierunku podjętych.

Wiele trudu poświęciliśmy podtrzymaniu dawniejszych i zawiązaniu nowych Kółek. Wysiłki nasze napotykały na znaczne przeszkody, które nie zawsze dały się usunąć; przekonani jednak jesteśmy, że zapoczątkowana przez nas w tym względzie praca już niedługo okaże się owocną.

Z Kółek dawniejszych sprawnie rozwijało się Kółko angielskie, stale pozostające pod wypróbowanem kierownictwem p. Heleny Grünhutowej i Kółko dramatyczne, które pod przewodnictwem p. Dra Jana Geldwertha waleśnie przyczyniało się do wypełnienia części programowej zebrań towarzyskich. Ponadto czynnym było Kółko szachowe, któremu przewodził p. inspektor inż. Ignacy Kraus i Kółko francuskie, które urządziło na rzecz Towarzystwa Rygorozantów wieczór francuski, połączony z przedstawieniem amatorskiem.

W końcu nadmienić należy o zawiązanych w ostatnim już czasie Kółkach muzycznym i naukowym. Spóźniona pora nie pozwoliła tym Kółkom rozwinąć żywszej czynności, wszelako zapal, z jakim przystąpili do pracy przewodniczący: p. inż. Wilhelm Rippe Kółka muzycznego, a pp. Dr. Anna Gumplowicz-Wortmanowa i Dr. Henryka Fromowicz-Stillerowa Kółka naukowego, dają dostateczną rękojmię, iż nadzieje, do powstania tych Kółek przywiązane, nie okażą się płonnymi. Już w krótkim zresztą czasie swego istnienia zdołało Kółko muzyczne urządzić dwa bardzo udane wieczory artystyczne, oraz przygotować szereg dalszych na czas najbliższy.

Zadania towarzyskie Czytelni starał się Wydział realizować przez urządzenie tradycyjnych zebrań towarzyskich. Zebrań tych z urozmaiconym programem było 7, prócz tego urządziliśmy, jak co roku, zabawę sylwestrową. W organizowaniu wieczorów pomocnym był Wydziałowi przydany referentom zabawowym Komitet, a zwłaszcza grono „Gospodyń“, które zajęły się niepodręczną stroną gastronomiczną zebrań. Paniom tym, a mianowicie Helenie Besterowej, Annie Breiterowej, Helenie i Loli Geldwertowym, Hance Gottesmanowej, Runce Gutmanowej, Alicji Hausmanowej, Eugenji Heumanowej, Edmundowej Horowitzowej, Ernie Infeldowej, Eleonorze Nadlowej, Annie Rosensteinowej, Annie Schekowej i Elzie Silbersteinowej wyrażamy za ich ofiarność szczerą dziękę.

Nadzwyczajne powodzenie zyskała doroczna reduta Czytel-

ni Towarzyskiej, urządzona z ogromnym nakładem pracy w wspólnych salach Starego Teatru. Dzięki niezmordowanym wysiłkom Komitetu, a w pierwszym rządzie doświadczonego gospodarza reduty p. Adolfa Mahlera, zdobyła ona ogólny poklask i uznaną została za jedną z najświetniejszych zabaw miniego karnawału. Sukcesowi moralnemu w całej pełni odpowiadał również wynik kasowy wieczoru.

Poważną część sprawozdania rocznego Wydział stale poświęca Kollegjum wykładów naukowych. Z usprawiedliwioną dumą może Czytelnia Towarzyska wskazać na świetne wyniki pracy tej przed 7-miu jeszcze laty wśród najcięższych warunków stworzonej przez siebie instytucji. Rola Kollegjum w dziedzinie popularyzacji wiedzy dla szerokich sfer inteligencji naszego miasta stała się niemal przodującą, a za najwymowniejszy dowód powszechnego uznania, jakie Kollegium sobie zdobyło, posłużyć może hojna subwencja Ministerstwa Sztuki i Kultury, które udzielając jej, wyraziło zarazem Kollegjum podziękowanie za gorliwą pracę na niwie oświatowej i gorącą zachętę na przyszłość.

Nie poskąpiły również w ubiegłym roku stałych od lat szeregu subwencyj Rada miejska i Miejska Kasa Oszczędności, stwierdzając w ten sposób niezmienną dla Kollegjum życzliwość.

Dobór prelegentów w tym roku był może jeszcze świetniejszy, niż za lat poprzednich, a tematy przez nich obrane odkrywały tłumnym rzeszom słuchaczy nowe horyzonty z różnych dziedzin wiedzy i sztuki albo też dotyczyły najaktualniejszych zagadnień politycznych i społecznych bieżącej chwili.

Okaze się to niewątpliwie z następującego szczegółowego zestawienia prelegentów, tematów i ilości wygłoszonych wykładów:

1. Kazimierz Bartoszewicz: Pamięci Teofila Lenartowicza, (z recytacją art. dram. Teatru Bagatela, Kazimiery Skalskiej), 1 wykl. — 2. red. Dr. Antoni Beauprè: Obecne zagadnienia zagraniczne Polski, 1 wykl. — Dr. Józef Brodzki: Kamil Cyprjan Norwid, (z recytacją reżysera Teatru Bagatela, Aleksandra Węgierki), 2 wykl.; Walt Whitman, (z recytacją reżysera Teatru Bagatela Aleksandra Węgierki), 1 wykl. — 4. prof. Un. Jag. Ignacy Chrzanowski: Charakterystyka Odrodzenia i Oświecenia, 12 wykl. — 5. doc. Uniw. Warsz. Dr. Adorjan Diveky: Kultura współczesnych Węgier, (z obrazami świetlnymi), 1 wykl. — 6. prorektor Uniw. Jag. Dr. Stanisław Estreicher: Dzieje wielkich mocarstw w ostatnich czterech latach, 9 wykl. — 7. Dr. Wilhelm Fallek: Oskar Wilde i jego Salome, 2 wykl. — 8. prof. Uniw. Jag. Dr. Władysław Folkierski: Antoine a reforma teatru francuskiego, 1 wykl. — 9. Dr. Władysław Gumpłowicz: Indie współczesne, 1 wykl. — 10. red. Emil Haecker: Tadeusz Rittner i jego powieści, 1 wykl.

— 11. Ks. prof. Fel. Hortyński: Z najnowszych teoryj filozoficzno-przyrodniczych, 22 wykł.; Wspomnienia osobiste o najpięwszych latach szkolnych Wyspiańskiego, 1 wykł.; System filozoficzny Tomasza z Akwinu, 9 wykł.; Konwersatorium tomistyczne, 2 wykł. — 12. prof. Uniw. Jag. Dr. Julian Talko - Hryncewicz: Z problemów antropologicznych dziedziczności, 1 wykł. — 13. prof. Uniw. Jag. Dr. Zdzisław Jachimecki: Problemy operowe 19 i 20 wieku, 3 wykł. — 14. art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Czesław Kaden: Wspomnienia z niewoli bolszewickiej i powrót przez Ocean Indyjski, 2 wykł. — 15. Dr. Adolf Klęsk: Problemy psycho-fizjologiczne, 8 wykł. — 16. dyr. Muz. Narod. Dr. Feliks Kopera: O sztuce rosyjskiej, (z obrazami świetlnymi), 1 wykł. — 17. prof. Akad. Górń. Dr. Inż. Jan bar. Krauze: Czy możemy być krajem gospodarczo niezależnym?, 1 wykł. — 18. prof. Uniw. Jag. Dr. Adam Krzyżanowski: Komunizm u Arystofenesa i Szekspira, 2 wykł. — 19. prof. Uniw. Jag. Dr. Jerzy Mycielski: Flandrja, Rubens i Polska w dziedzinie malarstwa, (z obrazami świetlnymi), 6 wykł. — 20. red. Władysław Prokesz: Wyspiański jako poeta powstania listopadowego, 1 wykł. — 21. doc. Uniw. Jag. Dr. Józef Reiss: Najnowsze prądy w muzyce współczesnej, 1 wykł. — 22. Karol Hubert Rostworowski: Teatr a życie, 1 wykł.; Imanentyzm w życiu społecznym, 7 wykł. — 23. red. Dr. Ludwik Rubel: Zagadnienia polityki polskiej w r. 1922, 1 wykł. — 24. prof. Uniw. Lwows. Dr. Mojżesz Schorr: Wyniki najnowszych wykopalisk w Palestynie, (z obrazami świetlnymi), 2 wykł. — 25. prof. Uniw. Jag. Dr. Michał Siedlecki: Skarby morza, (z obrazami świetlnymi), 5 wykł. — 26. prof. Uniw. Jag. Dr. Tadeusz Sinko: Wyspiański w „Życiu” krakowskim, 1 wykł. — 27. prof. Kazimierz Sosnowski: Z górnośląskich wrażeń plebiscytowych, 1 wykł. — 28. prof. Dr. Michał Szyszko: O Stanisławie Wyspiańskim - z powodu rocznicy śmierci, (z recytacjami Dra Ernesta Adera i reżysera Teatru Bagatela, Aleksandra Węgierki), 1 wykł.; O Cyprjanie Norwidzie z powodu 100 roczniurodzin (z recytacją art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Tad. Białkowskiego), 1 wykł. — 29. Alina Świdarska: Czy Polska ma mieć swój własny ideał narodowy?, 1 wykł. — 30. prof. Ludwik Tomanek: Humor francuski w dziejowym rozwoju, (z recytacją art. dram. Teatru Bagatela, Leopolda Zbuckiego), 1 wykł. — 31. prof. Józef Wiśniowski: O Michale Bałuckim, (z powodu 20 rocznicy śmierci), 1 wykł. — 32. art. mal. Wincenty Wodzinowski: Przemówienie z powodu rocznicy Konstytucji 3-go Maja, 1 wykł.

Prócz wymienionych wykładów urządziło Kollegium jeszcze szereg wieczorów autorskich: 33. Tytuśa Czyżewskiego z recytacją art. dram. Teatru Bagatela, Wandy Trojanowskiej i art.

dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Edwarda Strockiego), 1 wykł. — 34. Heleny Filichowskiej, 1 wykł. — 35. Brunona Jasieńskiego, 1 wykł. — tudzież wieczory humoru 36. art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Czesława Kadena, 1 wykł. — 37. red. Aleksandra Lekszyckiego, 1 wykł. — 38. Tommyego (z współudziałem art. dram. Teatru Bagatela, Marji Malickiej, art. oper. J. Krausa i kapelmistrza M. Kowalika), 2 wykł. — następnie 39. wieczór recytacyjny Dra Ernesta Adera i art. dram. Teatru Bagatela, K. Skalskiej, 1 wykł. — oraz 40. wieczór Jadwigi Migowej, (Krakowskie sylwetki polityczne), 1 wykł.

Wreszcie zachęczone powodzeniem zeszłorocznem, podjęło Kollegjum i w tym roku zbiorowe zwiedzanie kościołów i innych zabytków pod doświadczonem kierownictwem dyr. Muzeum Nar. Dra Fel. Kopery w ogólnej ilości 11.

Razem tedy wykładów, wieczorów i zebrań urządziło Kollegjum 136.

Zarząd Kollegjum stanowili na mocy uchwały Wydziału a). z grona Wydziału: Dr. Alfred Kraus, przewodniczący, Juljusz M. Baumgarten, sekretarz, Edmundowa Horowitzowa, I. zast. sekret. i Dr. Henryk Tilles, b). z poza Wydziału: Dr. Szymon Blatt, skarbnik, Dr. Artur Chojnacki, likwidator, Dr. Ulyrk Gorzelski, Zygmunt Laub, gospodarz, Inż. Adolf Włodz. Schleyen i Aleksander Urbanek, II. zast. sekretarza.

O gorliwości Zarządu w wypełnianiu przyjętych na siebie obowiązków świadczy poza zestawieniem wykładów jeszcze znakomity wynik kasowy. Mimo znacznie zwiększone w tym roku honorarja prelegentów i rozliczne wydatki administracyjne, zdołał Zarząd nie tylko korzystnie zakupić dla Kollegjum cenne aparaty: projekcyjny i kinematograficzny, nieodzowne dla wykładów z dziedziny sztuki i przyrody, ale nadto zamknąć rachunki stosunkowo dużą pozostałością gotówkową. Za tę pełną poświęcenia pracę poczuwa się Wydział do miłego obowiązku wyrażenia serdecznej podziękii Członkom Zarządu, z poza grona Wydziału w skład jego powołanym, przedewszystkiem zaś nieustrudzonemu skarbnikowi p. Drowi Szymonowi Blattowi i gospodarzowi p. Zygmuntowi Laubowi.

Zmierzamy do końca.

W chwili, kiedy nam przychodzi złożyć rachunek z włodarstwa sprawami Stowarzyszenia i poddać ocenie ogółu, w jakim stopniu zdołaliśmy usprawiedliwić położone w nas zaufanie, w tej ważnej chwili nie wolno nam zataić, że w pracy naszej nie znaleźliśmy dostatecznego poparcia tych, na których w pierwszej linji liczyć należało. Dawni i długoletni Członkowie nasi z biegiem lat w znacznej mierze usunęli się od współpracy w Sto-

warzyszeniu, zachowując jeszcze tylko formalny raczej z niem związek. Szkoda, którą Stowarzyszenie przez to ponosi, każe nam w chwili naszego ustąpienia zwrócić się z gorącym wezwaniem do wszystkich dawnych zwolenników Czytelni, aby znowu szczerze i żywo nią się zajęli. Instytucji o walorach Czytelni Towarzyskiej godzi się poświęcić bodaj część swego czasu. Obowiązek to doniosły i w imię tego obowiązku kierujemy nasz apel w przekonaniu, że nie przebrzmi bez echa.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Salomon Oberlender, zastępca prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Pola Taubenschlagowa, zast. sekretarza. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Inż. Władysław Jurowicz, zast. skarbnika. — Inż. Maksymiljan Bandet, gospodarz. — Eugenja Heumanowa, zast. gospodarza. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Edmundowa Horowitzowa, zast. zawiad. czasopism. — Dr. Aleksander Austern, referent Kółek. — Helena Grünhutowa, zast. referenta Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, referent odczytowy. — Dr. Seweryn Gottlieb, zast. referenta odczyt. — Inż. Sabin Neumann, referent zabawowy. — Dr. Henryk Tilles, zast. referenta zabawowego.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Ulryk Gorzelski, przewodniczący. — Zofja Lachsowa. — Michalina Langrodowa.

SUPERARBITER:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA SUPERARBITRA:

Dr. Maksymiljan Nadel.

Kraków, w październiku 1922.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1922/1923

Przystępując do zdania sprawy z czynności naszych w ubiegłym, 12 z rzędu roku zawiadowczym, miło nam stwierdzić, że okres ten pod niejednym względem znamionuje postępek w rozwoju Czytelni Towarzyskiej.

Wytyczne, które nam w naszej pracy przyświecały, nie różniły się na ogół od haseł, któremi się rządziły poprzednie Wydziały, a działalność Stowarzyszenia posuwała się po torach, dostatecznie już ubitych i wypróbowanych przez lata dawniejsze. Tę jedynie, niemało ważną zmianę zaznaczyćby należało, że usiłowania nasze mniej zmierzały do rozbudzenia i utrzymania ruchu zabawowego, zgodnie natomiast z opinią poważnej liczby

Członków większą kładliśmy wagę na pielęgnowanie zadań ideowych Stowarzyszenia.

Ta nasza dążność objawiała się przedewszystkiem w szczególniejszej opiece działem czasopiśmiennym, następnie w skierowywaniu Członków do pracy intelektualnej zarówno w dawniejszych Kółkach językowych, jak w młodszym od tych Kole naukowem, wreszcie w zabiegach około jaknajpełniejszego rozkwitu Kollegium wykładów naukowych.

Zwłaszcza zawiadowstwo czasopism nastęrczało w okresie sprawozdawczym duże trudności. Wynikały one z jednej strony z niebywałego i ciągłego podrażania dzienników, z drugiej zaś z efemerycznego przeważnie bytu literackich pism krajowych, a wielce nieregularnego pojawiania się zagranicznych. Mimo te przeszkody ilość i jakość sprowadzanych czasopism w niczem nie ustępowała okresom dawniejszym.

Nadchodziły następujące pisma:

Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kuryer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Nowa Reforma, Kurjer Lwowski, Słowo Polskie, Kurjer Polski, Rzeczpospolita, Dziennik Poznański;

Książka, Poradnik Językowy, Przegląd Sportowy, Przegląd Warszawski, Przegląd Współczesny, Rozwaga, Salon Literacki, Skamander, Szczutek, Świat, Świat Kobiety, Tydzień Polski, Tygodnik Ilustrowany, Wianki;

Berliner Tageblatt, Neue Freie Presse, Wiener Journal; Blatt der Hausfrau, Das Literarische Echo, Die Dame, Die Kunst, Elegante Welt, Der Jude, Jugend, Muskette, Ost und West, Simplissimus, Velhagen und Klasings Monatshefte, Wiener Mode.

Oдноśnie do Kółek językowych nadmieniamy, że Kółko angielskie zorganizowało i w roku ubiegłym za staraniem swej niestrużonej przewodniczacej, p. Heleny Grünhutowej, dwa kursy języka angielskiego, tudzież zajmujący feife o'clock taneczny, w Kółku zaś francuskim, któremu przewodniczyła p. Elza Silbersteinowa, odbył się kurs konwersacji pod kierunkiem bawiącego tu literata z Paryża, p. Jaquesa Borji.

Koło naukowe, jakkolwiek nie może znaczniejszemi poszczycić się wynikami pracy, jednakże zdaniem naszym poważne posiada warunki rozwoju i na usilne zasługuje poparcie. Wśród licznych jego Członków znajduje się spory zastęp szczerze miłujących naukę, w szczególności literaturę i sztuki piękne, a zarazem doskonale uzdolnionych do podawania swych spostrzeżeń i badań w sposób przykuwający uwagę słuchaczy. To też idąc za przykładem dotychczasowych referentów, chyba nie odmówią oni współpracy w urzeczywistnieniu pożytecznych celów Koła naukowego. W minionym roku wygłosili referaty p.p. Dr. Józef Weins-

berg o chorobach zakaźnych, Dr. Stefanja Fischlowitzówna o stylach i Helena Steinbergowa o językoznawstwie. Kilka z dawna przygotowanych referatów wygłoszonych będzie w czasie najbliższym.

Prócz omówionych tu Kółek, zaznaczyły swe istnienie w sposób mniej lub więcej żywotny Kółka: muzyczne, metapsychiczne i szachowe. Żałować tylko wypada, że nie zorganizowało się tak ruchliwe dawniej Kółko dramatyczne, niewątpliwie jednak nastąpi to w następnym roku zawiadowczym, do czego przygotowania już podjęto.

Mówiąc o działalności oświatowej Stowarzyszenia, sporo miejsca, jak zwykle, poświęcić musimy Kollegium wykładów naukowych. Znaczny rozwój Kollegium - przyznać trzeba - to wynik żmudnej i cierplivej pracy kilku zaledwie jednostek. Działając stale i systematycznie, wymaga Kollegium całkowitego oddania się mu jego kierowników, zwłaszcza w czasach dzisiejszych, pod względem społecznym i politycznym tak trudnych kiedy każde poczynanie Kollegium podlega ścisłej i bacznej kontroli ogółu społeczeństwa, przede wszystkim prasy i musi być skrupulatnie przemyślane. Z programową stroną działalności łączy się strona materialna, bo wszak bez odpowiednich środków pieniężnych Kollegium obejść się nie może. Honorarja prelegentów, jakkolwiek skromne w stosunku do poniesionego trudu, konieczny współudział artystów w wykładach muzycznych, a nierzadko i literackich, przybory do ilustrowania wykładów za pomocą obrazów świetlnych, wkońcu nieodzowne wydatki administracyjne - to wszystko zmusza do nieustannego wysiłku w kierunku pogodzenia dążności utrzymania Kollegium na dotychczasowym, wysokim poziomie z życzeniami słuchaczy, szukających w niem sposobności zaspokojenia swych potrzeb kulturalnych na warunkach możliwie dogodnych. Jak dotąd, z trudnego tego zadania Kollegium wywiązywało się należycie, miejmy nadzieję że i nadal tak pozostanie.

Szczegółowy obraz pracy Kollegium w ubiegłym roku daje następujące zestawienie prelegentów i omawianych przez nich tematów:

1. Prezes Syndykatu dziennikarzy Dr. Antoni Beauprè: Mniejszości narodowe, (z cyklu Sejm a społeczeństwo), 1 wykł. — 2. prof. Uniw. Dr. Adolf Czerny z Pragi: Naród czeskosłowacki i idea przewodnia jego dziejów, 1 wykł.; Jan Neruda, 1 wykł.; Svatopluk Cech, 1 wykł.; Vrchlicky i Zeyer, 1 wykł. — 3. prof. Uniw. Jag. Ignacy Chrzanowski: Narcyza Żmichowska, 4 wykł. — 4. Dr. Filip Eisenberg: Pasteur, (z powodu 100 rocznicy urodzin), 2 wykł. — 5. Vilim Francić: Twórczość dramatyczna Ivona

Vojnowića, (z powodu premjery: Matka Jugowiczów), 1 wykład.
— 6. Dr. Melanja Grafczyńska: Muzyka romantyczna, 3 wykł.; Mendelsohn, 2 wykł.; Liszt, 7 wykł.; Ryszard Wagner, 4 wykł.; Brahms, 1 wykł. — 7. prof. Henryk Gralski: Nauka i sztuka grafologiczna, (z doświadczeniami), 2 wykł. — 8. red. Emil Haecker: W 15. rocznicę zgonu Wyspiańskiego 1 wykł. — 9. ks. prof. Feliks Horthyński: Naokoło teorii Einsteina, 10 wykł.; Filozoficzna i biologiczna jedność organizmu, 2 wykł.; Filozofja Bergsona 11 wykł. — 10. prof. Uniw. Jag. Dr. Julian Talko - Hrynczewicz: Z dziejów wymierających dynastyj, 1 wykł. — 11. Bruno Jasieński: Nowa poezja rosyjska, 1 wykł.; Snobizm i postęp, (w odpowiedzi Żeromskiemu), 1 wykł. — 12. red. Henryk Klepacki z Warszawy: O współczesnej Japonji, 1 wykł. — 13. Dr. Adolf Klęsk: Zagadnienia psychopatologiczne i fizjologiczne. 13 wykł. — 14. dyr. Muzeum Narod. Dr. Feliks Kopera: Dzieje architektury i malarstwa, (z obrazami świetlnymi), 12. wykł. — 15. rektor Akademji Górniczej Dr. Inż. Jan Krauze: Znaczenie transportu dla rozwoju ludzkości, 1 wykł. — 16. prof. Uniw. Jag. Dr. Adam Krzyżanowski: Sejm a finanse państwowe, (z cyklu Sejm a społeczeństwo), 1 wykł. — 17. red. Adam Paszkowski: Idea bolszewizmu, (z cyklu Sejm a społeczeństwo), 1 wykł.; O roli żydów w rewolucji bolszewickiej 1 wykł. — 18. Jan Pietrzycki: Czy Mickiewicz był okultystą, 1 wykł.; Dzisiejszy bolszewizm w przepowiedniach Zygmunta Krasińskiego, 1 wykł.; Co sądził Słowacki o kobietach, 1 wykł.; Czyn Sienkiewiczowski, 1 wykł. — 19. prof. Bolesław Pochmarski: Idea czynu Polskiego, (z cyklu Sejm a społeczeństwo), 1 wykł.; Pieśń Wyspiańskiego o Polskim Listopadzie, (z recytacją Juljusza Ego), 1 wykł. — 20. Karol Hubert Rostworowski: O Zmartwychwstaniu, 1 wykł.; Tragedja twórczości, 1 wykł.; Bóg w arendzie, 1 wykł.; W rocznicę 3-Maja, (z recytacją Juljusza Ego), 1 wykł. — 21. prof. Uniw. Jag. Dr. Michał Siedlecki: Przyroda i życie w krajach gorących, (z obrazami świetlnymi), 1 wykł. — 22. prof. Uniw. Jag. Dr. Tadeusz Sinko: Podstawy kultury europejskiej, 2 wykł. — 23. prof. Przechław Smolik: Studja z literatury rosyjskiej, (Tołstoj i Dostojewski) 4 wykł. — 24. prof. Uniw. Jag. Dr. Marjan Szykowski: Walka z szatanem w liryce młodej Polski, (z recytacjami reżys. Aleksandra Węgierki), 6 wykł.; Wieczór Kazimierza Tetmajera, (z recytacjami Laury Konopnickiej - Pytlińskiej), 1 wykł.; Leopold Staff, 1 wykł. — 25 art. dram. Stanisława Wysocka: O Jewrejnowie, (z recytacją), 1 wykł.; Teatr a kinematograf, 1 wykł.;

Wykłady Dr. Melanji Grafczyńskiej ilustrowali artyści i artystki pp. Helena Bigót, Lucyna Ciechanowska, Wiktorja Grossberg, Zofja Bandrowska - Osmecka, Janina Krzyształowiczowa,

Ada Zbigniewiczówna, prof. Stan. Czerny Szwarzenberg, Alfred Rawicz, Franciszek Zachara i inni.

Jak w latach dawniejszych, urządziło Kollegium i w roku ubiegłym szereg wieczorów autorskich, a mianowicie: — 26. Józefa Aleksandra Gałuszki (z ilustr. art. dram. Bagateli Heleny Stępowskiej i Teatru m. im. Jul. Słowackiego, Władysława Krasnowieckiego), — 27 Aleksandry Jordaens: (z ilustr. art. dram. Bagateli Zofji Ordyńskiej i Eugenjusza Solarskiego), 1 wykł. — 28. Antoniego Waśkowskiego: (ze słowem wstępem prof. Uniw. Jag. Dra. Marjana Szyjkowskiego, ilustr. art. dram. Bagateli Marji Malickiej i reżysera Aleksandra Węgierki, oraz art. Opery Ludwika Jaworzyńskiej), 1 wykł. tudzież następujące wieczory recytacyjne: — 29. Wieczór poezji i prozy Edwarda Poëgo, (słowo wstępne Dr. Ernest Ader, recytacje tenże i art. dram. Bagateli Henryka Wojciechowska), 1 wykł. — 30. Juliusza Ego i Wiktora Szembeka: 1 wykł. — 31. Laury Konopnickiej - Pytlińskiej: 1 wykł.;

Rozszerzając zakres swego działania, wprowadziło Kollegium w tym roku nowość, pełnym sukcesem uwieńczoną, a to wykłady w językach obcych. Wspomniany wyżej literat Jaques Boria przedstawił w cyklu 11 zajmujących prelekcij rozwój i stan współczesny teatru francuskiego, oraz twórczość najznamięńszych pisarzy dramatycznych, lektor zaś języka włoskiego na tut. Uniwersytecie ks. Fortunato Giannini omówił na podstawie własnej obserwacji powstanie i przyszłość faszyzmu.

Wspomnieć jeszcze należy o urządzonych w czasie karnawału przez grono popularnych dziennikarzy p. p. Migową, Korena, Tomaszewicza i Tommyego 4 wieczorach autorskich p. t. Wesoła kaczka dziennikarska. Wszystkich tedy wykładów i wieczorów było 137.

Nadmieniamy, że wykłady prof. Dra. Adolfa Czernego i Viliama Franciśa zainicjował tutejszy Związek literatów, z którym Kollegium w ten sposób weszło w ściślejszy kontakt. Uwzględniając odezwę Komitetu budowy Muzeum Narodowego w Krakowie, przystąpiło doń Kollegium z odpowiednim datkiem w charakterze rzeczywistego członka - założyciela, za co otrzymało pismo dziękczynne, które oprawione w ramę, zdobi obecnie kancelaryę Wydziału.

Jak od lat szeregu, przyznały i w ubiegłym roku Rada miasta Krakowa i Dyrekcja miejskiej Kasy Oszczędności subwencje w uznaniu pożytecznej dla ogółu działalności Kollegium.

Na zasadzie postanowień regulaminu zamianował Wydział Stowarzyszenia odrębny Zarząd Kollegium, w którego skład weszli: p. p. 1. Dr. Alfred Kraus jako przewodniczący, 2. Dr. Szymon Blatt jako zastępca przewodniczącego i skarbnik, 3. Juliusz

M. Baumgarten jako sekretarz, 4. Edmundowa Horowitzowa i 5. Aleksander Urbanek jako zastępcy sekretarza, 6. Zygmunt Laub jako gospodarz, 7. Dr. Artur Chojnacki jako likwidator, 8. Dr. Ludwik Ebersohn, 9. Dr. Maksymiljan Gross i 10. Dr. Henryk Tilles.

Członkom Zarządu, powołanym z poza Wydziału, wyrażamy na tem miejscu za ich trudy najgorętszą podziękę.

Przedstawwszy w ten sposób pracę oświatową Stowarzyszenia, słów kilka poświęcić winniśmy ruchowi zabawowemu, jak już wyżej nadmieniliśmy, mniej w okresie sprawozdawczym rozwinętemu, niżli za lat poprzednich. Życie towarzyskie, zawsze w szczuplejszem tylko możliwe kole, w Stowarzyszeniu o tak wielkiej ilości Członków, jaką obecnie liczy nasze, z trudnością tylko może się rozwinąć. A jednak i pod względem towarzyskim powołać się możemy na szereg dodatnich wyników. Przedewszystkiem więc czwarta z rzędu doroczna reduta Czytelni Towarzyskiej, urządzona w salach Starego Teatru, nie tylko dorównała poprzednim zabawom, ale je nawet przewyższyła, przynosząc zaszczyt umiejętnemu kierownictwu ruchliwego Komitetu, złożonego w większej części z członków z poza Wydziału. P.P. Drom Józefowi Fristowi, Janowi Geldwerthowi, Ludwikowi Sermantowi i Alfredowi Wintersteinowi szczególniejsze za ich pracę pragniemy złożyć dzięki.

Prócz reduty wspomnieć trzeba o szeregu zebrań towarzyskich, tudzież o tradycyjnej zabawie sylwestrowej, w ciągu której zespół naszych Członków odegrał wesoły wodewil p. t. „Sans culotte“, pióra p. Dra Alfreda Wintersteina z melodyjną muzyką p. Dra Józefa Frista.

Pozostają do omówienia najważniejsze momenty z dziedziny ściśle gospodarczej.

Że każda z osobną gałąź rozległej administracji Czytelni Towarzyskiej wymagała w okresie szalejącej orgji drożyznianej najsumienniejszego zajęcia się nią, zrozumieć łatwo, skoro się zważy, że dochody swe Stowarzyszenie czerpie niemal wyłącznie z wkładek Członków. Gospodarka skarbowa, piecza nad lokalem i inwentarzem, troska o tak drogi obecnie opał, wspomniane już zawiadostwo czasopism, te i inne jeszcze działy administracji, połączone ze znacznemi kosztami, stanowić musiały przedmiot szczególnej dbałości Wydziału, o ile należyte ich funkcjonowanie odbywać się miało bez naruszenia równowagi budżetowej. Cel ten osiągnięty został w całości, co z tem większem podnosimy zadowoleniem, że wkładki miesięczne mimo kilkurazowego w ciągu roku podwyższenia jeszcze zawsze tak są skromne, jak w żadnem innem pokrewnem Stowarzyszeniu.

A podkreślić nadto należy, że poza statutowo przewidzianymi świadczeniami Stowarzyszenia Członkowie nasi i w roku ubiegłym zyskali cały szereg nadzwyczajnych udogodnień materialnych, o wiele przewyższających wysokość opłacanych przez nich wkładek. Dzięki usilnym zabiegom Wydziału przyznały Dyrekcje Teatru Bagatela i niemal wszystkich Teatrów świetlnych, następnie Towarzystwo Sztuk Pięknych i Wystawa obrazów Akropolis znacznie zniżone bilety wstępu, z których to udogodnień poważna ilość Członków w wydatnej mierze korzystała. W ostatnim czasie wdrożyliśmy kroki w celu uzyskania dalszych udogodnień i nie wątpimy w powodzenie naszych starań.

Przy tej sposobności nie od rzeczy będzie wspomnieć, że pragnąc Stowarzyszeniu przysporzyć jaknajwiększe korzyści materialne, postaraliśmy się o zwolnienie go od opłaty miejskiego podatku zabawowego, a następnie o znaczny opust należitości za prąd elektryczny.

Nie brak tedy i w materialnej dziedzinie dodatnich objawów działalności Wydziału.

Zamykając z dniem dzisiejszym ostatnią kartę rocznych dziejów Stowarzyszenia, poddajemy zarazem wyniki naszego w tych dziejach udziału życzliwej ocenie ogółu Członków. Jakkolwiekbyś ona wypaśćby miała, nie sposób zaprzeczyć rzetelnego z naszej strony wysiłku, nie sposób też nie uznać owocnych tego wysiłku skutków. Oddajemy Czytelnię Towarzystką następcom naszym w pełni życia, ze świeżym zasobem ludzi, sił i środków. Przekonani też jesteśmy, że oparta o niewzruszoną podstawę materialną, jak niemniej w poczuciu chlubnej, bo lat kilkanaście kulturalnego działania obejmującej przeszłości, w dalszym ciągu pełnić będzie powierzoną sobie misję, osiągając coraz doskonalsze stopnie rozwoju.

Ustępujemy w chwili, kiedy cała Polska, a z nią i nasza skromna instytucja, obchodzi wiekopomną rocznicę Komisji Edukacyjnej. Oby pamięć wielkiego dzieła narodowego i światłych jego Twórców przyświecała następcom naszym w ofiarnym trudzie dla dobra powszechnego!

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Salomon Oberlender, zastępca prezesa. — Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Dunja Hammerschlag, zast. sekretarza. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Stawa Langrodowa, zast. skarbnika. — Inż. Sabin Neumann, gospodarz. — Zofja Lachsowa, zast. gospodarza. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Edmundowa Horowitzowa, zast. zawiadowcy czasopism. — Dr. Artur Lustgarten, referent spraw odczytowych. — Dr. Seweryn Gottlieb, zast. refe-

renta spraw odczytowych. — Wiktor Szembek, referent Kółek. — Helena Grünhutowa, zast. referenta Kółek. — Dr. Stanisław Mandelbaum, referent spraw zabawowych. — Inż. Maksymiljan Bandet, zast. referenta spraw zabawowych.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Ulryk Gorzelski, przewodniczący. — Alicja Hausmannowa. — Inż. Władysław Jurowicz.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Maksymiljan Nadel,

Kraków, w październiku 1923.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1923/1924

Upływający z dniem dzisiejszym okres sprawozdawczy zaznaczył się nowym i widocznym zwrotem ku stałemu już w latach powojennych rozwojowi Czytelni Towarzyskiej. Postęp ten da się stwierdzić tak w poszczególnych gałęziach wielorakiej działalności statutowej Stowarzyszenia, a więc w dziedzinie oświatowej, obejmującej czasopiśmiennictwo, pracę w kółkach, odczyty i wykłady, oraz w kierunku pielęgnowania zadań towarzyskich instytucji, jak również we wzrastającym dla niej zainteresowaniu się ogółu społeczeństwa i w niezmienne przybywającej liczbie członków.

Przejdźmy po kolei wspomniane tu pola działalności.

Oświatowa misja naszej Czytelni polega przede wszystkim na umożliwieniu członkom korzystania z jaknajwiększej ilości doborowych czasopism. Potrzeba takiej lektury jest dla wielu bodajże wyłącznym bodźcem wstępowania do Stowarzyszenia i dlatego rzetelnych dokładaliśmy starań, aby potrzebę tę wedle możliwości zaspokoić. Z zadowoleniem zaznaczyć nam przychodzi, że pod względem jakości i ilości sprowadzanych czasopism Czytelnia Towarzyska obecnie nieustępuje żadnej z pokrewnych jej instytucji, a nawet znacznie je przewyższa. Okaże się to z następującego zestawienia:

Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Nowa Reforma, Kurjer Lwowski, Kurjer Polski, Rzeczpospolita, Dziennik Poznański. — Astrea, Chłopski Sztandar, Droga, Głos Prawdy, Naokoło Świata, Nowe Życie, Pani, Przegląd Bibliograficzny, Przegląd Polityczny, Przegląd Warszawski, Przegląd Współczesny, Rozwaga, Ruch Pedagogiczny, Salon Literacki, Skamander, Szczutek, Sztuki Piękne, Świat, Świato-

wid, Świat Kobiety, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie, Zwrotnica, Życie Teatru. — Excelsior, Journal de Pologne, Matin. — Neue Freie Presse, Wiener Journal, Berliner Tageblatt. Blatt der Hausfrau, Der Jude, Die Dame, Die Kunst, Die Literatur, Die Umschau, Elegante Welt, Simplicissimus, Velhagen und Klasings Monatshefte.

Omawiając sprawy czasopiśmienne, nie wolno przecież za-
taić, że korzystanie z czasopism nie zawsze odbywa się z za-
chowaniem postanowień regulaminu. Mamy na myśli niejedno-
krotnie w ostatnim czasie stwierdzone samowolne zabieranie
pism, zwłaszcza cenniejszych, niszczenie ich i plamienie. Wynika
stąd szkoda nie tylko materialna, ale - co gorsza - moralna
i zniechęca czytelników. Jedynie bezwzględne pociąganie do
odpowiedzialności wykraczających przeciwko regulaminowi je-
dnostek zdoła zapobiec złu i nie wątpimy, że następcy nasi przy
czynnem poparciu ogółu członków, o które niniejszem prosimy,
z całą surowością przystąpią do wyplenienia nieznanej w daw-
niejszych latach niewłaściwości.

Wcale dodatnio przedstawia się w ubiegłym roku obraz
pracy w Kółkach.

Dotyczy to przedewszystkiem Kółka angielskiego, które
pod stałem, bo początków Stowarzyszenia sięgającym przewo-
dnictwem p. Heleny Grünhutowej zorganizowało 3 kursy języka
angielskiego.

Żywą działalność rozwinęło Kółko dramatyczne pod prze-
wodnictwem p. p. Elzy Silbersteinowej i Dr. Józefa Brücknera.
Za staraniem członka swego, p. Dra Józefa Kirschnera, urządziło
to Kółko kurs sztuki dramatycznej pod wytrawnym kierunkiem
reżysera Bagateli, p. Franciszka Wysockiego, ponadto wystawiło
na zebraniach towarzyskich Czytelni szereg utworów scenicznych
i zorganizowało z dużem powodzeniem własny wieczór
dramatyczny.

Na pierwszy jednak plan wybiło się w minionym roku
Kółko naukowe, któremu w zupełności powiodło się rozbudzić
w łonie samych członków żywy ruch umysłowy. Zaslugę w tym
względzie należy przypisać przewodniczącym Koła pp. Drowi
Ferdynandowi Zweigowi i Helenie Steinbergowej, którzy nie szczę-
dząc trudów, zdołali z pośród członków Stowarzyszenia po-
zyskać cały szereg doborowych prelegentów. Ożywiona dysku-
sja, połączona z każdym referatem, najwymowniej świadczyła
o istotnym pożytku Koła i świetnych jego na przyszłość wido-
kach. Składając szanownym Referentom szczerą podziękę za
gorliwe poparcie pracy oświatowej Koła i ożywienie tętna ruchu
umysłowego w Czytelni Towarzyskiej, wymieniamy zarazem ich

poczet w chronologicznym porządku wygłoszonych referatów:

1. Dr. Ferdynand Zweig: Nasze położenie gospodarcze w świetle cyfr statystycznych. — 2. Helena Steinbergowa: Poglądy Platona na sztukę. — 3. Dr. Gizela Landauówna: Nauka o wyzwoleniu u Schopenhauera. — 4. Dr. Juljusz Feldhorn: O symbolizmie francuskim. — 5. Dr. Henryk Kragen: Zagadnienia współczesne prawa. — 6. Henryk Gralski-Grudziński: Najnowsze wyniki nauki o organizacji pracy. — 7. Inż. Aleksander Silberfeld: O najnowszych zdobyczach techniki, część I. — 8. Leon Oberlender: Poglądy społeczne Waltera Rathenaua. — 9. Szymon Kapelner: Psychofizjologia niemowlęcia, część I. — 10. Szymon Kapelner: Psychofizjologia niemowlęcia, część II. 11. Dr. Juljusz Feldhorn: Dante na tle swej epoki. — 12. Helena Steinbergowa: Poglądy Arystotelesa na sztukę. — 13. Inż. Aleksander Silberfeld: O najnowszych zdobyczach techniki, część II. — 14. Helena Loriówna: O meblach w starożytności.

Dla ogółu członków, a więc poza ramami Koła naukowego, wygłosiła p. Dr. Lila Horowitzówna pouczający odczyt o chorobach wenerycznych u dzieci i ich zwalczaniu.

Winniśmy jeszcze wspomnieć, że słabą tylko żywotność okazało Kółko francuskie i że zreorganizowane za sprawą p. Inż. Natana Kukuka Kółko szachowe zgodnie ze swem przeznaczeniem uprawiało grę w szachy.

Na szeroką miarę zakrojoną działalność oświatową rozwinęło w okresie sprawozdawczym od lat 8 istniejące Kollegjum wykładów naukowych. Rok ubiegły stanowi przełomową datę w życiu Kollegjum, w tym bowiem roku powiodło się wspólnym zabiegom Wydziału Czytelni Towarzystwiej i Zarządu Kollegjum usamodzielnic je i stworzyć z Kollegjum odrębną jednostkę administracyjną, jakkolwiek w pewnej mierze od Czytelni nadal uzależnioną. Oto Kollegjum ukonstytuowało się jako Stowarzyszenie z własnym, przez Władzę zatwierdzonym statutem i pod Zarządem mianowanym dorocznie przez Wydział Czytelni Towarzystwiej, zyskując tem samem możność pełniejszego i niezależnego od wpływów postronnych realizowania swego szczonego posłannictwa oświatowego. To też wyniki przez Kollegjum osiągnięte prześcignęły najśmielsze oczekiwania jego twórców i stawiają je wedle zgodnej opinii miarodajnych czynników, a przede wszystkim Kuratorjum krakowskiego Okręgu szkolnego w rzędzie najpoważniejszych instytucyj kulturalnych nie już miasta, ale całego kraju.

Zrozumieć to łatwo, skoro się przejrzy bogaty poczet prelegentów, obejmujący nazwiska najpoważniejszych przedstawicieli świata naukowego, literackiego i artystycznego.

Wymieniamy je tutaj w alfabetycznym porządku wraz z tytułami wykładów: — 1. Juljusz Kaden Bandrowski, (z Warszawy), Literatura w życiu Polski współczesnej. 1 wykl. — 2. Red. Kazimierz Bartoszewicz: W rocznicę listopadową. 1 wykl. — 3. Syndyk m. Krakowa Dr. Klemens Bąkowski: Wilson i jego stanowisko w historii i nauce prawa. 1 wykl. — 4. Prezes Syndykatu dziennikarzy Dr. Antoni Beaupré: W setną rocznicę zgonu Byrona, (z recytacjami reżysera Antoniego Piekarskiego), 1 wykl. — 5. Prof. Uniw. Jag. Dr. Ludwik Birkenmayer: W 450 rocznicę urodzin Kopernika, 1 wykl. — 6. Prof. Uniw. Jag. Dr. Jan Stanisław Bystrzeński: Teorie megalomanji narodowej. 2. wykl. — 7. Prof. Uniw. Jag. Dr. Stanisław Ciechanowski: O wychowaniu fizycznym, (z obrazami świetlnymi), 1 wykl. — 8. Sekretarz Izby Skarbowej, Józef Cifferblatt: Najnowsza ustawa emerytalna, 1 wykl. — 9. Inż. Emil Dalewski: Psychotechnika pracy, 1 wykl. — 10. Prof. Uniw. Jag. Dr. Roman Dyboski: Anglja dzisiejsza a jutrzejsza, 6 wykl. — 11. Prof. Uniw. Jag. Dr. Tadeusz Garbowski: Kant dla wszystkich, 6 wykl. — 12. Lektor Uniw. Jag. X. Fortunato Giannini: Włochy po roku rządów faszystowskich, (w języku włoskim), 1 wykl. — 13. Dr. Melania Grafczyńska: Rozwój opery romantycznej (z ilustr. art. op. A. Zbigniewiczówny i K. Pawłowskiego), 1 wykl. — 14. Prof. Henryk Gralski: Z międzynarodowego kongresu psychicznego w Warszawie, 2 wykl.; Rafał Scherman jako fenomen grafologiczny i metapsychiczny, 1 wykl.; Pismo duchów w świetle pismoznawstwa sądowego, 1 wykl.; Co to są duchy, 1 wykl. — 15. Hugo Grossman: Sport narciarski, (z obrazami świetlnymi), 1 wykl. — 16. Asyst. Uniw. Jag. Dr. Adam Heydel: Kiedy ustanie drożyzna?, 1 wykl. — 17. Ks. prof. Feliks Hortyński: Sofizmaty, 1 wykl.; Materja - elektryczność - energia, 12 wykl.; Tomasz z Akwinu i Kant, 5 wykl. — 18. Prof. Uniw. Jag. Dr. Juljan Talko-Hryniewicz: Polacy-Wygnańcy 1863 r. jako badacze Dalekiego Wschodu, 1 wykl.; O olbrzymach i karłach, 1 wykl. — 19. Prof. Uniw. Jag. Dr. Zdzisław Jachimecki: Około najnowszej muzyki, 2 wykl.; Wieczór muzyki lirycznej, (z ilustr. p. Larar), 1 wykl.; Wieczór pieśni R. Straussa, (z ilustr. p. Niki Jakubowskiej), 1 wykl. — 20. Inspektor szkolny Prof. Dr. Michał Janik: W 150 rocznicę Komisji Edukacji Narodowej, 1 wykl. — 21. Bruno Jasieński: Przeciw futuryzmowi, 1 wykl.; Władimir Majakowski, poeta Rosji rewolucyjnej-synteza, 1 wykl. — 22. Red. Dr. M. Kanfer: Józef Opatoszu, piewca lasów polskich, 1 wykl.; Wpływ Wyspiańskiego na literaturę żydowską, 1 wykl. — 23. Dr. Adolf Klęsk: Zagadnienia psychopatologiczne, 13 wykl. — 24. Kustosze Muzeum im. Czartoryskich, Dr. Stefan Komornicki; Malarstwo wczesno - flamandzkie, (z obrazami

świecnymi), 1 wykł. — 25. Prof. Uniw. Jag. Dr. Tadeusz Kowalski: Turcja współczesna, 1 wykł. — 26. Rektor Akademii górniczej Dr. Inż. Jan Krauze: Szkic porównawczy wyższego wykształcenia technicznego Anglii, Francji i Niemiec, 1 wykł. — 27. Asystent Uniw. Jag. Dr. Teodor Marchlewski: Zagadnienia dziedziczności w świetle najnowszej nauki, 1 wykł. — 28. Kazimierz Mayerhold: Pieśń polska: Moniuszko-Żeleński-Gall, (z ilustr. muzyczną p. Ludwika Marek Onyszkiewiczowej), 3 wykł. — 29. B. minister Dr. Zdzisław Morawski: Śmierć Piusa II., 1 wykł. — 30. Red. Edward Paszkowski: Kto odbuduje Rosję?, 1 wykł.; Czerwony terror w Rosji, 1 wykł. — 31. Reżyser Teatru miejskiego im. Juliusza Słowackiego, Antoni Piekarski: O teatralności dramatów Norwida, 1 wykł. — 32. Jan Pietrzycki: Starowłoskie pastorałki i polskie kolendy, (z ilustr. muzyczną), 1 wykł.; Czarodziejska Warszawa, 1 wykł. — 33. Karol Hubert Rostworowski: Obecna sytuacja Polski, 1 wykł.; Kaligula (autoreferat z powodu wznowienia), 1 wykł.; Teatr przyszłości, 1 wykł.; O expresjonizmie, 1 wykł. — 34. Prof. Uniw. Jag. Dr. Kazimierz Rouppert: Szata roślinna Pomorza i Bałtyku, (z obrazami świecnymi i pokazami), 1 wykł.; Rozród i płeć u roślin, (z pokazami), 1 wykł. — 35. Red. Dr. Ludwik Rubel: Kraj, w którym ożyły pomniki i idee, (prawda o faszyzmie - wrażenia z Włoch), 1 wykł. — 36. Prof. Uniw. Jag. Dr. Władysław Semkowicz: Jak powstało nasze pismo?, 3 wykł. — 37. Red. Konstanty Srokowski: Istota polityki, 3 wykł. — 38. Prof. Uniw. Jag. Dr. Władysław Szaynocha, (w Zakładzie geologicznym Uniw. Jag.): Węgiel, żelazo i nafta w świetle wielkiej wojny, (z pokazami), 3 wykł. — 39. Red. Ludwik Szczepański: Zdemaskowane medja, 1 wykł. — 40. Adam hr. Szembek: Teatr angielski w XVI. i XVII. wieku, 2 wykł. — 41. Konserwator Dr. Tadeusz Szydłowski: O Wawelu i jego odbudowie, (z obrazami świecnymi), 2 wykł.; Pałace wiejskie z czasów po Stanisławie Augustie i ich wytworne wnętrza, (z obrazami świecnymi), 1 wykł. — 42. Prof. Uniw. Pragskiego Dr. Marjan Szykowski, (z ramienia Związku Literatów): Paryż-Praga, 1 wykł. — 43. Prof. Dr. Michał Szyszko: Romantyzm a poezja jutra, 1 wykł.; W rocznicę Konstytucji 3-go Maja, (z recytacjami art. Teatru łódzkiego, J. Halewicz), 1 wykł. — 44. Prof. Ludwik Tomanek: Św. Franciszek Indji, (Mahatma Ghandi), 1 wykł. — 45. Dyr. Bolesław Wallek-Walewski: Muzyka mowy ludzkiej w naturze i sztuce, (z przykładami), 2 wykł. — 46. Prof. Uniw. Jag. Dr. Stanisław Wędkiewicz: O Marsyljance, 1 wykł. — 47. Konrad Winkler: Nowoczesne malarstwo francuskie - estetyka kubizmu, 1 wykł. — 48. Józef Wittlin: Barbarzyństwo w życiu i sztuce, (z recytacjami art. dram. p. Stanisławy Wysockiej),

1 wykł.; Pokój, wojna i dusza poety, (odczyt pacyfistyczny), 1 wykł. — 49. Prof. Uniw. Jag. Dr. Spirydjon Wukadinowic: Faust, część druga, (w języku niemieckim), 1 wykł. — 50. Art. dram. Teatru im. Słowackiego, Stanisława Wysocka: Idea studjów, (w związku z wystawieniem Dickensa Świerszcza za kominem), 1 wykł. — 51. Prof. Uniw. Jag. Dr. Fryderyk Zoll: Ze wspomnień ostatniego prezydenta Rady Szkolnej krajowej, 1 wykł.

Prócz powyższych wykładów urządziło Kollegjum jeszcze szereg wieczorów autorskich i literacko-artystycznych oraz muzycznych, a mianowicie: a.) autorskie i literacko-artystyczne: 52. Norberta Igłowskiego i Emila Romandy, ze współudziałem adeptów sztuki dramatycznej, p. p. Róży Holzerówny i Ryszarda Bujańskiego, 1 wykł. — 53. Koła artystyczno-literackiego Uniw. Jag.: Jalu Kurek, Julian Przyboś, Jan Brzękowski, J. A. Szczepański i Adryan Czermiński, ze współudziałem adeptów sztuki dramat. p. p. Róży Holzerówny, Wolniewiczówny, Zagrobskiej i Bujańskiego), 1 wykł. — 54. W. Leedigera, 1 wykł. — 55. Iwo Łomińskiego i Juliana Drettlera, (ze współudziałem art. dramat. p. J. Zaklickiej oraz adeptów sztuki dram. J. Bujańskiego i Z. Opolskiego), 1 wykł. — 56. Jadwigi Migowej, ze współudziałem art. dramat. Bagateli p. p. Kazimierzy Skalskiej i Tadeusza Frenkla), 1 wykł. — 57. Michaliny Schwarżówny, ze współudziałem art. dramat. Teatru im. Słowackiego, Tadeusza Białkowskiego), 1 wykł. — 58. Tommyego, ze współudziałem art. dramat. Bagateli, Tadeusza Frenkla), 2 wykł. — 59. Wieczór Boya, (z recytacjami art. dramat. Bagateli, pp. Grabowskiej, L. Horeckiej, Tadeusza Frenkla i A. Kwiatkowskiego), 1 wykł. — 60. Wieczór ballad Emila Zegadłowicza, (z przemówieniem wstępnem Jarosława Janowskiego i recytacjami art. dramat. Teatru im. Słowackiego, p. Stanisławy Wysockiej), 1 wykł. — b.) muzyczne: 61. Wieczory sonat prof. Instytutu muzycznego, Dra Adolfa Billiga i prof. Konserwatorjum muzycznego, Stan. Lipskiego, 6 wykł. — 62. Wieczory pieśni prof. Konserwatorjum muzycznego, Konstantego Kniaginina, (ze współudziałem pianisty Ottona Grossa), 6 wykł. — 63. Koncert skrzypka Rafała Mannego, (ze współudziałem pianisty Jana Stojdy), 1 wykł. — 64. Wieczór kolend Zespołu śpiewackiego Tow. muzycznego pod batutą dyrektora Wiktora Barabasza i ze współudziałem art. opery p. Janiny Krzyształowiczowej i skrzypka p. Stanisława Mikuszeńskiego, 1 wykł. — Ogółem wykładów i wieczorów było 147.

Ostatni Zarząd Kollegjum stanowili powołani doń przez Wydział Czytelni Towarzyskiej: a) z własnego grona 1. Dr. Alfred Kraus, przewodniczący, 2. Dr. Ferdynand Zweig, zastępca przewodniczącego, 3. Juljusz M. Baumgarten, sekretarz, 4. Ed-

mundowa Horowitzowa, I. zastęp. sekretarza, b) z poza grona Wydziału 5. Aleksander Urbanek, II. zastęp. sekretarza, 6. Dr. Szymon Blatt, skarbnik, 7. Dr. Maksymiljan Gross, likwidator, 8. Dr. Zygmunt Laub, gospodarz, 9. Dr. Józef Brückner, 10. Leon Oberlender.

Na tem miejscu pragniemy wyrazić Radzie miasta Krakowa i Dyrekcji miejskiej Kasy Oszczędności wdzięczność za użyczenie Kollegjum za rok ubiegły stałej już subwencji.

Naszkicowawszy pokrótce obraz oświatowej pracy, zajmimy się obecnie stroną towarzyską działalności Wydziału.

Dzięki sprzyjającym warunkom wewnętrznym i licząc się z objawionem w tym względzie na poprzednim Walnem Zgromadzeniu życzeniem członków, urządził Wydział z pełnem powodzeniem szereg zebrań towarzyskich z urozmaiconym programem artystycznym. Paniom Adeli Adlerowej, Helenie Besterowej, Stanisławie Fristowej, Helenie i Loli Geldwerthowym, Franciszce Gleisnerównie, Franciszce Karczyńskiej, Róży Kaufmanównie, Eleonorze Nadlowej, Salomei Rittermanowej i Marji Schleyenównie, które zajęły się przygotowaniem bufetu, składaamy serdeczną podziękę.

Szczególnie dobrze wypadła w zeszłym roku tradycyjna zabawa sylwestrowa, uświetniona dowcipnym wodewilem wytrawnego pióra naszego członka p. Dra Alfreda Wintersteina p. t. „Ostatnia Dziewica“.

Aktualna ta satyra na niedawno minione stosunki polityczne z doskonale podkreślonem tłem obyczajowem, zyskała w znakomitem wykonaniu zespołu członków naszej Czytelni i pod wypróbowaną reżyserją autora nadzwyczajny sukces i zachęciła wykonawców do powtórzenia na jednym z następnych zebrań.

Mniejsze natomiast powodzenie, niż w latach poprzednich, osiągnęła doroczna reduta Czytelni Towarzyskiej, urządzona w salach Starego Teatru. Przyczyny słabszej frekwencji należy doszukiwać się z jednej strony w spóźnionej porze, bo w terminie, wyznaczonym już na ostatki i tak zbyt ożywionego karnawału, z drugiej zaś w niemożności współzawodniczenia z innymi redutami, zaspakającemi obecne upodobania szerszej publiczności w sposób, którego i od najzapobiegliwszego komitetu reduty tak poważnej, jak nasza Instytucji, żądać niepodobna.

Z tem wszystkiem przyniosła jednak reduta wcale duży dochód kasowy, zasilając wydatnie finanse Stowarzyszenia. A zasiłku tego potrzebowały nasze finanse temwięcej, że poza wkładkami miesięcznemi Stowarzyszenie niemal żadnymi innymi nie rozporządzało przychodami, Wydział zaś w ustaleniu wyso-

kości tych wkładek trzymał się granicy jak najskromniejszej. Już to przyznać się musi, iż ani jedna z pokrewnych nam instytucyj nie pobiera od członków opłat tak niskich, żadna inna zarazem - podkreślamy to z naciskiem - nie przysparza swym członkom tylu korzyści już nie moralnych, ale wręcz materialnych, co nasza, bo wszak wydawanie rozlicznych i dalekoidących zniżek wstępu na przedstawienia teatralne, kinowe oraz wystawy obrazów jest wobec znikomych wkładek członkowskich w gruncie rzeczy niczem innem, jak premją za należenie do Stowarzyszenia.

Toteż liczba osób, zabiegających o przyjęcie, stale się zwiększa, tak że obecnie Czytelnia Towarzyska liczy mimo bardzo ścisłej selekcji, dokonywanej za pomocą statutowego balotowania, 846 członków.

W związku z powyżej nakreślonym obrazem stosunków Stowarzyszenia niech nam wolno będzie zwrócić uwagę P. T. Członków na bezwzględną konieczność czynnego poparcia Wydziału w staraniach około dobra Instytucji. Dotychczas bowiem tak się działo, że z nielicznymi wyjątkami nikt z członków nie poczuwał się względem Stowarzyszenia do obowiązków, wychodzących poza ramy płacenia wkładek miesięcznych. To stanowczo nie wystarczy. Czytelnia Towarzyska ma prawo i musi żądać od swych członków, aby jej sprawami żywo interesowali się w ciągu całego roku zawiadowczego, a nie tylko przy sposobności Walnego Zgromadzenia.

Dopóki dotychczasowy stan się nie zmieni, dopóki, jeśli nie wszyscy, to przynajmniej poważny odłam członków nie dojdzie do zrozumienia doniosłości intensywnego zajęcia się ogółu sprawami Stowarzyszenia, bez względu na przypadkowy fakt zasiadania lub niezasiadania we Wydziale, dopóty mimo większe lub mniejsze sukcesy poszczególnych lat ostateczny bilans działalności Stowarzyszenia daleki będzie od ideału, który przyświecał założycielom. I dlatego kończąc to nasze sprawozdanie, wyrażamy niepłonną nadzieję, że następcy nasi będą mogli również we wskazanym tu kierunku stwierdzić zwrot pomyślny i że Czytelnia Towarzyska odtąd zbiorowym wysiłkiem wszystkich swych członków zdążać będzie naprzód po drodze, na której kulturalne swe zadania dzięki staraniom nielicznych tylko jednostek chlubnie spełnia już od lat trzynastu.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Salomon Oberlender, zastępca prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Edmundowa Horowitza, zast. sekretarza. — Inż. Sabin Neuman, gospodarz. — Inż. Maksymiljan Bandet, zast. gospodarza.

— Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Inż. Dr. Bronisław Biegeleisen, zast. skarbnika. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Dr. Stefania Fischlowitzówna, zast. zawiad. czasopism. — Wiktor Szembek, referent Kółek. — Helena Grünhutowa, zast. refer. Kółek. — Dr. Artur Lustgarten, referent spraw odczytowych. — Dr. Ferdynand Zweig, zast. refer. spraw odczytowych. — Dr. Jan Geldwerth, referent spraw zabawowych. — Dr. Anna Wintersteinowa, zast. refer. spraw zabaw.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Seweryn Gottlieb, przewodniczący. — Alicja Hausmanowa. — Inż. Władysław Jurowicz.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Maksymiljan Nadel.

Kraków, w październiku 1924.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1924/1925

Sprawozdanie, które w dniu dzisiejszym przedstawiamy Walnemu Zgromadzeniu, stanowi obrachunek za 14 rok działalności Czytelni Towarzyskiej w ramach statutu jej zakreszonych.

Metodą już od dawna stosowaną podzielimy to sprawozdanie na 3 części, oświetlając w pierwszej pracę kulturalno-oświatową Wydziału, w następnej kreśląc wysiłki jego w kierunku ożywienia ruchu towarzyskiego, w ostatniej wreszcie zajmując się już tylko sprawami czysto administracyjnej natury.

W ten sposób — sądzimy — sprawozdanie nasze obejmie wszystkie ogniwa długiego łańcucha statutowo dopuszczalnych, a do realizacji celów Stowarzyszenia zmierzających środków działania, jakkolwiek i tak nie uniknie się pominięcia całego szeregu spraw drobnych, uchylających się z pod możności ujęcia w daty ścisłe, a jednak dla normalnego toku życia Instytucji zgoła nieobojętnych.

Przystępując do zobrazowania czynności kulturalno - oświatowych w ubiegłym roku, omówimy kolejno dział czasopism, pracę w Kółkach, sprawy odczytowe i rozwój Kollegium wykładów naukowych.

Stale mając na uwadze, że zgodnie ze swą nazwą Czytelnia nasza winna członkom dawać możność jaknajwszechstronniejszego informowania się, szczególną dział czasopism otaczaliśmy pieczołowitością.

To też samo wyliczenie pism przez nas sprowadzanych wymownie stwierdzi, że rok ubiegły tak pod względem ich ja-

kości jak ilości był rekordowym.

W wyborze czasopism kierowaliśmy się dążnością zaopatrzenia Czytelni przedewszystkiem we wszystkie wartościowe wydawnictwa literackie, artystyczne i naukowe ojczyste, a w miarę możliwości niemieckie, francuskie i angielskie.

Jak w latach dawniejszych, sprowadzaliśmy też poważną ilość dzienników politycznych, a ponadto w uwzględnieniu życzeń Pań szereg pism poświęconych modom, ileż pisma te zawierają również wcale bogatą treść artystyczno-literacką.

Oto liczny poczet czasopism, nadchodzących do Czytelni: Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Nowa Reforma, Kurjer Lwowski, Kurjer Polski, Kurjer Warszawski. — Astrea, Bluszcz, Głos Prawdy, Listy z Teatru, Muzyka, Naokoło Świata, Nowe Życie, Odbudowa Gospodarcza, Pani, Południe, Prawda, Przegląd Bibliograficzny, Przegląd Polityczny, Przegląd Sportowy, Przegląd Warszawski, Przegląd Współczesny, Rozwaga, Ruch Pedagogiczny, Skamander, Sztuki Piękne, Szczutek, Świat, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Tygodnik Wileński, Wiadomości Literackie, Winnica, Życie Teatru. — The Nineteenth Century and After. — Excelsior, Illustration, Matin, L'art et la Mode, Revue des deux mondes, Vogue. — Neue Freie Presse, Wiener Journal. — Blatt der Hausfrau, Die Bühne, Die Dame, Deutsche Rundschau, Elegante Welt, Der Jude, Jugend, Die Literatur, Lustige Blätter, Die Muskete, Psychische Studien. Radio, Signale, Simplicissimus, Die Umschau, Velhagens und Klasings Monatshefte.

Przeważna część czasopism znalazła odbiorców z drugiej ręki, co w dużej mierze wpłynęło na zmniejszenie kosztów prenumeraty.

Z zadowoleniem stwierdzamy, że ubolewania godne wypadki samowolnego zabierania czasopism, tak częste w roku poprzednim, obecnie zdarzają się już tylko rzadko i przekonani jesteśmy, że szereg zarządzeń, wydanych w celu całkowitego zapobieżenia niewłaściwościom, w tym względzie sporadycznie jeszcze się pojawiającym, osiągnie w końcu skutek pożądany.

W łączności z działem czasopiśmiennym należy jeszcze nadmienić, że dla użytku czytelników Wydział zakupił w roku zeszłym następujące Wydawnictwa pomocnicze: 1. Leksykon Meyera (Meyers Lexikon) w wydaniu najnowszym, 2. Leksykon podręczny Meyera (Meyer Handlexikon), 3. Nouveau petit Larousse illustré, 4. Skorowidz Rzeczypospolitej Polskiej i Księga adresowa m. Krakowa.

Mniej pomyślnym, niż w dziale czasopism, okazał się wynik pracy w Kółkach, którym w minionym roku zawiadowczym nie-

stety brakło należytej ze strony właściwego referenta opieki.

Dzięki przecież wysiłkom poszczególnych Zarządów, szereg Kółek, zawiązawszy się samorzutnie, rozwinął wcale żywą działalność.

Na wyróżnienie w tym względzie zasługuje Kółko angielskie, które pod tradycyjnym już kierunkiem swej zasłużonej Przewodniczącej p. Heleny Grünhutowej, również w ubiegłym roku urządziło i do późnego lata prowadziło 2 kursy konwersacji w języku angielskim, jeden dla biegle, drugi dla mniej biegle nim władających.

Staraniem p. Józefy Jozefertowej zawiązało się Kółko francuskie, które pod egidą p. Róży Schiffowej w szczuplejszem gronie, ale zato z tem większą gorliwością uprawiało naukę języka francuskiego.

Koło naukowe, które z upoważnienia Wydziału wzięło na się statutowe Czytelnii zadanie urządzania odczytów dla Członków Stowarzyszenia, w słabym tylko stopniu spełniło przywiązane doń nadzieje, nie zdołało bowiem rozwinąć pracy systematycznej, ograniczając się natomiast do zorganizowania kilku referatów przygodnych.

Referaty te wygłosili pp. 1. Leon Oberlender: Poglądy Orzeszkowej na kwestję żydowską. — 2. Dr. Stanisław Fischlowitz: Mahatma Ghandi. — 3. Stefan Zajdeman: O neofitach w Polsce niegdyś a dziś.

Nie zbyt świetnymi były też losy Kółka dramatycznego, które po górnym zrazu wzlocie, z ustąpieniem swego gorliwego przewodniczącego p. Dra Józefa Frista, opuściło skrzydła i tracąc czas na jałowe rozprawy teoretyczne, w końcu całkowicie zaprzestało pracy.

W odniesieniu jednak do wspomnianej działalności początkowej należy się Kółku dramatycznemu rzetelne uznanie zarówno za znaczne wzbogacenie inwentarza, w którym to względzie szczególnie zasłużyła się p. Sabina Bronnerowa, jak niemniej za artystyczne odegranie pod reżyserją p. Juljusza Bronnera szeregu utworów dramatycznych.

Wspomnieć jeszcze trzeba o Kółku szachowym, któremu i w roku ubiegłym przewodził p. inż. Natan Kukuk, a które przez przedwczesny zgon swego zastępcy przewodniczącego, p. inż. Alfonsa Lewenberga poniosło stratę wręcz niepowetowaną.

W ścisłym związku z zadaniami kulturalno - oświatowemi Stowarzyszenia pozostaje działalność Kollegjum wykładów naukowych, które, jakkolwiek obecnie samodzielną stanowi jednostkę administracyjną, własnym rządząc się statutem, jednakże właśnie z mocy tego statutu w stałym i bliskim znajdować się musi

kontakcie z Czytelnią Towarzyską.

Wydział Czytelni Towarzyskiej, mianując Zarząd Kollegjum i wykonywując naczelny nad nim nadzór za pośrednictwem przewodniczącego, ze swego własnego t. j. Wydziału grona powołanego, przejmuje tem samem odpowiedzialność przed Walnem Zgromadzeniem Członków Czytelni Towarzyskiej za zgodną z jej intencjami działalność Kollegjum.

Z tego wychodząc założenia, poprzednie Wydziały, lubo statutowo do tego niezobowiązane, obejmowały swemi sprawozdaniami również sprawozdania Zarządów Kollegjum.

Czyniły zaś to tem skwapliwiej, że Czytelnia Towarzyska zgodnie z opinią ogółu społeczeństwa, z dumą zawsze podkreśla fakt założenia Kollegjum jako największą swą wobec tego ogółu zasługę.

Śladem poprzedników idzie również Wydział ustępujący, ileż Kollegjum własnych sprawozdań dotychczas nie ogłaszało i dopiero w przyszłym roku t. j. z upływem pierwszego dziesięciolecia swego istnienia uczynić to zamierza.

Warunki, wśród których Kollegjum w okresie sprawozdawczym pracowało, były wyjątkowo trudne.

Trudność ta wynikała z powszechnie odczuwanego i pożałowania godnego obniżenia zainteresowania społeczeństwa dla spraw kulturalnych. Zmalała wszak niesłychanie frekwencja w teatrach i na koncertach, a wszystkie poczynania artystyczne i literackie borykały się z nieznaną dawniej obojętnością ogółu, ucierpiała też niemało frekwencja w Kollegjum.

Wszelako i na pomyślne możemy wskazać w życiu Kollegjum momenty. Oto weszło ono w ściślejszy kontakt z Dyрекcją Teatru miejskiego im. Jul. Słowackiego, która licząc się z wysokim Kollegjum autorytetem, zwróciła się doń z propozycją urządzania informacyjnych prelekcij przed ważniejszymi premierami lub wznowieniami.

Tej to okoliczności zawdzięczamy cały poczet aktualnych i zajmujących wykładów, które wygłosili prelegenci, w tym celu przez Dyрекcję Teatru uproszeni.

Niewątpliwie węzeł, raz zadzierzgnięty, w przyszłości jeszcze mocniej się zacieśni i przyniesie plon, w obopólnym interesie pożądanym.

Niemniej zanotowania godnym jest fakt znacznego wzbogacenia inwentarza Kollegjum, dokonanego przez zakupno zagranicą bardzo kosztownego i wybornego epidjaskopu. Umożliwiono w ten sposób rzucanie na ekran obrazów wprost z książki bez uciekania się do obecnie nadmiernie drogich przeźroczy.

Że wykłady w okresie sprawozdawczym ani pod względem

aktualności i ważności tematów ani pod względem doboru prelegentów nie ustępowały okresom dawniejszym, okaże się z następującego szczegółowego zestawienia:

1. Dr. Władysław Anczyc: Chopin, (z ilustr. muz.) z powodu 75 rocznicy zgonu, 1 wykł. — 2. prof. Dr. Franciszek Bielak: „Gody życia“ i jej autor, 1 wykł. — 3. Dr. Mieczysław Brahmer: Paweł Claudel, (z powodu wystawienia „Zwiastowania“), 1 wykł. — 4. prof. Dr. Stefania Ciesielska-Borkowska, Metody nauczania w szkołach francuskich, 1 wykł. — 5. prof. Uniw. Dr. Roman Dyboski: Joanna d' Arc Bernarda Shava, 1 wykł. — 6. Wanda Dynowska (z Warszawy): Patryjotyzm i braterstwo wszechludzkie, 1 wykł. — 7. prof. Uniw. Dr. Stanisław Estreicher: O dotychczasowych projektach reformy naszej Konstytucji, 1 wykł. — 8. lektor Uniw. ks. Fortunato Giannini: Miasto snu (z obrazami świetlnymi), w języku włoskim, 1 wykł. — 9. prof. Uniw. Dr. Marjan Gieszczykiewicz: Znaczenie bakterij w przyrodzie, 1 wykł.; Krótki przegląd bakterij chorobotwórczych (z obrazami świetlnymi), 1 wykł.; Jak przenoszą się bakterje chorobotwórcze z człowieka na człowieka? 1 wykł. — 10. prof. Uniw. i senator Dr. Emil Godlewski: Dziedziczność a życie, (z pokazami,) 2 wykł. — 11. prof. Akad. Gór. Dr. Walery Goetel, O powstaniu gór, (z pokazami), 4 wykł. — 12. Dr. Melanja Grafczyńska: Jan Sebastjan Bach, 1 wykł. — 13. Dr. Adolf Gross: O przesileniu gospodarczem, 1 wykł. — 14. red. Emil Haecker: O Wyspiańskim, (z powodu wznowienia „Legjonu“ z recyt. art. dram. Stanisławy Wysockiej), 1 wykł. — 15. Jerzy Hulewicz z (Poznania): O teatrze współczesnym w Polsce, (z powodu wystawienia „Aruny“ z słowem wstępnem prof. Dra Tad. Świątka i recyt. art. dram. Stanisławy Wysockiej), 1 wykł. — 16. prof. Uniw. Dr. Zdzisław Jachimecki: Wrażenia z Włoch (z obrazami świetlnymi), 2 wykł. — 17. red. Dr. M. Kanfer: Walka o formę w literaturze żyd., 4 wykł. — 18. Dr. Franciszek Klein: Malarstwo weneckie (z obrazami świetlnymi), 1 wykł. — 19. Dr. Adolf Klęsk: Zagadnienia fizjo- i psychopatologiczne, 12 wykł. — 20. red. Wilhelm Leediger: Prawda o zdemaskowaniu Guzika, 1 wykł. — 21. kurator Okręgu szkol. Jan Owiński: O nowej szkole, 2 wykł. — 22. Jan Pietrzycki: Kobieta romantyczna, 1 wykł. — 23. prof. Bolesław Pochmarski: Jan Lechoń, (z recyt. art. dram. Stanisławy Mazarekówny), 1 wykł.; „Przedwiośnie“ Żeromskiego, (z recyt. art. dram. Heleny Buczyńskiej) 1 wykł. — 24. red. Artur Popiel: w rocznicę listopadową (z recyt. art. dram. J. Halewicza), 1 wykł. — 25. Franciszek Ksawery Pusłowski: Cywilizacja a Kultura, 1 wykł. — 26. doc. Uniw. Dr. Józef Reiss: Beethoven, tragedia człowieka, (z ilustr. muz. St. Abłamowicz-Meyerowej, Dr. Adama Hermana, Alfreda Rawicza i prof. Stan. Lipskiego), 6 wykł.; Puccini i jego twórczość,

(z ilustr. muz. Ludwiki Jaworzyńskiej, Wład. Pawłowskiego i prof. Stan. Lipskiego), 1 wykł.; Twórczość Brahmsa (z ilustr. muz. Zofji Bandrowskiej-Osmeckiej, Dr. Adama Hermana i prof. Stan. Lipskiego), 2 wykł.; Robert Schumann, pogrobowiec romantyzmu, (ilustr. muz. Stan. Abłamowicz Meyerowej, Meli Neuger-Feliksowej, Kazimierzy Liban - Lipschitzowej, Zofji Kuczmierczukówny, Olgi Martusiewiczówny i prof. Stan. Lipskiego), 6 wykł. — 27. prof. Uniw. Dr. Kazimierz Rouppert: Znaczenie barw u roślin, (z pokazami), 1 wykł. — 28. Dr. Ludwik Rubel: Polska w opinii Zachodu i Zachód w opinii Polski, 1 wykł. — 29. prof. Uniw. Dr. Tad. Sinko: Boska Komedja Stanisława Wyspiańskiego, 1 wykł. — 30. prof. Uniw. Dr. Jerzy Smoleński: Legenda o Atlantydzie w świetle badań dna morskiego, 1 wykł. — 31. prof. Przemysław Smolik: Szamanizm i Lamaizm u Mongołów, 3 wykł.; O twórczości Emila Zegadłowicza, (z powodu wystawienia „Alcesty“ z recyt. art. dram. Stanisławy Wysockiej), 1 wykł. — 32. red. Konstanty Srokowski: Dostojewskij wobec współczesności (z powodu wystawienia „Idjoty“), 1 wykł.; Rosyjski problem religijny, 2 wykł.; Koniec dynastji Romanowów, 3 wykł. — 33. Stanisław Ryszard Stände: „Przedwiośnie“ Żeromskiego, 1 wykł. — 34. Janusz Jah-Śmiechowski: Prawo kobiety, 1 wykł. — 35. prof. Uniw. Dr. Stan. Szafer: U progu Sahary - wrażenia z podróży (z obrazami świetlnymi), 3 wykł. — 36. konserwator Dr. Tad. Szydlowski: Drogi sztuki Jacka Malczewskiego, (z obrazami świetlnymi), 3 wykł. — 37. prof. Dr. Michał Szyszko: Problem renesansu i jego stosunek do literatury 16 wieku, 1 wykł. — 38. prof. Ludwik Tomanek: Anatol France, przedstawiciel kultury łacińskiej, (z recyt. art. dram. Heleny Buczyńskiej), 1 wykł. — 39. Stanisław Colonna Walewski: Dr. Rudolf Steiner i antropozofja, 5 wykł. — 40. Witold Wandurski (z Łodzi): Walka o nowy teatr, (z powodu wystawienia „Śmierci na gruszy“), 4 wykł. — 41. prof. Dr. Stanisław Weiner: W rocznicę 3 Maja (z recyt. art. dram. Juliana Halewicz), 1 wykł. — 42. prof. Uniw. Dr. Witold Wilkosz: O logice nowoczesnej, 4 wykł. — 43. prof. Józef Wiśniowski: Henryk Sienkiewicz, (z powodu sprowadzenia zwłok do kraju - z recyt. art. dram. Heleny Buczyńskiej i Tadeusza Białkowskiego), 1 wykł. — 44. prof. Uniw. Dr. Spirydion Wukadinowicz: Fryderyk Hebbel (w języku niemieckim), 2 wykł. — 45. Wizytator Zygmunt Wyrobek: Fizyczne wychowanie dzieci w wieku przedszkolnym, 1 wykł.

Ponadto urządziło Kollegjum, podobnie jak w latach dawniejszych, szereg wieczorów autorskich, literackich i muzycznych, a w szczególności: a) wieczory autorskie: 46. Jerzego Brauna (z współudziałem autora, art. dram. Heleny Buczyńskiej i prof.

Bolesława Pochmarskiego (słowo wstępne), 1 wykł. — 47. Izaka Deutschera, 1 wykł. — 48. Jalu Kurka (z recyt. art. dram. Marii Biliżanki i E. Wolniewiczówny) 1 wykł. — 49. Jaha Śmiechowskiego (ze słowem wstępnem autora i recyt. art. dram. „Qui pro quo“ Konrada Toma z Warszawy), 1 wykł. — 50. Antoniego Waśkowskiego (ze słowem wstępnem prof. Leopolda Tomaszewicza i recyt. art. dram. Tadeusza Białkowskiego), 1 wykł. — 51. Jana Wiktora: (ze słowem wstępnem prof. Leopolda Tomaszewicza i recyt. art. dram. Tadeusza Białkowskiego), 1 wykł. b) wieczory poezji: 52. Młodej Polski (z recyt. Wiktora Szembeka oraz art. dram. Eleonory Głogowskiej i Juliana Halewicza), 1 wykł. — 53. Reinera Marii Rilkego (ze słowem wstępnem Dra Aleksandra Ameisena i recyt. art. dram. Juliusza Steina), 1 wykł. c) wieczory muzyczne: 54. prof. Kons. muz. Konstantego Kniaginina (przy fortepianie Otto Gross), 2 wykł. — 55. prof. Kons. muz. Bolesława Kopystyńskiego, Stanisława Eibenschützta i Ottona Grossa, 1 wykł.

Ogółem było wykładów i wieczorów 115.

W uznaniu pożytecznej działalności Kollegjum na polu oświatowem przyznały mu i w roku minionym subwencje Magistrat miasta Krakowa i Dyrekcja miejskiej Kasy Oszczędności.

Do Zarządu Kollegjum należeli z wyboru Wydziału Czytelni Towarzyskiej p. p. 1. Dr. Alfred Kraus, przewodniczący, 2. Dr. Ferdynand Zweig, tegoż zastępca, 3. Juliusz M. Baumgarten, sekretarz, 4. Edmundowa Horowitzowa i 5. Aleksander Urbanek, zastępcy sekr., 6. Dr. Szymon Blatt, skarbnik, 7. Dr. Maksymilian Gross, likwidator, 8. Dr. Zygmunt Laub, gospodarz, 9. Dr. Józef Brückner, 10. Leon Oberlender.

Przedstawiawszy działalność kulturalno - oświatową Wydziału, spróbujemy obecnie dać szkic zabiegów, zmierzających do wypełnienia towarzyskiego programu Czytelni.

Życie towarzyskie z natury rzeczy tylko w pierwszej roku za-wiadowczego połowie t. j. w miesiącach jesiennych i zimowych żywszem być mogło tętnem. Zasadzało się ono głównie na wieczorach i zebraniach towarzyskich, w których rzędzie pierwsze zajęła miejsce tradycyjna zabawa sylwestrowa, urządzona z wielkim nakładem pracy i ze współudziałem wybitnych sił artystycznych Teatrów Bagatela i Nowości.

Świetny pod każdym względem sukces zabawy sylwestrowej zachęcił Wydział do urządzenia kilku jeszcze zebrań towarzyskich, które to wieczory oraz oryginalna zabawa „andrusów“ dzięki współpracy Kółka dramatycznego i „Gospodyń“ p. p. Heleny Besterowej, Heleny Geldwerthowej, Erny Neumannowej i Salomei Rittermannowej, wielkie zyskały powodzenie. Szcze-

gólną wdzięczność naszą zaskarbił sobie niezrównany i wręcz nieoceniony już nie amator, a w pełnem tego słowa znaczeniu artysta, p. Roman Austern, który od lat kilku chętnie spieszy na każde nasze zawołanie, aby swym dużym talentem uświetnić wieczory Czytelni.

Uznanie należy również wyrazić innym ofiarnym członkom Kółka dramatycznego, a mianowicie: p. p. Sabinie Bronnerowej, Helenie Lóriównie i Izie Wexnerowej tudzież Drom Adolfowi Hersteinowi, Teodorowi Perlbergerowi i Alfredowi Wintersteinowi.

Niestety, jak już nadmieniliśmy, Kółko dramatyczne w pełni swego powodzenia zaprzestało czynności, uniemożliwiając, a w każdym razie utrudniając Wydziałowi, nadomiar zajętemu przygotowaniami dorocznej reduty, doprowadzenie do skutku zamierzonych jeszcze wieczorów i zebrań.

Rzeczą będzie przyszłego Wydziału uniezależnić się od dobrej woli niepewnych bądź co bądź sił amatorskich i przez trwałe pozyskanie zawodowych sił artystycznych, których w Krakowie chyba nie brak, zapewnić towarzyskim imprezom Czytelni niezawodne powodzenie.

Nauczeni doświadczeniem zeszłorocznem, postanowiliśmy po dojrzałej rozwadze nie urządzać tradycyjnej Czytelni Towarzystwej reduty samodzielnie, a tylko wspólnie z inną, poważną instytucją Krakowską. Jakoż skoro się z takim właśnie projektem zgłosił do nas Wydział Kolonji Rabczańskiej, chętnie z propozycji skorzystaliśmy i redutę wspólnymi siłami na ściśle określonych warunkach finansowych 21. marca b. r. w salach Starego Teatru urządziliśmy, zyskując wcale znaczny dla Czytelni dochód. Dochód ten przeznaczyliśmy na zakupno aparatu radjowego, uważając taki aparat za jeden z skuteczniejszych sposobów ożywienia u nas ruchu towarzyskiego. Mimo znacznych jednak kosztów zainstalowany w Czytelni aparat, jak zresztą niemal wszystkie w Krakowie istniejące radioaparaty, nie funkcjonuje należycie i wymaga jeszcze ulepszeń, których zaprowadzenie jest w toku.

W pozostałej jeszcze, trzeciej części naszego sprawozdania dotkniemy już tylko całkiem pobieżnie najważniejszych momentów z dziedziny właściwej gospodarki stowarzyszeniowej. W szczególności wchodzić tu nie możemy, bo wszak na gospodarkę tę składają się codzienne, rozliczne, w oczy nie rzucające się, a jednak ze wszech miar ważne zarządzenia, regulujące wewnętrzne życie Instytucji, jak również zarządzenia, wynikające z publicznego jej charakteru i z konieczności utrzymywania różnorodnych stosunków z innemi Instytucjami, z Władzami lub wreszcie z osobami prywatnemi. Idzie więc przedewszystkiem o skomplikowane

czynności naszego Sekretarjatu, o złączony z nim i wiele czasu absorbujący aparat wydawania asygnat na niższe bilety wstępu do teatrów, kin i wystaw obrazów, dalej o sprawy czysto gospodarcze, jak utrzymywanie obszernego lokalu w należytych stanie, zaopatrzenie go w opał, następnie o żmudną administrację kasową i o związane z nią inkasowanie wkładek miesięcznych i t. d.

Dla scharakteryzowania stosunków w tym względzie panujących wystarczy może nadmienić, że zwiększające się z dnia na dzień agendy tak dalece w roku minionym przerosły możność wykonania ich własnymi siłami członków Wydziału, iż zmusiły go do ustanowienia funkcjonariusza płatnego. Zarządzenie to, aczkolwiek ze znacznym połączone kosztem, okazało się celowym i niewątpliwie w dalszym ciągu będzie utrzymane.

Prócz tego, podobnie jak z instalowaniem radjoparatu połączonego, a nieznanego w poprzednich latach wydatku, oraz datku 100 zł. na rzecz budowy Domu Akademickiego, wielką stosunkowo sumę pieniędzy pochłonęły liczne i kosztowne roboty adaptacyjne, jako to, malowanie pokoi, stawianie nowych pieców, naprawa okien i wiele innych.

Wydatki to z uwagi na charakter naszej Instytucji nieuniknione i pewni jesteśmy aprobaty ich ze strony Walnego Zgromadzenia.

Aprobaty tej oczekujemy zresztą w odniesieniu do całości kształtu pracy w sprawozdaniu naszym przedstawionej. Jakkolwiek bowiem nadzwyczajnych nie osiągnęliśmy wyników, to przecież śmiało możemy twierdzić, że mimo przeciwności, nastroczających się zwłaszcza z przewlekłego i ciężkiego przesilenia ekonomicznego w kraju, oddajemy przyszłemu Wydziałowi powierzona nam Instytucję z finansami uporządkowanymi i w pełni sił żywotnych tak, że przy dobrej woli i życzliwym poparciu ogółu członków nic dalszemu, bujnemu Jej rozwojowi w drodze stać nie będzie.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Salomon Oberlender, zastępca prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Edmunda Horowitzowa zast. sekretarza. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Inż. Dr. Bronisław Biegeleisen, zast. skarbnika. — Inż. Sabin Neumann, gospodarz. — Inż. Maksymiljan Bandet, zast. gospodarza. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Dr. Mila Srokowa zast. zawiad. czasopism. — Dr. Artur Lustgarten, ref. spraw odczytowych. — Dr. Ferdynand Zweig, zast. ref. spraw odczyt. — Dr. Józef Brückner, referent Kółek. — Helena Grünhutowa, zast. refer. Kółek. — Dr. Jan Geldwerth, referent spraw zabawowych. — Dr. Anna Wintersteinowa, zast. refer.

spraw zabawowych.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Seweryn Gottlieb, przewodniczący. — Alicja Hausmannowa. — Inż. Marek Szmosz.

SUPERARBITER:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA SUPERARBITRA:

Dr. Maksymiljan Nadel.

Kraków w październiku 1925.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1925/1926

Ustępujący w dniu dzisiejszym Wydział sumiennych dokładał starań, aby powierzoną mu Instytucję bodaj o krok naprzód posunąć na drodze, przepisami statutowymi oraz czterystoletnią tradycją wytkniętej i do mozolnej budowy poprzedników skromną choćby dorzucić cegiełkę. Niestety usiłowaniom tym w niedostatecznym tylko stopniu odpowiada wynik całorocznej, żmudnej pracy Wydziału, który od samego niemal zarania swych czynności borykać się musiał z rozlicznymi przeciwnościami. Urzędowanie obecnego Wydziału przypadło wszak na czas ogólnego przesilenia ekonomicznego, które zrozumiałem czyniło osłabienie zainteresowania Członków dla spraw Czytelni Towarzystwej. Spora liczba dawnych i wiernych Jej zwolenników, zmuszona ciężkimi warunkami życiowymi do podjęcia walki o chleb codzienny i zamknięcia się w ciasnych granicach zawodowych zajęć, z niekłamanym żalem opuściła nasze szeregi - wierzymy - tylko przejściowo, bo do czasu niechybnie zbliżającego się i trwałego już uzdrowienia gospodarczych stosunków kraju.

Mimo tak nieprzyjazne dla pracy warunki bez fałszywej skromności twierdzić nam wolno, że przekazanego przez dawniejsze Wydziały dorobku Stowarzyszenia w niczem nie uszczupliliśmy, przeciwnie, utrzymaliśmy go w całości, a nawet w niejednym kierunku wzmoczyć zdołaliśmy.

Okaże to już pobieżny rzut oka na całokształt poczynąń Wydziału, obejmujących dwie główne dziedziny pracy: kulturalno-oświatową i towarzyską.

Odnosnie do pierwszej stanowiły przedmiot troskliwych rozważań i zarządzeń Wydziału: czasopiśmiennictwo, Kółka, odczyty a pośrednio Kollegjum wykładów naukowych.

Upatrując w czasopiśmie najgłówniejszy środek realizacji celów Stowarzyszenia, usilnie zabiegaliśmy, aby dział czasopism

utrzymać na dotychczasowej wyżynie. Jakkolwiek szczuplejszemi, niż nasi poprzednicy, rozporządzaliśmy funduszami i pozyskanie podprenumeratorów, regularnie opłacających ustalone należności wiele nastroczało trudów, to jednak dział czasopism w ubiegłym roku zawiadowczym ani pod względem doboru ani pod względem ilości nie ustępował dawniejszym okresom sprawozdawczym.

Nadchodziły następujące czasopisma: Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Nowa Reforma, Głos Prawdy, Kurjer Lwowski, Kurjer Poranny, Kurjer Warszawski, Wiek Nowy. — Bluszcz, Gazeta Literacka, Głos Prawdy (tygodnik), Listy z Teatru, Muzyka, Myśl Wolna, Naokoło Świata, Odbudowa Gospodarcza, Przegląd Biblijograficzny, Przegląd Polityczny, Przegląd Sportowy, Przegląd Współczesny, Ruch Pedagogiczny, Skamander, Sztuki Piękne, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie. — The Fortnightly Review. — Illustration, Matin, L'amour de l'art, Revue des deux mondes. — Morgenzeitung, Neue Freie Presse, Wiener Journal. — Blatt der Hausfrau, die Bühne, die Dame. Elegante Welt, Jugend, Die Kunst, Die Literatur, Psychische Studien, Radio, Signale, Simplicissimus, Die Umschau, Velhagens und Klasings Monatshefte.

Podobnie i dział Kółek nie wykazuje znaczniejszych w ubiegłym roku odchyleń. Czynnikami tedy były przede wszystkim Kółka językowe: angielskie i francuskie. Pierwsze z nich, kierowane doświadczoną ręką długoletniej przewodniczącej, p. Heleny Grunhutowej, uprawiało na dwóch kursach konwersację angielską, drugie, pozostające pod zarządem przewodniczącej, p. Marji Frischowej i sekretarki, p. Józefy Jozefertowej, urządzało kurs nauki języka francuskiego.

Działalność Kółka dramatycznego charakteryzują dwie różne fazy: w pierwszej, pod kierownictwem p. Dra Hieronima Kruga, zajmowało się ono przygotowaniem programu artystycznego zebrań towarzyskich Czytelni, w fazie drugiej, pod kierunkiem p. Dra Leona Żupnika, odczytywali członkowie Kółka doborowe i rozgłosne utwory dramatyczne z rozdzielonemi między czytających rolami, zyskując w ten sposób możność dokładnego zaznajomienia się z utworami, zanim będzie sposobność wystawienia ich na scenie.

Wspomnieć tu jeszcze należy o dokonanych staraniach zasłużonego członka Kółka, p. Alfreda Wintersteina, kosztownych adaptacjach, w szczególności o powiększeniu scenki i celowem jej oświetleniu.

Kółkiem szachowem kierował w roku ubiegłym p. inż. Na-

tan Kukuk. Znalazło ono wcale dużą liczbę zwolenników, którzy w codziennych niemal rozgrywkach wyrabiali sobie zmysł orjentacyjny.

Z powodu spóźnionego ukonstytuowania się nie mogło Koło naukowe rozwinąć w minionym roku żywszej działalności. Nie ulega jednak wątpliwości, że z chwilą objęcia steru przez obecnych kierowników, przewodniczącego Koła p. Dra Jakóba Bielera, tegoż zastępczynię, p. Dr. Henrykę Fromowicz Stilerową oraz sekretarza, p. Józefa Birna, weszło ono na właściwe tory i w przyszłości całkowicie spełniać będzie ważne swe zadanie. Podjęcie czynności praktycznych poprzedziły ożywione rozprawy w łonie Zarządu nad ustaleniem programu. W wyniku tych narad postanowił Zarząd urządzać odczyty o charakterze sprawozdawczym, nie wykluczając jednak samodzielnych prac członków Koła. Stosownie do tak ujętego programu wygłosili w chronologicznym porządku odczyty i referaty.

1. Dr. Leon Oberlender: „Kilka najnowszych powieści francuskich o żydach“. — 2. bł. p. prof. Dr. Dawid Rosenman: „Życie w dawnej Judei“ (z obrazami świetlnymi). — 3. prof. Dr. Juliusz Feldhorn: „Twórczość Jana Cocteau“. — 4. Julian Drettler: „Ludzie Dostojewskiego“. — 5. inż. Mojżesz Fürgang: „Od parowozu do autobusu“ (z pokazami). — 6. Dr. inż. Jan Broder: „Rehabilitacja alchemji w nowoczesnej nauce“. — 7. Ponadto urządziło Koło w związku z wygłoszonym przez Karola Estreichera w Kollegjum Wykładów Naukowych odczytem „Zmierzch kin?“ wieczór dyskusyjny z udziałem Juliana Drettlera, Zenona Drochockiego, Józefa Eigera, Dra Leona Oberlendera i prelegenta.

Właściwą działalność odczytową rozwija Stowarzyszenie nasze - wiadomo - za pośrednictwem Kollegjum Wykładów Naukowych, które przed laty 10-ciu przez Czytelnię Towarzystwa założone, z nieznaczných zrazu początków urosło z biegiem czasu w samoistną, poważaną i ogólnym otaczaną szacunkiem placówkę oświatową. 1600 wykładów i odczytów, wygłoszonych w tym czasokresie z najrozmaitszych dziedzin nauki i sztuki przez najwytrawniejszych prelegentów - to cyfra, sama za siebie mówiąca. Zarząd Kollegjum poczynił przygotowania celem uczczenia dziesięciolecia Instytucji godnym, acz skromnym obchodem, który dla Czytelni Towarzystwskiej będzie zaszczytnem świadectwem niespożytych dla ogółu zasług kulturalnych. Czytelnia Towarzystwa bowiem nie tylko Kollegjum Wykładów naukowych powołała do życia, ale z mocy wyraźnych przepisów jego statutu w ten sposób pełni nad niem naczelny nadzór, że Wydział Czytelni mianuje Zarząd Kollegjum i na swych

miesięcznych posiedzeniach zatwierdza sprawozdania z jego czynności.

Z tego to względu roczne sprawozdania Wydziału obejmują zarazem sprawozdania z całorocznej pracy Kollegjum.

W roku zawiadowczym 1925/1926 urządziło Kollegjum następujące wykłady, odczyty i wieczory literacko-artystyczne.

1. Kazimierz Bartoszewicz: W rocznicę Konstytucji 3 Maja, 1 wykl. — 2. Leo Belmont (Warszawa): Pocałunek w historii, literaturze i sztuce, 1 wykl.; Jak twarz kłamie? - przyczynek do sztuki, teatru i kina, 1 wykl. — 3. Tadeusz Bibro (Warszawa): Budzące się Indie, (z obraz. świetln.), 2 wykl. — 4. prof. Dr. Franciszek Bielak: Stanisław Staszic na tle prądów polskiego Oświecenia, (z powodu 100 rocznicy zgonu), 1 wykl. — 5. prof. Uniw. Odo Bujwid: Woda a życie, (z pokazami), 2 wykl. — 6. prof. Uniw. Dr. Jan St. Bystron: Nazwiska polskie, 1 wykl. — 7. Wiktor Doda: Władysław Reymont - życie i twórczość, (z powodu zgonu pisarza), 1 wykl. — 8. prof. Uniw. Dr. Roman Dybowski: Józef Conrad, 1 wykl.; Polityka powojenna Anglii a Polska, 1 wykl.; O Uniwersytetach angielskich, 1 wykl. — 9. Wanda Dynowska (Warszawa): Teozofja i jej rola w życiu dzisiejszego społeczeństwa, 1 wykl.; Polska a Indie, 1 wykl. — 10. Karol Estreicher: Zmierzch kin? 1 wykl. — 11. Dr. Wilhelm Fallek (Łódź): Ś. Joanna Bernarda Shawa, (z powodu premjery w Teatrze im. Jul. Słowackiego), 1 wykl. — 12. prof. Uniw. Dr. Tadeusz Garbowski: Genjusz filozoficzny Francji, 1 wykl. — 13. prof. Uniw. i senator Dr. Emil Godlewski: Krążenie pierwiastków w przyrodzie żywej i martwej, 1 wykl. — 14. prof. Akad. Górn. Dr. Walery Goetel: Przeszłość globu ziemskiego, (z obrazami świetln.), 4 wykl. — 15. Henryk Gotlib (Paryż): Upadek modernizmu we Francji, 1 wykl. — 16. Dr. Adolf Gross: Położenie gospodarcze Państwa, 1 wykl.; Plany sanacyjne Skarbu, 1 wykl. — 17. red. Emil Haecker: Twórczość Stefana Żeromskiego, (z powodu zgonu pisarza), 1 wykl. — 18. prof. Uniw. Dr. Żdzisław Jachimecki: Z muzyki współczesnej: Twórczość Karola Szymanowskiego, (z ilustr. muz. Ludw. Marek-Onyszkiewiczowej, Wład. Markiewiczówny i Dra Adama Hermana), 4 wykl.; Erik Satie, satyra w muzyce, (z ilustracją muz. Meli Neuger Feliksowej), 1 wykl.; Paryska grupa 6-ciu, (z ilustr. muz. Ludw. Marek Onyszkiewiczowej), 1 wykl.; Twórczość G. Verdiego, (z powodu 25 rocznicy zgonu, - z ilustr. muz. Lewandowskiej, Sroczyńskiej, Szafrancówny, Hussa i Lichoty), 1 wykl.; Najnowsze próby łączenia muzyki z barwami świetlnymi, (z ilustr. muz. Meli Neuger Feliksowej i demonstracjami barwno-świełtnymi), 1 wykl. — 19. Jarosław Janowski: Rewizja na Parnasie, 1 wykl.; Tenże i Jalu Kurek: Te-

atr i kino, 1 wykł. — 20. prof. Wiesław Prus Jezierski (Lida): Problem międzynarodowego języka pomocniczego, 1 wykł. — 21. asyst. Uniw. Dr. Bohdan Kamieński: Chemja życia codziennego, (z doświadczeniami), 2 wykł. — 22. red. Dr. M. Kanfer: Przyjaciele i wrogowie kobiety, 8 wykł.; Tragedja małżeństwa, 1 wykł.; Co nam dała „Habima“, 1 wykł. — 23. Dr. Adolf Klęsk: Zagadnienia psycho- i patologiczne, 8 wykł. — 24. prof. Uniw. Dr. Witold Klinger (Poznań): Ś. Jan i Ś. Jerzy w wierze i obrzędowości ludowej, 1 wykł. — 25. Wanda Konczyńska: Charakterystyka Bolesława Chrobrego, (z powodu 900 rocznicy zgonu), 1 wykł. — 26. Dr. Mieczysław Kosiński: Ortopedja życia codziennego, 1 wykł. — 27. prof. Uniw. Dr. Tadeusz Kowalski: Islam a chrześcijaństwo, 1 wykł. — 28. Jalu Kurek: Estetyka mody kobiecej, 1 wykł. — 29. Jadwiga Migowa: Z za kulis redakcji, 1 wykł. — 30. dyr. Teatru im. Jul. Słowackiego, Dr. Zygmunt Nowakowski: O Michale Bałuckim, (z powodu 25 rocznicy śmierci), 1 wykł. — 31. Ryszard Ordyński (Warszawa): Duchowa i artystyczna Ameryka, 1 wykł. — 32. Jan Pietrzycki (Lwów): Dusza kobiety w krytyce psychologii, 2 wykł.; Cuda i cudotwórcy - potęga psychoanalizy, (z powodu 70-lecia prof. Dra Freuda), 1 wykł. — 33. Helena Potulicka (Warszawa): Ku czemu idziemy?, 1 wykł.; Nowa era w dziejach ludzkości, 1 wykł. — 34. Dr. Bronisław Rost: O psychoanalizie, (z powodu 70-lecia prof. Dra Freuda), 1 wykł. — 35. Dr. Leon Schützer (Tarnów): O sztuce oratorskiej, 1 wykł. — 36. prof. Uniw. Dr. Jerzy Smoleński: W kraju piramid - wrażenia z wycieczki, (z obrazami świetln.), 3 wykł. — 37. red. Konstanty Srokowski: Ewolucja komunizmu, 2 wykł.; Stany Zjednoczone Europy, 1 wykł.; Sowieckie prawo publiczne, 1 wykł.; Obecna międzynarodowa sytuacja polityczna, 1 wykł. — 38. prof. Uniw. Dr. Stefan Surzycki: Istota i kierunki współdzielczości, 1 wykł. — 39. Dr. Henryk Szatkowski: Ostatnie wyprawy na Everest, (z obrazami świetln.), 1 wykł. — 40. konserwator Dr. Tadeusz Szydlowski: Kościół św. Franciszka w Assyżu i jego freski, (z obrazami świetln.), 2 wykł. — 41. prof. Uniw. Dr. Marian Szyjkowski (Praga): Czesko-polska Unja Kulturalna, 1 wykł. — 42. prof. Uniw. Dr. Bohdan Szyszkowski: Życie materji, 1 wykł. — 43. art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego, Stefan Turski: Figle Melpomienny, (z cyklu wesołych zdarzeń teatru), 2 wykł. — 44. prof. Uniw. Dr. Witold Wilkosz: Zagadnienia filozofji przyrody w świetle ostatnich badań, 5 wykł.; Główne zagadnienia teorii poznania w świetle nowych badań, 2 wykł.; Co to jest pragmatyzm?, 2 wykł.; Irracjonalizm myśli dzisiejszej, 5 wykł.; Twórcy nowoczesnej logiki, (Freege, Peano, Russell), 3 wykł.; Materializm od najdawniejszych do najnowszych czasów, 3 wykł.

45. Józef Wittlin (Łódź): Assyż i św. Franciszek, (z obrazami świętn.), 1 wykl. — Wykłady w językach obcych: 46. prof. B. Hamel: *La femme dans le litterature française*, 1 wykl.; Proust, *le renovateur*, 1 wykl.; *La vie parisienne*, 2 wykl.; *La vie d'une langue*, 1 wykl.; *La vie de la langue française*, 1 wykl. — 47. prof. Uniw. Dr. Roman Dyboski: Charles Dickens, 1 wykl. — 48. prof. E. Kelly: *American Cities*, 1 wykl.; *American newspapers*, 1 wykl.; *Contemporery American Literature*, 1 wykl.; *History of American Literature The Beginnigs*, 5 wykl.; *Beginnigs of the modern American Literature*, 1 wykl. — Wieczory literacko-artystyczne: 49. Tytus Czyżewski: *Wieczór autorski z odczytem autora i recyt. art. dram. Teatru Popularnego R. Holzerówny i M. Billizanki*, 1 wykl. — 50. Aleksandra Jordaens: *Wieczór autorski, (z recyt. art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego Ludw. Śniadeckiej i Wład. Woźnika)*, 1 wykl. — 51. Stella Landyówna: *Wieczór autorski, (z recyt. R. Holzer - Rymplowej)*, 1 wykl. — 52. Selim Petah: *Wieczór poezji wschodniej, (z recyt. art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego Art. Sochy)*, 1 wykl. — 53. Adam Polewka: „*Ludzie, którzy holują słońce*“, 1 wykl. — 54. prof. Jerzy Soplica: *Wieczór kolend polskich, (z współudziałem Chóru Cecyljańskiego pod kierunkiem O. Franc. prof. Dra Bernardini Ricci)*, 1 wykl. — 55. Józef Wittlin (Łódź): *Wieczór autorski*, 1 wykl. — 56. art. dram. Teatru im. Jul. Słowackiego Władysław Woźnik: *Wieczór hymnów J. Wittlina*, 1 wykl. — 57. Witold Zechenter: *Wieczór miłości i buntu*, 1 wykl. — 58. prof. Konserw. muz. J. Bobilewicz i Stan. Czerny Schwarzenberg: *Wieczór sonat*, 1 wykl. — 59. Edward Dortheymer: *Wieczór kompozytorski*, 1 wykl. — 60. Janina Krzyształowiczowa: *Wieczór pieśni, (przy fort. Kazimiera Treterowa)*, 1 wykl.

Ogółem przeto wykładów, odczytów i wieczorów było 138.

Z ważniejszych momentów natury administracyjnej wymienić należy zakupno nowego aparatu kinematograficznego głównie dla pokazów z dziedziny przyrody i sztuki, następnie uzyskanie dorocznych subwencji Magistratu i Dyrekcji Kasy Oszczędności miasta Krakowa, wreszcie stałe już zwolnienie przez Magistrat wykładów Kollegjum od opłat gminnych.

Skład Zarządu Kollegjum w ubiegłym roku był następujący: 1. Dr. Alfred Kraus, przewodniczący, 2. Dr. inż. Bronisław Biegeleisen, tegoż zastępca, 3. Juljusz M. Baumgarten, sekretarz, 4. Edmundowa Horowiczowa i 5. Witold Zechenter, tegoż zastępcy, 6. Dr. Szymon Blatt, skarbnik, 7. Dr. Maksymiljan Gross, likwidator, 8. Dr. Zygmunt Laub, gospodarz, 9. Dr. Leon Oberlander i 10. Stanisław Wajda.

Przechodząc do omówienia działalności Wydziału w kie-

runku wykonania zadań towarzyskich naszej Czytelni, powołać się musimy na trafną opinię, wypowiedzianą w sprawozdaniach naszych poprzedników z ostatnich lat paru. Jak długo bar i jazz-band stanowić będą główny motor i istotną treść wszystkich gdzieindziej urządzanych zabaw, tak długo wszelkie imprezy towarzyskie naszej Czytelni, choćby z największym podejmowane nakładem pracy, nie będą mogły pokusić się o skuteczną z tamtymi rywalizacją. Już samo zresztą położenie i szczupłość naszego lokalu, pomijając ideowy Czytelni Towarzyskiej charakter, wykluczają możliwość urządzania zabaw na metodę obecnie powszechnie praktykowaną i ludzi się, kto sądzi, że jakikolwiek inny Wydział potrafi w tym względzie zasadniczą wprowadzić zmianę.

Przyznać natomiast trzeba, że z szeregu urządzonych przez nas trybem z dawna przyjętym zebrań towarzyskich kilka bezwzględnie pełne zyskały powodzenie. Dotyczy to niemal wyłącznie wieczorów, w których część artystyczną wykonał niezrównany artysta dram. Teatru im. Juliusza Słowackiego, Michał Znicz, a przede wszystkim tradycyjnej naszej zabawy sylwestrowej. Znaczne powodzenie miała też wesoła „Zabawa Gałgania-rzy“, brakło go zaś urządzonemu 20 marca b. r. w salach Towarzystwa Technicznego „Dancigowi Wiosennemu“.

Paniom, które raczyły objąć czynności gospodyń zebrań towarzyskich, a mianowicie Stanisławie Fristowej, Helenie Geldwerthowej, Felicji Perlbergerowej, Dr. Alicji Raabównie, Dr. Mili Srokowej, Helenie Weissowej i Helenie Wohlfeldównie wyrażamy na tem miejscu serdeczne podziękowanie.

Nakreślony tu w najogólniejszym zarysie obraz poczynąń Wydziału w kierunku wypełnienia programowych zadań Stowarzyszenia wymagałby jeszcze gwoili skompletowania zdania sprawy z czynności ściśle administracyjnych, związanych z zarządem tak znacznej, jak nasza Instytucji.

Systematyczne tych czynności przedstawienie lub choćby tylko pobieżne wyliczenie nie jest możliwe wobec ich ilości i różnorodności. Wystarczy nadmienić, że wymagały one nieustannej i bacznej uwagi tak całego Wydziału odnośnie do spraw ogólnego dla Instytucji znaczenia, jak niemniej poszczególnych referentów w odniesieniu do powierzonych im specjalnych działów pracy. Wskutek stałego rozrostu agend administracyjnych zmuszonym był Wydział i w minionym roku zawiadowczym zatrudniać wspólnie z Zarządem Kollegjum Wykładów Naukowych płątną siłę biurową, zwłaszcza dla pomocy Wydziałowym-dyżurnym przy wydawaniu Członkom Stowarzyszenia asygnat zniżkowych.

Ograniczając się do powyższych uwag, winniśmy jeszcze kilku słowy wspomnieć o przekazanych Wydziałowi do wykonania dwóch uchwałach ostatniego Walnego Zgromadzenia.

Pierwsza z nich dotyczy zmiany statutu Stowarzyszenia w kierunku zwolnienia oficerów w czynnej służbie i stanie spoczynku od konieczności poddania się przy przyjęciu przepisane mu balotowaniu tudzież wyłączenia z pod postanowień dyscyplinarnych, a zwłaszcza z pod właściwości Sądu Polubownego. Otóż zmianę powyższą Województwo za staraniem Wydziału zatwierdziło, poczem Dowództwo Okręgu Korpusu postanowiło zaliczyć Czytelnię Towarzyską w poczet stowarzyszeń, do których wolno należeć oficerom w służbie czynnej i stanie spoczynku.

Uchwała druga, zmierzająca do założenia własnej biblioteki, była przedmiotem wielokrotnych narad Wydziału, nie dała się jednak z powodu wspomnianych już trudności finansowych w ubiegłym roku zawiadowczym wykonać.

Realizacja tej uchwały, niezmiernie doniosłego dla Instytucji znaczenia, przypadnie już następcom naszym, którzy zarazem obejmą wdzięczny obowiązek poprowadzenia Czytelni Towarzyskiej, kończącej obecnie 15 lat istnienia, a z niemi powszechnie uznanej działalności kulturalnej, ku dalszemu i pełniejszemu jej rozkwitowi.

Dzisiaj, kiedy drogą nam Instytucję oddajemy w ręce nowego Wydziału, niech nam jeszcze wolno będzie wyrazić niezłomne przekonanie, że do celu swego Wydział ten zdążać będzie wytrwale i z zapałem, z tym zapałem, co „tworzy cudy“, żadnemi nie zrażając się przeszkodami, silny poparciem ogółu Członków i wszystkich ludzi dobrej woli. Tem życzeniem kończymy.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Salomon Oberlender, zast. prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Edmundowa Horowitzowa i Dr. Zygmunt Laub, zast. sekretarza. — inż. Sabin Neuman, gospodarz. — inż. Maksymiljan Bandet, zast. gospodarza. — Dr. Alfred Kraus, skarbnik. — Dr. inż. Bronisław Biegeleisen, zast. skarbnika. — Dr. Maksymiljan Goldwasser, zawiadowca czasopism. — Ernestyna Ringelheimowa, zast. zawiad. czasopism. — Dr. Jan Geldwerth, referent Kółek. — Helena Grünhutowa, zast. refer. Kółek. — Dr. Stanisław Weiss, referent zabaw. — Dr. Anna Wintersteinowa, zast. refer. zabaw. — Dr. Artur Lustgarten, referent odczytowy.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Dr. Seweryn Gottlieb, przewodniczący. — Alicja Hausmannowa. — inż. Marek Smosz.

ZWIERZCHNIK SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Emil Steinsberg.

ZASTĘPCA ZWIERZCHNIKA SĄDU POLUBOWNEGO:

Dr. Maksymiljan Nadel.

Kraków, w październiku 1926.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1926/1927

Mając stosownie do obowiązujących postanowień statutu przedstawić Walnemu Zgromadzeniu całokształt pracy naszej w ubiegłym roku zawiadowczym, zdajemy sobie dokładnie sprawę, że ocena jej nie może wypaść zbyt dodatnio, skoro ostateczny plon naszych zabiegów pozostaje daleko w tyle poza zamierzeniami, jakieśmy sobie w chwili objęcia urzędowania nakreślili.

Wypowiadamy to tem otwarciej i śmielej, że wszak przede wszystkim jasne stwierdzenie prawdy, chociażby najprzykrzejszej nieodzownym jest warunkiem naprawy, a potem, że zdaniem naszem ze swej strony uczyniliśmy niemal wszystko, co w mocy naszej leżało, aby powierzoną nam Instytucję utrzymać na dawnej wyżyźnie i od szkód wszelkich uchronić.

Niestety z wolą tą nie szło w parze powodzenie i wszystkie usiłowania nasze rozbiły się o nieprzewidywany opór stosunków, wśród których działać nam przyszło. Najlepsze chęci i starania Wydziału spotykały się stale z niezrozumiałą obojętnością przeważnej liczby Członków, którzy najróżnorodniejsze poczynania nasze w kierunku rozbudzenia życia umysłowego i ożywienia ruchu towarzyskiego z uporem, godnym lepszej sprawy, lekceważyli.

Nie do uniknięcia też były następstwa tej nieznanej w latach dawniejszych obojętności na najżywotniejsze sprawy Stowarzyszenia. Wydział, nieznajdując w swej pracy pomocy ani zrozumienia, zaprzestał wreszcie prób sztucznego galwanizowania słabnącego z dniem każdym organizmu Instytucji i w końcowem stadium urzędowania ograniczył się już tylko do wysiłku, zmierzającego do przetrzymania krytycznego dla Stowarzyszenia czasu, pragnąc oddać je w stanie możliwie nieuszczerplonym szczęśliwszym - wierzymy - swym następcom.

Tej to dążności zawdzięcza powołanie przez nas ostatniemi czasy do życia Komisji „sanacyjnej“, złożonej z kilku członków Wydziału oraz z poza Wydziału. Głównie tej Komisji zadanie stanowić miała akcja celem utrzymania dla Czytelni Towarzystwiej wielkiej liczby członków, którzy w ciągu ubiegłego roku

wystąpienie z niej zgłosili jakoteż celem pozyskania dla niej członków nowych. Praca Komisji, podjęta w porze letniej, dla akcji z natury rzeczy niezbyt odpowiedniej, przyniosła już pewne wyniki pozytywne i niewątpliwie w najbliższej przyszłości okaże się jeszcze skuteczniejszą.

Sprawa pozyskania dostatecznej liczby członków stała się tem pilniejszą, że niepomierne ich w minionym roku zawia-dowym ubytek poważnie zaciążył na finansach Czytelni, dla której miesięczne wkładki członkowskie stanowią wszak główne, jeśli nie jedyne źródło dochodu. Stałe zmniejszanie się wpływów z wkładek okazało się wkońcu groźnem dla bytu Stowarzyszenia niebezpieczeństwem, wobec czego Wydział zmuszony był zaciągnąć w Kasie Oszczędności m. Krakowa pożyczkę wekslową w kwocie 1.200 zł., aby uzyskać możność opędzenia niezbędnych wydatków w ciągu miesięcy wakacyjnych, w których wkładki z powodu wyjazdu z Krakowa znacznej ilości członków wpływają tylko bardzo niedostatecznie. Wspomniana pożyczka, zaciągnięta na warunkach dogodnych za poręką Kollegjum Wykładów Naukowych oraz kilku członków Wydziału i z dokładnem uwzględnieniem możliwości finansowych Stowarzyszenia, przyszlemu Wydziałowi bynajmniej nie nastręczy trudności w spłaceniu jej w terminie przewidzianym.

Zaznajomiwszy w ten sposób Walne Zgromadzenie z niezwykle uciążliwemi warunkami naszej pracy, przystępujemy do omówienia poszczególnych jej dziedzin.

Działalność nasza polegała zgodnie z programowemi przepisami statutu na sprowadzaniu czasopism, organizowaniu Kółek, urządzaniu odczytów i pielęgnowaniu życia towarzyskiego.

Odnosnie do działu czasopiśmiennego stwierdzić wypada, że funkcjonował on bez zarzutu, a w porównaniu z okresami poprzedniemi wykazywał nawet pewien postęp. Sprowadzaliśmy czasopism poczet poważny, uwzględniając przy ich wyborze rozbieżne często życzenia członków. Wszystkie niemal czasopisma oddawaliśmy w podprenumeratę, zmniejszając tem samem koszt ogólny; kilka pozostałych odstępowaliśmy bezinteresownie wychowankom Bursy Rzemieślniczej. Szereg roczników czasopism ilustrowanych, przechowanych z lat dawniejszych, daliśmy oprawić; pisma te znajdują chętnych i licznych czytelników.

W roku sprawozdawczym nadchodziły do Czytelni następujące pisma:

Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Nowa Reforma, Głos Prawdy, Kurjer Poranny. — Bluszcz, Cyrulik Warszawski, Gazeta Literacka, Głos Prawa, Głos Prawdy (tygodnik), Muzyka, Myśl Wolna, Naokoło Świata,

Przegląd Bibliograficzny, Przegląd Polityczny, Przegląd Współczesny, Ruch Pedagogiczny, Skamander, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie, Wiedza i Życie, Zwrotnica, Życie Wolne. — L'Illustration, L'amour de l'art, Messenger Polonais, Pologne Littéraire, Revue des deux mondes, Le Temps. — Neue Freie Presse, Wiener Journal, Das Blatt der Hausfrau, Die Bühne, Die Dame, Der deutsche Rundfunk, Elegante Welt, Jugend, Die Kunst, Die Literatur, Die Neue Rundschau, Simplicissimus, Die Umschau, Velhagens und Klasings Monatshefte.

Dział Kółek natomiast nie wykazywał w ubiegłym roku szczególniejszego ożywienia. Czynnymi były jedynie dwa Kółka językowe: angielskie i francuskie oraz Kółko szachowe i dramatyczne.

Na czele Kółka angielskiego stała, jak w latach poprzednich, p. Helena Grünhutowa, na czele francuskiego p. Helena Wohlfeldówna. Oba te Kółka uprawiały konwersację w odnośnych językach, pierwsze pod kierunkiem p. Emily Allen, drugie pod kierunkiem prof. B. Hamela. Kółko szachowe pozostawało pod kierownictwem p. inż. Natana Kukuka i zgodnie z przeznaczeniem uprawiało grę w szachy.

Kółko dramatyczne, przeprowadziwszy na szeregu posiedzeń zasadniczą dyskusję nad najskuteczniejszymi sposobami wypełnienia swych zadań, podjęło za staraniem p. Dra Józefa Kirschnera, a pod kierunkiem wytrawnego dyrektora i reżysera Teatru Powszechnego, p. Antoniego Piekarskiego, naprzód zbiorową lekturę, a następnie próby scenicznej realizacji kilku charakterystycznych utworów Witkiewicza i Dehmela.

Wobec braku chętnych referentów nie ukonstytuowało się w roku ubiegłym Kółko naukowe, pozostawiając troskę o działalność odczytową całkowicie Kollegjum Wykładów Naukowych.

Z życia Kollegjum podkreślić należy dwa niezmiernie ważne momenty.

Pierwszym z nich - to obchód 10-lecia istnienia Instytucji, urządzony w dniu 3. kwietnia br. z udziałem licznych gości, wśród których znajdowali się przedstawiciele Władz i najpoważniejszych Instytucji kulturalnych, jak Akademii Umiejętności, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Towarzystwa Miłośników Książki, dalej wielu prelegentów Kollegjum, redaktorów miejscowych dzienników, członków Zarządów dawniejszych itd. Zagaił wieczór przewodniczący Kollegjum, p. Dr. Alfred Kraus, który dał rzut oka na cele i 10-letnią działalność Instytucji, mogącej się poszczycić imponującą cyfrą 1700 wykładów i odczytów, wygłoszonych z wszystkich dziedzin nauki, literatury i sztuki przez najwybit-

niejszych prelegentów miejscowych, a nawet zamiejscowych. Następnie przemówił senior prelegentów Kollegjum, prezes Syndykatu dziennikarzy krakowskich, p. Dr. Antoni Beauprê, przypominając skromne początki Instytucji i podkreślając powody, dla których miarodajne czynniki społeczeństwa darzą ją żywą sympatią. W dalszym ciągu wygłosił członek Zarządu Kollegjum, prof. Uniw. Dr. Witold Wilkosz, świetny odczyt okolicznościowy o znaczeniu popularyzacji wiedzy, poczem nastąpiła część artystyczna programu. Odczytaniem listów i depesz gratulacyjnych zakończyła się uroczystość, która urządzona w pięknej sali wykładowej, przyozdobionej licznymi afiszami i programami z lat dziesięciu, pozostawiła u wszystkich obecnych niezatarte wspomnienie. Po wieczorze odbyło się w jednej ze sal Grand-hotelu skromne zebranie towarzyskie z udziałem członków dawniejszych Zarządów. Wspólna fotografia członków obecnego Zarządu, zdobiąca biuro Sekretarjatu, stanowi miłą i cenną pamiątkę podniosłego obchodu jubileuszowego.

Drugim, niezwykle doniosłym w życiu Kollegjum Wykładów Naukowych momentem jest dokonanie zmiany dotychczasowego statutu. Odtąd Kollegjum już tylko w bardzo luźnym pozostawać będzie z Czytelnią Towarzyską związku, zyskując wzajemian całkowitą samodzielność. Zasadniczej tej zmiany domagał się żywotny interes Kollegjum, bo wzgląd na dalszy jego rozwój i dlatego Wydział Czytelni Towarzyskiej, od którego decyzji zmiana w pierwszym rzędzie zależała, z całą gotowością na nią się zgodził. W bezpośrednim następstwie nowego statutu przyszłe Walne Zgromadzenie członków Czytelni Towarzyskiej już nie będzie rozpatrywało rocznego sprawozdania Zarządu Kollegjum, przedstawi je bowiem własny Wydział Kollegjum Walnemu tegoż Kollegjum Zgromadzeniu członków. Interes Czytelni Towarzyskiej staraliśmy się przy sposobności powyższej zmiany statutowo zabezpieczyć w sposób dwojaki naprzód, umożliwiając jej członkom należenie do Kollegjum bez obowiązku opłacania osobnej wkładki miesięcznej, a powtórę, zastrzegając Czytelni Towarzyskiej majątek Kollegjum na wypadek jego rozwiązania.

Oдноśnie do poszczególnych wykładów w ubiegłym roku, to niewątpliwie stały one na tradycyjnym, wysokim poziomie naukowym i wykazywały frekwencję przeważnie zadawalniającą w uwzględnieniu świeżo wyłonionej poważnej konkurencji ze strony miejscowej stacji radjowej.

Oto poczet prelegentów i wykładów w roku zawiadowczym 1926/27:

1. Dr. Helena d'Abancourt: Artur Grottger, (z obraz. świetln),

1 wykł. — 2. Helena Bołoz Antoniewiczowa (Warszawa): Teozofja a religia, 1 wykł.; Budownicy nowej epoki, 1 wykł. — 3. Dr. Henryk Biernacki: Co to jest gruzlica i jak się szerzy, (z obraz. świetln.), 1 wykł. — 4. Prof. A. E. Balicki: Akropolis Wyspiańskiego, (z powodu premjery w Teatrze m. im. Juliusza Słowackiego), 2 wykł. — 5. Kazimierz Bartoszewicz: Wolność druku - kartka z dziejów dziennikarstwa polskiego, 1 wykł.; Przemówienie w dniu 3-Maja, 1 wykł. — 6. Dr. Mieczysław Brahmer: Ros-tand i Cyrano, (z powodu premjery w Teatrze m. im. Jul. Słowackiego), 1 wykł. — 7. Prof. Uniw. Odo Bujwid: Esperanto w Brytanji, (z obraz. świetln.), 1 wykł. — 8. Prof. Uniw. Dr. Jan Stan. Bystron: Z podróży do Syrii, 1 wykł. — 9. Dr. Henryk Czapnicki: Grypa, 1 wykł. — 10. Prof. Uniw. Dr. Roman Dyboski: Znakomici Anglicy naszych dni, 1 wykł. — 11. Prof. Dr. Wilhelm Fallek (Łódź): Twórczość Gerharda Hauptmana, (z powodu premjery Hanusi w Teatrze m. im. Jul. Słowackiego), 1 wykł. — 12. Prof. Dr. Juliusz Feldhorn: Wieczór autorski, (autorecyt.), 1 wykł. — 13. Prof. i red. Dr. Józef Flach: Wulkan i tęcza - genjusz Słowackiego, (z cyklu w tygodniu uroczystości pogrzeb.), 1 wykł. — 14. Kustosz Dr. Józef Fudakowski: Turkestan Zachodni, kraj i ludzie, (z obraz. świetln.), 2 wykł. — 15. Dr. Adolf Gross: Czy jest wskazanem przeprowadzać w Polsce zalecenia finansistów światowych, 1 wykł. — 16. Prof. B. Hamel: La position de l'écrivain français dans la societe moderne, 1 wykł. — 17. Dr. Tadeusz Jakubowski: Zmierzch kina, 1 wykł.; Huśtawka dyletantyzmu, 1 wykł. — 18. Michalina Janoszanka: Obrazki ze starego Krakowa, 1 wykł. — 19. Dr. M. Kanfer: Obrona Ksantypy, 2 wykł.; Zazdrość a miłość, 1 wykł.; Fetyszyzm w miłości, a fetyszyzm miłości, 1 wykł.; Ci, którzy się śmieją i ci, którzy płaczą, 1 wykł. — 20. Ewelina Karasiówna (Warszawa): Krishna-murti i co on światu niesie, 1 wykł.; Dni grozy i nadziei - epoka dzisiejsza w świetle okultyzmu, 1 wykł. — 21. Dr. Adolf Klęsk: Czego kobiety szukają w małżeństwie i co znajdują, 1 wykł.; Walka płci, 1 wykł.; Z tajemnych głębin podświadomości duszy, 1 wykł.; Starzenie się i nowe metody odmładzania, 1 wykł. — 22. Dr. Władysław Medyński: Dzisiejsza Rosja, 1 wykł. — 23. Wojciech Natanson: Wrażenia z Paryża, 1 wykł. — 24. Dr. Ludwik Oberländer (Jasło): Dzieje osiedlenia żydów w Polsce, 1 wykł. — 25. Prof. Bronisław Olszewski: Bronisław Pelczarski - rzeźbiarz poeta, 1 wykł. — 26. Dyr. Teatru Antoni Piekarski: Ludzie Hasenclevera jako eksperyment teatralny, (z ilus. art. mal. J. Szancera i dyskusją), 1 wykł. — 27. Jan Pietrzycki (Lwów): Tajemnica istnienia po śmierci, (na pograniczu psychologii i literatury), 1 wykł.; Wiedza tajemna w dawnej Polsce, (poprzedni-

cy okultystów), 1 wykł.; Miłość w życiu Słowackiego, (z cyklu w tygodniu uroczystości pogrzeb.), 1 wykł. — 28. Dr. Kazimierz Piotrowski: Współczesny teatr europejski, 1 wykł. — 29. Helena Potulicka (Warszawa): Życie i miłość, 1 wykł. — 30. Prof. Dr. Józef Reiss: Debussy (z ilustr. muz. Zofji Kuczmierczukówny, Olgi Łapickiej i dyr. Bolesława Wallek-Walewskiego), 1 wykł. — 31. Prof. Tadeusz Rawicz Rojek: „Mój Testament“, (z cyklu w tygodniu uroczystości pogrzeb.), 1 wykł. — 32. Prof. Uniw. Dr. Kazimierz Roupert: Jawa - wrażenia botanika, (z obraz. świetln.), 4 wykł. — 33. Red. Dr. Ludwik Rubel: Problemy polityczne Polski dzisiejszej, 1 wykł. — 34. Prof. Uniw. Dr. Michał Siedlecki: Morze jako źródło życia, (z obraz. świetln.), 6 wykł. — 35. Prof. Uniw. Dr. Jerzy Smoleński: Chiny jako klucz problemu dalekiego Wschodu, 2 wykł. — 36. Red. Konstanty Srokowski: Kryzys bolszewizmu, 1 wykł.; Paneuropa, 1 wykł.; Wolność prasy, 1 wykł. — 37. Prof. Uniw. Dr. Władysław Szafer: Wrażenia z wycieczki po parkach narodowych Stanów Zjedn. Ameryki Północnej, (z obraz. świetln. i kinematograficznymi), 3 wykł. 38. Red. Ludwik Szczepański: Tajemnica wirujących stolików, 1 wykł. — 39. Ali-na Świdorska: „Z wież Alpuhary“ czy „Zaraza w Grenadzie“, 1 wykł. — 40. Ludwik Tommy: Jak to było w raj, (z udziałem art. dram. Wł. Jaglarza), 1 wykł. — 41. Prof. Uniw. Dr. Leon Wachholz: Dzieje pośmiertne ciała ludzkiego, 1 wykł.; Sposoby chowania zwłok, 1 wykł. — 42. Dr. Stanisław Colonna Walewski: Człowiek współczesny w walce z materjalizmem, 6 wykł. — 43. Prof. Uniw. Dr. Witold Wilkosz: Granice wiedzy, 1 wykł.; Poprzednicy Einsteina, 6 wykł.; Filozofja i psychologia religji W. Jamesa, 1 wykł. — 44. Zofja Zawiszanka (Warszawa): Wieczysty powrót wielkości, 1 wykł. — 45. Witold Zechenter: Wieczór autorski, poprzedzony odczytem „Pochód na Wawel“, 1 wykł.; Współczesna pieśń miłosna, 1 wykł. — 46. Prof. Dr. Albert Zipper (Lwów): Jakie wiadomości o literaturze polskiej mają i mieć mogą Niemcy, 1 wykł. — 47. Dr. Ferdynand Zweig: Kilka uwag o raporcie Kemmerera, 1 wykł. —

Ponadto odbyły się wieczory literackie i muzyczne: 48. Wieczór prózy: (Witold Zechenter, Janusz Stępowski i H. Mosk-wianka), 1 wykł. — 49. Wieczór najnowszej poezji: (z recytacja-mi Wandy Tarnawskiej, Tad. Fruzińskiego, Stanisł. Stelczyka i Alfr. Woycickiego), 1 wykł. — 50. Wieczór śpiewu: Zoryny Irzy-kowskiej, 1 wykł. — 51. Wieczór pieśni: Janiny Krzyształowiczowej, (z akompaniamentem Kazim. Treterowej i słowem wstęp-nem Marji Rudnerowej), 1 wykł. — 52. Wieczór pieśni rosyjskich: Prof. Konserw. muz. Konstantego Kniaginina, (z akomp. Ottona Grossa), 1 wykł.

Ogółem tedy wykładów i wieczorów było 109.

Na tem miejscu podziękę złożyć winniśmy Radzie miasta Krakowa i Dyrekcji Kasy Oszczędności miasta Krakowa za udzielenie Kollegjum dorocznych subwencyj.

Zarząd Kollegjum stanowili z wyboru Wydziału jako organu zastępującego Walne Zgromadzenie członków Kollegjum p. p. 1. Dr. Alfred Kraus, przewodniczący, 2. Dr. Ernest Ader, tegoż zastępca, 3. Juljusz M. Baumgarten, sekretarz, 4. Edmundowa Horowitzowa i 5. Witold Zechenter, tegoż zastępcy, 6. Dr. Szymon Blatt, skarbnik, 7. Dr. Maksymiljan Gross, likwidator, 8. Dr. Zygmunt Laub, gospodarz, 9. Dr. Leon Oberlender i 10. Dr. Witold Wilkosz.

Omówiwszy działalność kulturalno - oświatową Wydziału, słów kilka winniśmy poświęcić części towarzyskiej programu pracy. Zabiegi około realizowania celów towarzyskich Czytelni miały, jak już raz wspomnieliśmy, wynik tylko bardzo nikły. Poza tradycyjnym bowiem i z nadzwyczajnem powodzeniem urządzonym wieczorem sylwestrowym oraz wesołą zabawą kostjumową, urządzoną w dniu 5. lutego br. przez młodzież czytelnianą, wszystkie inne imprezy nasze nie znajdowały należytego u członków oddźwięku, tak, że ostatecznie zaniechaliśmy w tym względzie wysiłków. Natomiast niemal u schyłku naszego urzędowania wprowadziliśmy nowość zasadniczego wręcz w stosunku do dotychczasowego charakteru Czytelni Towarzyskiej znaczenia. Oto w uwzględnieniu wielokrotnie objawionych życzeń członków Wydział po gruntownych rozważaniach zgodził się na uprawianie w lokalu naszym gry bridge'owej w ramach osobnego Kółka, czynnego na zasadzie zatwierdzonego przez Wydział regulaminu. Kółko to zawiązane z inicjatywy p. p. Dr. Ludwika Schermanta, Dra Alfreda i Dr. Anny Wintersteinów, Eugenji Rosenblattówny, Bronisławy Rossbergerowej, Dra Karola Piseka i Władysława Strumpfa, podjęło już swe czynności i niewątpliwie kontynuować je będzie w przyszłym roku zawiadowczym, przyczyniając się wydatnie do rozbudzenia dotąd zbyt ospale toczącego się życia towarzyskiego Czytelni.

Na koniec wspomnieć jeszcze wypada o czynnościach administracyjnych Wydziału. Codzienna ta szara i na zewnątrz mało tylko widoczna praca, obejmująca działy: sekretarski, organizacyjny, gospodarczy, kasowy i t. d., z istoty swej żmudna i niewdzięczna, okazała się w roku ubiegłym jeszcze niewdzięczniejszą, gdyż efekt jej całkowicie nie odpowiadał poniesionym trudom. I tu stwierdzić potrzeba, że przyczynę słabego powodzenia tych całorocznych wysiłków w niemałym stopniu stanowiło dokonane przed laty trzema zakupno niedość precyzyjnego aparatu radjowe-

go, a tem samem znaczne obciążenie budżetu stałym wydatkiem na utrzymanie i remont. Po bezowocnych próbach uruchomienia aparatu doszedł ostatecznie Wydział do przekonania, że najlepszym wyjściem z niezawinionej i trudnej sytuacji będzie możliwie korzystna sprzedaż. W tym celu wdrożył już Wydział właściwe kroki, które jednak na razie nie dały jeszcze pomyślnego wyniku.

Pomni, że od sprawności przyszłego Wydziału w znacznej mierze zależy rozwój, a nawet byt Czytelni Towarzyskiej, ostatnie już wysiłki poświęciliśmy zapewnieniu jej jaknajodpowiedniejszych naszych następców. Uświęconym tedy u nas zwyczajem ustanowiliśmy „Komisję — Matkę”, która na szeregu posiedzeń szczegółowo rozważała zgłoszone wnioski i pozwoli sobie we właściwej chwili zalecić Walnemu Zgromadzeniu wybór upatrzonych kandydatów.

Do następców zaś naszych zwracamy się z gorącym apelem, aby sumiennie spełnić zechcieli pokładane w nich nadzieje i powiedli Czytelnię Towarzyską, spoglądającą na 16 lat bogatego dorobku kulturalnego, do nowego i świetnego rozkwitu.

Bierzecie na siebie obowiązek niełatwy, wymagający jasnego zrozumienia i rzetelnego wysiłku. Nie traćcie ducha, gdyż cel Wasz jest zachy. Pewnie krocicie naprzód po wytkniętej drodze, silną dłońią usuwajcie kamienie, przez los przeciwny rzucone, z ufnością spoglądajcie w przyszłość, a Waszem będzie zwycięstwo.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Salomon Oberlender, zast. prezesa. — Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Edmundowa Horowitzowa, zast sekretarza. — Dr. Jan Geldwerth i Maksymiljan Rosenstein, gospodarze. — Dr. Inż. Bronisław Biegeleisen i Dr. Artur Lustgarten, skarbnicy. — Dr. Maksymiljan Goldwasser i Ernestyna Ringelheimowa, zawiadowcy czasopism. — Dr. Ernest Ader i Dr. Alfred Kraus, referenci spraw odczytowych. — Helena Grünhutowa i Inż. Władysław Katz, referenci Kółek. — Dr. Marek Haber i Dr. Stanisław Weiss, referenci spraw zabawowych.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Inż. Maksymiljan Bandet, przewodniczący. — Alicja Hausmannowa. — Dr. Anna Wintersteinowa.

SĄD POLUBOWNY:

Dr. Emil Steinsberg, zwierzchnik. — Dr. Maksymiljan Nadel, zast. zwierzchnika.

Kraków, w październiku 1927.

Sprawozdanie z czynności za rok 1927/1928

Pod popularnem, a trafnem hasłem sanacji wybrany, podjął się Wydział z całą energią włożonej nań przez zwyczajne Walne Zgromadzenie z 16 października u. r. zaszczytnej i niełatwej misji uporządkowania poważnie w chwili objęcia urzędu nadwierzonych stosunków Stowarzyszenia.

W tym celu Wydział po uporaniu się z ukonstytuowaniem i najkonieczniejszymi czynnościami organizacyjnymi nakreślił sobie szczegółowy plan pracy. Plan ten obejmował przede wszystkim ustalenie preliminarza dochodów i wydatków, dostosowanego do rozporządzalnych środków finansowych, a następnie ułożenie programu realizacji celów Czytelni Towarzyskiej w ramach postanowień statutowych.

Niestety nie zawsze mógł Wydział ściśle dotrzymywać wspomnianego preliminarza, albowiem liczba członków, zalegających z wkładkami miesięcznymi, stale wzrastała, a niemniej zwiększała się ilość członków, zgłaszających swe wystąpienie, przewyższając o wiele liczbę zgłoszeń nowych. Zauważyć w tem miejscu wypada, że Wydział ani w jednym wypadku nie zastosował rygoru, dopuszczającego wykreślenia członka, zalegającego przez czas dłuższy z wkładkami, a tem mniej uciekał się do drogi sądowej względem osób, występujących ze Stowarzyszenia bez wyrównania zobowiązań pieniężnych.

Skutkiem znacznego osłabienia najważniejszego źródła dochodów, płynącego z wkładek członkowskich, zmuszony był Wydział poszukiwać nowych sposobów zasilenia funduszu.

Jakoż znalazł je po gromadnem przystąpieniu do Czytelni Towarzyskiej poważnej liczby członków dawniejszej sekcji tenisowej Klubu Sportowego „Jutrzenka”. Dzięki usilnym staraniom członka naszego Wydziału, p. Dra Henryka Tillesa, członkowie powyższej sekcji zorganizowali się w osobne Stowarzyszenie pod nazwą „Krakowski Klub Tennisowy przy Czytelni Towarzyskiej (K.K.T.)“, a zatwierdzony przez Władzę polityczną statut Stowarzyszenia zobowiązuje zwyczajnych jego członków do należenia również do Czytelni Towarzyskiej, zwalniając od tego obowiązku zaledwie 1/10 część ogółu członków Klubu. Łącznie z Klubem utrzymywał Wydział, a poniekąd nadzór nad jego czynnościami sprawował za pośrednictwem statutowo przewidzianego referenta sportowego Wydziału Czytelni Towarzyskiej, którym to referentem zamianowaliśmy wspomnianego już p. Dra Henryka Tillesa w uznaniu zasług, położonych przezeń około zorganizowania Klubu.

Nadmienić tu trzeba, że w celu umożliwienia młodemu,

a niezasobnemu jeszcze Klubowi wynajęcia od K. S. Jutrzenki kortów tenisowych, objęła Czytelnia Towarzyska porękę za uiszczenie ceny najmu 2500 zł. i że na poczet tej kwoty Klub upłacił już 2100 zł. tak, iż poręka Czytelni dotyczy już tylko pozostałej kwoty 400 zł.

Wiele czasu poświęcił też Wydział naradom nad zamierzonym połączeniem z Czytelnią Towarzystwem Klubu Szachowego im. Józ. Dominika, jednakże rokowania, z inicjatywy tegoż Klubu wszczęte, nie doprowadziły do pozytywnego wyniku.

Już u schyłku naszego urzędowania wdrożyliśmy za inicjatywą członka Wydziału, p. Wandy Marguliesowej, starania około zorganizowania „Klubu brydge'istów i rummy'istów“ i przekonani jesteśmy, że starania te w niedługim już czasie uwieńczone będą pełnym sukcesem, a Czytelnia nasza zyska liczny zastęp nowych członków i frekwencja jej znacznie się wzmoże.

Poza wkładkami członkowskimi zasilał Wydział finanse Stowarzyszenia jeszcze dochodami z imprez zabawowych, spełniając temsamem zadania towarzyskie statutowego programu Czytelni.

Zabiegi Wydziału w kierunku ożywienia wzorem lat dawniejszych ruchu towarzyskiego w Czytelni miały pod każdym względem duże powodzenie.

Zamianowany przez Wydział Komitet rozwinął pod egidą referentów spraw zabawowych żywą działalność i zorganizował szereg zebrań towarzyskich z wielce urozmaiconym programem artystycznym, oraz kilka zabaw tanecznych, budząc rzetelne uznanie licznych i wdzięcznych uczestników.

W szczególności odbyły się następujące wieczory: — 1. 19 listopada 1927. Inauguracyjne zebranie towarzyskie. — 2. 10 grudnia 1927. Zebranie towarzyskie z rewją Alwina „Łbem o ścianę“. — 3. 17 grudnia 1927. Zebranie towarzyskie w połączeniu z powtórzoną na ogólne życzenie rewją Alwina. — 4. 26 grudnia 1927. Pierwsze przedstawienie dla dzieci, urządzone staraniem członka Wydziału p. Dra Józefa Birnbauma. — 5. 31 grudnia 1927. Tradycyjna zabawa Sylwestrowa. — 6. 29 stycznia 1928. Pierwszy Dancing w salach Towarzystwa Technicznego. — 7. 25 lutego 1928. Drugi Dancing w salach Towarzystwa Technicznego. — 8. 17 marca 1928. Zebranie towarzyskie. — 9. 31 marca 1928. Zebranie towarzyskie. — 10. 1 kwietnia 1928. Drugie przedstawienie dla dzieci, urządzone przez członka Wydziału p. Dra Józefa Birnbauma. — 11. 2 czerwca 1928. Inauguracyjne zebranie towarzyskie Krakowskiego Klubu Tenisowego przy Czytelni Towarzyskiej.

Wydział poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia na

tem miejscu serdecznej podziękii członkom Komitetu zabawowego, a nadto Paniom Lidji Allerhandowej, Helenie Biegeleisenowej, Bercie Birnbaumównie, Helenie i Loli Geldwerthowym, Zofji Landauowej, Eleonorze Nadlowej, Zofji Nathansohnowej, Renie Reinerowej, Salomei Rittermanowej, Bronisławie Rossbergerowej, Helenie Schmeidlerowej i Irmie Schönbachowej za ofiarne zajęcie się bufetem na zebraniach towarzyskich.

Również gorąca należy się podzięką P. T. członkom, którzy czynnym udziałem w znakomitej rewji Alwina i występach kabaletowych w wysokim stopniu przyczynili się do powodzenia artystycznych imprez, a w szczególności pp. Stelli Landyównie, Sylwji Szyferównie, Stefanji Weinsberżance, Romanowi Austernowi, Alfredowi Marguliesowi, Inż. Dawidowi Rublowi i Drowi Alfredowi Wintersteinowi.

Z życiem towarzyskiem Czytelni łączy się ściśle działalność statutem przewidzianych Kółek, ze swej strony przyczyniających się do rozbudzenia i podtrzymania ruchu towarzyskiego.

W tym względzie podnieść należy przedewszystkiem Kółko taneczne, przez członków Wydziału pp. Dra Jana Geldwertha i Edmundową Horowitzową poraz pierwszy w dziejach Stowarzyszenia powołane do życia.

Liczni uczestnicy tego Kółka ćwiczyli się pod wytrawnym kierunkiem członka Stowarzyszenia, p. Józefa Szpera, przez szereg miesięcy w nowoczesnych tańcach.

Z dawniejszych Kółek wymienić winniśmy Kółko dramatyczne, którego uczestnicy pod umiejętnem kierownictwem członka Wydziału, p. Dra Leona Żupnika, odczytywali na stałych zebraniach tygodniowych utwory dramatyczne z rozdzielonemi rolami lub też przygotowywali kilka sztuk lżejszego repertuaru na zebrania towarzyskie Czytelni.

Podobnie Kółko szachowe, pozostające i w roku ubiegłym pod kierownictwem p. Inż. Natana Kukuka, wykazywało większą ruchliwość, zwłaszcza, że dzięki staraniom członka Wydziału, p. Wacława Korngolda, pozyskało znanych mistrzów gry szachowej, pp. Leona Chwojnika i Emanuela Rubinsteina, którzy wygłosili szereg systematycznych wykładów, uromaiczonych ćwiczeniami.

Czynnem jeszcze było Kółko angielskie, które pod kierunkiem Miss Emily Allen uprawiało konwersację w języku angielskim. Na czele tego Kółka stała p. Helena Grünhutowa, niestrudzenie piastująca w niem godność przewodniczącej od samego założenia Czytelni Towarzyskiej.

Inne Kółka językowe z braku chętnych uczestników nie ukonstytuowały się w roku sprawozdawczym, a tylko Wydział,

pragnąc i w tym kierunku zaznaczyć swą zabieглиwość, urządził wspólnie z Kołem germanistycznym Uniw. Jag. dwa wieczory poezji niemieckiej, które pod każdym względem wypadły dobrze.

Poraz pierwszy brak w rocznem sprawozdaniu Wydziału wzmianki o działalności Kollegjum Wykładów Naukowych, które obecnie już tylko w bardzo luźnym pozostaje z Czytelnią Towarzystwą związku, opierając swój byt na własnym, przez Władzę zatwierdzonym statucie. Skoro jednak Kollegjum Wykładów Naukowych w wspólnym jeszcze z Czytelnią mieści się lokalu, uważał ustępujący Wydział za wskazane ułatwić członkom Czytelni Towarzystwej korzystanie z wykładów Kollegjum i dlatego zawarł z niem umowę, zapewniającą obopólnym członkom wzajemne korzyści. Stosownie do tej umowy członkowie Czytelni opłacają za wykłady Kollegjum tylko połowę ceny wstępu, członkowie Kollegjum natomiast korzystają bezpłatnie z naszej czytelni pism, ponadto członkowie Czytelni Towarzystwej, przystępujący do Kollegjum w charakterze członków zwyczajnych, zwolnieni są od opłacania ustanowionej w Kollegjum wkładki miesięcznej.

Zarządzenie powyższe okazało się celowem i zyskało pełne uznanie ogółu naszych członków.

Najwięcej bodaj starań poświęcił Wydział podniesieniu zaniedbanego ostatnio, a podstawowego działu naszej Instytucji, którym jest bezsprzecznie czasopiśmiennictwo. Szło tu naprzód o gruntowne uporządkowanie strony finansowej działu, w szczególności o wyrównanie w ajencji dzienników poważnych zaległości za prenumeratę i o zabezpieczenie regularnej dostawy czasopism, dalej o uzyskanie - przynajmniej częściowe - zniżonych cen prenumeraty i o dobór czasopism zaprenumerować się mających, wreszcie o przeprowadzenie dość trudnej w naszych warunkach akcji podprenumeraty, jako że reflektantów wśród członków na jedno i to samo pismo jest zazwyczaj bardzo wielu.

Wszystkie wyszczególnione tu sprawy powiodło się Wydziałowi załatwić pomyślnie i wedle powszechnej opinii dział czasopism funkcjonował w roku sprawozdawczym ku całkowitemu zadowoleniu ogółu członków.

Czytelnia nasza otrzymywała następujące czasopisma: Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Kurjer Poranny, Bluszcz, Cyrulik Warszawski, Głos Nauczycielski, Głos Prawa, Kultura Ciała, Muzyka, Naokoło Świata, Praca Szkolna, Prawda, Przegląd Współczesny, Przegląd Biblijograficzny, Przegląd Sportowy, Ruch Pedagogiczny, Skamander, Świat, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie, Wiedza i Życie, Zgoda Narodów, Zwrot-

nica; L'Illustration, La petite Illustration, Messenger Polonais, Revue de deux mondes; Times, Trade and Engineering Supl., The New-Era, The Nation; Berliner Tageblatt, Neue Freie Presse, Wiener Journal, Das Blatt der Hausfrau, Die Bühne, Die Dame, Elegante Welt, Jugend, Die Koralle, Die Kunst, Die Literatur, Die Neue Rundschau, Simplicissimus, Der Uhu, Die Umschau.

Omówiwszy wyniki zabiegów Wydziału w kierunku spełnienia zadań programowych Czytelni Towarzyskiej, winniśmy słów parę poświęcić pracy naszej w dziedzinie gospodarczej i administracyjnej.

Na pierwszy plan wysuwa się tu troska o należyty wygląd lokalu Stowarzyszenia. W słusznem ocenieniu doniosłości sprawy, Wydział, nie licząc się z znacznym wydatkiem, przeprowadził szereg niezbędnie koniecznych w lokalu adaptacyj. Zgodnie z wielokrotnie objawionem życzeniem członków, przeznaczylismy dotychczasową salę czytelnianą na salę konwersacyjną, przenosząc równocześnie czytelnię pism do ubikacji, uzyskanej z przedzielenia bocznego skrzydła sali głównej. W ten pomysłowy sposób konwersacja członków odbywa się już swobodnie, umożliwiając zarazem innym członkom czytanie w bezwzględnej ciszy. Nową czytelnię pism wytapetowano, a salę konwersacyjną i kancelarię Wydziału przemaalowano, gdy zaś nadto Kollegjum Wykładów Naukowych własnym sumptem dało salę główną wytapetować, lokal czyni obecnie wrażenie nader miłe i przyszedłemu Wydziałowi przypadnie jeszcze tylko dokonanie szeregu dalszych niezbędnych adaptacyj, których Wydział ustępujący z uwagi na znaczne, z temi adaptacjami połączone koszty dokonać nie mógł.

Mówiąc o administracji, pamiętać trzeba, iż obejmuje ona najróżnorodniejsze dziedziny, których szczegółowo wyliczyć nie sposób.

Wystarczy nadmienić, że zarówno Sekretarjat, jak agendy kasowe, gospodarcze, wydawanie asygnat niżkowych, do których w ubiegłym roku przybyły niższe bilety wstępu do pływalni w parku krakowskim, że wszystkie te, jak i wiele jeszcze innych czynności zabierały członkom Wydziału, posiadającym však zajęcia zawodowe, bardzo wiele czasu, nie szczczędząc im niekiedy kłopotów, a nawet przykrości osobistych.

Mimo to ochotnie i wytrwale pełnił Wydział dobrowolnie przyjęty i zaszczytny obowiązek w przekonaniu, że czyniąc to, dobrze się zasługuje dla sprawy publicznej.

Kulturalna bowiem Instytucja nasza nie tylko odpowiada istniejącej potrzebie, ale zaspakaja ją w sposób, przez ogół społeczeństwa od dawna należycie oceniony, trzymając się przytem

zdala od waśni politycznych i partyjnych. Taką też przekazujemy ją następcom naszym z życzeniem, aby poprowadzili Czytelnię Towarzystwą dalej w kierunku, wskazanym jej przez 17-letnią tradycję, osiągając godne tej tradycji wyniki.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Maksymiljan Nadel, zast. prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Dr. Henryk Tilles, zast. sekretarza. — Dr. Jan Geldwerth i Inż. Henryk Rittermann, gospodarze. — Dr. Inż. Bronisław Biegeleisen i Edmundowa Horowitowa, skarbnicy. — Dr. Józef Birnbaum i Ernestyna Ringelheimowa, zawiadowcy czasopism. — Dr. Alfred Kraus i Dr. Leon Żupnik, referenci spraw odczytowych. — Wacław Korngold i Wanda Marguliesowa, referenci spraw Kółek. — Otto Eisinger i mgr. Karol Förster, referenci spraw zabawowych.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Inż. Maksymiljan Bandet, przewodniczący. — Alicja Hausmannowa. — Dr. Anna Wintersteinowa.

SĄD POLUBOWNY:

Dr. Emil Steinsberg, zwierzchnik. — Dr. Artur Lustgarten, zast. zwierzchnika.

Kraków, w październiku 1928.

oooooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1928/1929

Stając przed Walnem Zgromadzeniem celem zdania sprawy z czynności naszych w XVIII. istnienia Czytelni Towarzystwej roku, pragniemy już u samego wstępu wypowiedzieć uwag kilka ogólnych, może niezbyt miłych, których zamilczenie wszakże z dobrze zrozumianym interesem Stowarzyszenia zdaniem naszym pogodzić by się nie dało.

Oto rozpatrując rzecz pod kątem szczytnych ideałów, które przyświecały Twórcom Czytelni Towarzystwej, niesposób zaprzeczyć, że poziom, na który wznieść się ona zdołała dzięki poprzedników naszych, a może i własnej naszej pracy, - jakkolwiek znaczny w porównaniu z innemi pokrewnemi Instytucjami, - dalekim jeszcze jest od wyżyny, na której widzieć ją wszyscy prawdziwi jej zwolennicy gorącoby chcieli.

Winę w tym względzie w pewnej tylko mierze przypisać można stosunkom powojennym, w których Czytelni Towarzystwej działać przypadło; w o wiele wyższym natomiast stopniu doszukiwać się należy przyczyn zbyt powolnego jej rozwoju w zdumiewającej i przez Założycieli jej zgoła nieprzewidzianej obojętności poważnej liczby tych zwłaszcza członków, którzy bodaj

najbardziej do pracy dla jej dobra byliby powołani. Mamy tu na myśli młodzież naszą, nie odmawiającą wprowadzie czynnego udziału w imprezach zabawowych, ale mniej skora do właściwej, systematycznej roboty stowarzyszeniowej.

Jeśli tak bez obsłonek stwierdzamy pewien rozdzźwięk między ideałem, a rzeczywistością, to znowuż zgodnie z prawdą zaznaczyć nam wolno, - że - o ile idzie o rok sprawozdawczy - nietylko nie okazał się on w stosunku do poprzednich gorszym - ale przeciwnie, cechuje go wyraźny postęp w rozwoju Stowarzyszenia.

Mniej może występowałyśmy na zewnątrz, usiłowania nasze nie były skierowane ku rozgłośnym sukcesom, a natomiast rzetelne podjęliśmy zabiegi około skonsolidowania wewnętrznych stosunków Stowarzyszenia i oparcia ich przede wszystkim na niezawodnej podstawie materialnej. W przekonaniu, że jedynie w ten sposób możliwą jest celowa praca około realizacji programowych zadań Instytucji, przystąpiliśmy do gruntownej rewizji listy członków Stowarzyszenia, wykreślając z niej wszystkich, którzy od dawna odmawiali płacenia przepisanych wkładek miesięcznych, tworząc tylko szkodliwą złudę niepomiernej liczby członków.

Okazało się w następstwie, że aczkolwiek ilość wykreślonych była znaczną, - to jednak suma wkładek, opłacanych przez zawsze jeszcze bardzo poważną resztę członków, przy oszczędnej i oględnej gospodarce Wydziału niemal całkowicie wystarczała na pokrycie normalnych wydatków Stowarzyszenia. Nieuniknione zaś wydatki nadzwyczajne, zwłaszcza adaptacyjne i inwestycyjne, pokryć postanowiliśmy nadzwyczajnymi również przychodami.

Za takie uznać należy naprzód opłaty Kollegjum Wykładów Naukowych, korzystającego z lokalu naszego, światła, opału i służby.

Tę wspólnotę utrzymać uważaliśmy za konieczne nie tylko ze względu na wieloletnią tradycję i sentyment, zrozumiały dla Instytucji, przez Czytelnię Towarzystwą powołanej do życia, ale i ze względu na obopólne, z takiej symbiozy płynące korzyści.

I w ubiegłym bowiem roku członkowie Czytelni Towarzystwej uczęszczali na wykłady Kollegjum za opłatą do połowy niższej ceny wstępu, wzamian za co członkowie Kollegjum korzystali z naszej czytelni pism bezpłatnie.

Zajmowanie wspólnego lokalu przez dwie, nader żywotne Instytucje z natury rzeczy połączone być musiało z dużymi niedogodnościami, a pogarszała sprawę okoliczność, iż w dążeniu do uzyskania nowych dochodów, potrzebnych na opędzenie

wspomnianych już wydatków nadzwyczajnych, Czytelnia Towarzyska rozszerzyła w okresie sprawozdawczym dotychczasowy zakres działania, godząc się na utworzenie zapoczątkowanego jeszcze przez bezpośrednich naszych poprzedników Klubu Bridge'istów.

Przyznać trzeba, iż Klub ten wydatnie zasilił nasze skromne finanse, a ponadto, gromadząc w lokalu Czytelni duże koło dawnych i przez Klub nowo pozyskanych członków, walnie przyczyniał się do wypełnienia towarzyskiego programu Stowarzyszenia.

P. Drowi Bernardowi Löblowi, który właściwym w tym względzie referentem Wydziału, pp. Edmundowej Horowitzowej i Wandzie Marguliesowej skuteczną okazywał pomoc, wyrażamy należną podziękę.

Rzeczą będzie następców naszych wyteńczyć starania w kierunku znalezienia odpowiedniejszego, a przede wszystkim obszerniejszego lokalu, umożliwiającego równoczesne spokojne korzystanie z czytelni pism, uprawianie dozwolonych u nas gier i urządzanie przewidzianych statutem zebrań towarzyskich.

Wynalezienie lokalu idealnego nie może być - rozumie się - rzeczą łatwą, przeciwnie, wobec daleko w tym względzie idących, zresztą zrozumiałych wymagań członków z jednej strony, a szczupłości środków finansowych z drugiej, znaczne nastroczą się przyszłemu Wydziałowi trudności, ale też tem większą zaskarbi on sobie zasługę, jeśli tę od dawna dotkliwą bolączkę wreszcie usunąć zdoła.

W związku z sprawą lokalu wskazać winniśmy na skuteczny i ważny etap w zabiegach naszych około korzystniejszego ukształtowania finansowej sytuacji Stowarzyszenia.

Oto celem uzyskania wydatnego opustu nadmiernego czynszu najmu za lokal, podjęliśmy żmudną walkę, naprzód w drodze pertraktacyj ugodowych z właścicielem domu, a gdy one nie doprowadziły do pożądanego wyniku, w drodze przewlekłego przewodu sądowego, z pomyślnym skutkiem bezinteresownie przeprowadzonego przez członka Wydziału, p. Dra Jana Geldwertha.

Osiągnięte w ten sposób obniżenie o 100 zł. czynszu najmu miesięcznego umożliwiło nam nie tylko poczynienie całego szeregu robót adaptacyjnych i inwestycyjnych, ale nadto upłatę połowy zaciągniętego jeszcze przed dwoma laty w Kasie Oszczędności m. Krakowa długu wekslowego. - Niestety z powodu zmniejszonych w miesiącach letnich wpływów z wkładek członkowskich zmuszeni byliśmy zaciągnąć w tej samej Instytucji nowy dług w kwocie, równającej się dokonanej już upłacie, tak, że obecnie cały dług wynosi pierwotną kwotę 1.200 zł. - Nie ulega wątpliwości, że dług ten w najbliższym czasie znajdzie

pełne pokrycie zarówno w wpływie wkładek członkowskich, za-
ległych z miesięcy letnich, jak też w dochodach z imprez zaba-
wowych. Wszak i w roku sprawozdawczym imprezy takie zasiłyły
kasę Stowarzyszenia, stanowiąc wcale pokaźną pozycję
w rubryce dochodów.

Nie o dochody wprawdzie szło ruchliwemu Komitetowi Za-
bawowemu, który pod kierunkiem referentów Wydziału imprezy
urządzał, ale o rozbudzenie i utrzymanie życia towarzyskiego;
względy finansowe na drugim dopiero stały planie. Skoro jednak
w jednym i drugim kierunku, a zwłaszcza w drugim sukces
w całej pełni dopisał, tem żywszą odczuwać musi Wydział
wdzięczność dla Komitetu.

Zdobyl ją sobie zwłaszcza Teatrzyk „Bonzo“, zorganizowa-
ny przez członka Wydziału, p. Dra Henryka Tillesa, któremu po-
wiodło się z wybitnie utalentowanych członków Czytelni utwo-
rzyć świetny zespół artystyczny. Występy Teatrzyku „Bonzo“
wedle zgodnej opinii ogółu dorównywały produkcjom artystów
zawodowych, a nawet je przewyższały, to też sama zapowiedź
każdego przedstawienia stale przyjmowana była z niekłamana
radością. - Lokal nasz z trudem tylko mógł pomieścić tłumne
rzesze żadnych wrażeń artystycznych członków i wprowadzonych
przez nich, zazwyczaj nadmiernie, gości.

Z licznego grona sympatycznego zespołu Teatrzyku „Bonzo“
na pierwszym miejscu wymienić winniśmy nadobne panie mgr.
pr. Sylwię Szyferówną, Marię Kranzówną, Serafinę Neuman-
nówną i Cecylję Viertelówną, a następnie panów Roberta Eising-
era, Władysława Wettstein-Krzemińskiego, inż. Dawida Rubla
i Jana Ullreicha, pomysłowego autora utworów kabaretowych
Brunona Hoffmanna, wreszcie artystów - malarzy i dekoratorów,
a zarazem czynnych członków zespołu Igora Czaja, mgr. pr. Ka-
rola Förstera i Stanisława Hersztala.

Niemniej członek nasz p. Dr. Alfred Winterstein, z dawniej-
szych lat znany i ceniony autor znakomitych wodewilów, zasłu-
żył sobie na rzetelną wdzięczność, albowiem ulegając życzeniu
Wydziału, podjął się urządzenia tradycyjnego u nas wieczoru
sylwestrowego. Wieczór ten, wypełniony w całości własnymi
p. Dra Wintersteina utworami scenicznymi, zyskał tak wielkie
powodzenie, że na usilne prośby ogółu członków musiał być
powtórzony na następnej zebraniu towarzyskiem.

Poniżej podajemy w chronologicznym porządku zestawienie
imprez zabawowych, urządzonych w ub. roku:

- 1.) 8. listopada 1928. I. Zebranie towarzyskie. — 2.) 8. grud-
nia 1928. II. Zebranie towarzyskie, (z udziałem Teatrzyku „Bonzo“).
- 3.) 15. grudnia 1928. III. Zebranie towarzyskie, (z udziałem

Teatrzyku „Bonzo“). — 4.) 31. grudnia 1928. Wieczór sylwestrowy (pod artystycznym kierunkiem p. Dra Alfreda Wintersteina). — 5.) 1. lutego 1929. IV. Zebranie towarzyskie, (pod artyst. kierun. p. Dra A. Wintersteina). — 6.) 9. marca 1929. Zabawa kostjumowa w salach Towarzystwa Technicznego, (urządzona staraniem Teatrzyku „Bonzo“). — 7.) 16. marca 1929. V. Zebranie towarzyskie, (z udziałem Teatrzyku „Bonzo“). — 8.) 2. maja 1929. Dancing wiosenny, (w salach Wł. Bolońskiego).

Omówiwszy w najogólniejszym zarysie usiłowania nasze w kierunku wypełnienia zadań towarzyskich Instytucji, przedstawimy obecnie wyniki pracy Wydziału w dziedzinie kulturalnej.

Statutowo składają się na nią 3 działy, jakoto: a.) czasopiśmiennictwo, b.) odczyty, c.) kółka.

a.) Odnośnie do zawiadowstwa czasopism, wyniki w niem osiągnięte już ze względu na ciasny teren działania nie wiele różnić się mogły od wyników lat poprzednich. Idąc śladem dawniejszych Wydziałów, staraliśmy się w ramach rozporządzalnych funduszy nabywać dla Czytelni naszej czasopisma najpoczytniejsze, licząc się przytem z różnorodnymi życzeniami członków. Szereg pism otrzymywaliśmy po cenie niższej, za co odnośnym Wydawnictwom składamy dzięki. Znaczne też ułatwienie w względzie finansowym stanowił dla zawiadowstwa przychód, uzyskany z podprenumeraty, za wyjątkiem bowiem kilku dzienników, wszystkie inne czasopisma znalazły po ukazaniu się nowego egzemplarza nabywców, opłacających połowę ceny właściwej.

Z zestawienia czasopism, które nadchodziły do Czytelni, okazuje się, że zaopatrzona była w roku ubiegłym wcale bogato, a w każdym razie nie gorzej, niż w latach poprzednich.

Czytelnia nasza otrzymywała następujące czasopisma:

1. Polskie: Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Kurjer Poranny, Robotnik; Bluszcz, Cyrulik Warszawski, Głos Nauczycielski, Muzyka, Naokoło Świata, Praca Szkolna, Prawda, Przegląd Sportowy, Przegląd Współczesny, Ruch Pedagogiczny, Świat, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie. — 2. Angielskie: The New Era, Times Literatry Supplement. — 3. Esperanckie: Verda Stelo. — 4. Francuskie: L'illustration, La petite Illustration, Le Messenger Polonais, Mercure de France, La Nouvelle Revue Française, Pologne Littéraire, Le Quotidien. — 5. Niemieckie: Berliner Tageblatt, Neue Freie Presse, Neues Wiener Journal, Das Blatt der Hausfrau, Die Bühne, Das werdende Zeitalter, Die Dame, Elegante Welt, Die Kunst, Die Literatur, Die Neue Rundschau, Simplicissimus, Die Umschau.

Odstępując od długoletniej praktyki dawniejszych Wydzia-

łów nieurządzania odczytów dla członków naszych z uwagi na łatwość korzystania z odczytów Kollegjum Wykładów Naukowych, zorganizowaliśmy w roku sprawozdawczym odczyt zbiorowy na aktualny dziś temat dziecka. Odczyt ten, na który złożyły się trzy prelekcje zaszczytnie znanych w mieście naszym działaczy społecznych, a mianowicie pp.: dyr. szkoły Dra Józefa Birnbaum (o dziecku szkolnem), adw. Dra Jakóba Brossa (o dziecku przestępczem) i lekarza Dra Władysława Medyńskiego (o dziecku nerwowem), wzbudził duże zainteresowanie i zgromadził liczne rzesze słuchaczy. O świetnem opracowaniu tematu najdobitniej świadczy, że wszystkie trzy prelekcje ogłosił drukiem w jubileuszowym swem sprawozdaniu Wydział Towarzystwa Kolonji Rabczańskiej dla dziatwy szkolnej w Krakowie, uważając trafnie, że znakomitą ich treść należy uprzystępnić szerszym warstwom społeczeństwa.

Tu trzeba jeszcze nadmienić, że dnia 18. października br. członek nasz, p. Dr. Leon Oberlender w formie zajmującej pogadanki podzielił się z nami swemi wrażeniami z podróży do Włoch.

Podjęta po kilkuletniej przerwie myśl urządzania odczytów, w dodatku statutowo przewidzianych, wyłącznie dla członków Czytelni Towarzyskiej okazała się zdrową i niewątpliwie znajdzie u następców naszych chętnych naśladowców.

Z tradycyjnych Kółek językowych czynnemi były w roku ubiegłym jedynie Kółka angielskie i esperanto.

Pierwsze, zorganizowane przez stałą swą od założenia Stowarzyszenia przewodniczącą, p. Helenę Grünhutową jednoczyło w swem gronie szereg pań, uprawiających już od lat kilkunastu w każdą środę konwersację w języku angielskim pod wypróbowaniem kierownictwem p. Emily Allen; drugie, powołane do życia przez p. Helenę Wohlfeldówną, wybraną w uznaniu zasług dla Kółka tegoż przewodniczącą, uprawiało pod kierunkiem członka naszego i znanego propagatora esperanta, p. Dra Leopolda Drehera, lekturę i konwersację w tym języku.

W ostatnich tygodniach naszego urzędowania wdrożyliśmy starania w celu utworzenia w najbliższym czasie dalszych Kółek językowych, zwłaszcza francuskiego i włoskiego.

Wobec powstania w roku ubiegłym Teatryku „Bonzo“ okazało się zbędnem utworzenie statutem przewidzianego Kółka dramatycznego, a niemniej zbędnem stało się zawiązanie istniejącego w latach dawniejszych Kółka sportowego wobec ścisłego związku Czytelni Towarzyskiej z Krakowskim Klubem Tennisowym. Przewidzianym w statucie Klubu delegatem naszym ustanowiliśmy w roku sprawozdawczym ponownie p. Dra Henryka Tillesa, którego działalność zyskała na Walnem Zgromadzeniu

Klubu pełne uznanie.

Podziękowanie wyraziło powyższe Walne Zgromadzenie również Wydziałowi Czytelni Towarzyskiej w uznaniu skutecznego popierania spraw Klubu i użyczania mu gościny w lokalu naszym.

Poza pracą, zakresloną statutowymi przepisami o celach Stowarzyszenia i środkach, do ich osiągnięcia wiodących, ciążyło na Wydziale żmudne brzemie obowiązków w dziedzinie ściśle administracyjnej, a więc piecza nad utrzymaniem lokalu i inwentarza w stanie należytym, nadzór nad służbą, troska o tak trudny do zdobycia w ubiegłej, srogiej zimie opał, o bezpieczeństwo lokalu, mienia i życia członków, w którym to celu wspólnie z Kollegjum Wykładów Naukowych ubezpieczyliśmy je w Towarzystwie Wzajemnych Ubezpieczeń, wreszcie rozliczne i wyczerpujące czynności sekretarskie.

Znana jest ta praca dostatecznie członkom, częściej do lokalu uczęszczającym i ją obserwującym. Nie będzie chyba przesadą twierdzenie, że w każdej innej Instytucji z podobnym zakresem działania ustanowienie dobrze płatnych sił biurowych i administracyjnych byłoby nieuniknione. U nas pełnią te czynności z całym poświęceniem członkowie Wydziału, znajdując jedyne zadośćuczynienie w przekonaniu o dobrze spełnionym obowiązku publicznym.

W pracy naszej doznaliśmy życzliwego poparcia ze strony liczного szeregu członków, do Wydziału nie należących, za co Im na tem miejscu serdeczne składamy dzięki.

W szczególności wyrażamy wdzięczność ofiarnym Paniom-Gospodyniom na zebraniach towarzyskich, p. Inż. Dawidowi Rublowi za zajęcie się naprawą inwentarza, p. Drowi Jakóbowi Syropowi za dar stolika do gry, Zarządom Teatrów Świetlnych i Biura Koncertowego p. Wł. Bolońskiego za udzielenie członkom naszym zniżonych biletów wstępu i wogóle wszystkim, którzy nam pracę naszą w jakikolwiek sposób ułatwili.

Odchodzimy z przeświadczeniem, że zawsze mieliśmy dobro Stowarzyszenia na oku i obowiązki nasze sumiennie spełniać staraliśmy się.

Zwłaszcza pilnie baczyliśmy na to, aby Stowarzyszenie nasze, łącząc ludzi różnych poglądów społecznych dla wspólnych celów kulturalno-towarzyskich, ściśle trzymało się swego programu. Z zadowoleniem też zaznaczamy, iż w tem dążeniu znaleźliśmy pomoc ogółu członków.

Kończymy, wyrażając przekonanie, że i w przyszłości członkowie nasi szukać będą w Czytelni Towarzyskiej nic innego, jak tylko wolnej od potępieńczych swarów przystani myśli i wytechnienia.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Alfred Kraus, zast. prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Dr. Henryk Tilles, zast. sekretarza. — Dr. Jan Geldwerth i Edmundowa Horowitzowa, skarbnicy. — Inż. Henryk Rittermann i Dr. Stanisław Weiss, gospodarze. — Dr. Józef Birnbaum i Ernestyna Ringelheimowa, zawiadowcy czasopism. — Dr. Leon Żupnik, referent spraw odczytowych. — Wanda Marguliesowa i Helena Schmeidlerowa, referentki Kółek. — Dr. Stanisław Eibenschütz, Józef Eiger i Otto Eisinger, referenci spraw zabawowych.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Inż. Maksymiljan Bandet, przewodniczący. — Alicja Hausmannowa. — Dr. Anna Wintersteinowa.

SĄD POLUBOWNY:

Dr. Emil Steinsberg, zwierzchnik. — Dr. Artur Lustgarten, zast. zwierzchnika.

Kraków, w październiku 1929.

ooooo

Sprawozdanie z czynności za rok 1929/1930

Nie należał do dobrych kończący się z dniem dzisiejszym rok zawiadowczy. Wiele na ten ujemny wynik złożyło się przyczyn. Nie będziemy ich tu szczegółowo rozbierali, a tylko wskażemy, że urzędowanie nasze przypadło na czas ogólno-światowego kryzysu gospodarczego, który w ubiegłym roku doszedł do szczytu swego nasilenia. Zrozumieć łatwo ścisłą łączność między gospodarczą sytuacją społeczeństwa, a Czytelnią Towarzystwą, której powodzenie w wysokim stopniu związane jest z dobrobytem jej członków.

Przesilenie ekonomiczne nie mogło nie dotknąć i poszczególnych członków Wydziału, z których znaczna część, zaabsorbowana wyczerpującymi zajęciami zawodowymi i borykając się z przeciwnościami losu, nie miała ani czasu dostatecznego ani też potrzebnego spokoju, aby w całej pełni poświęcić się żmudnym obowiązkom Wydziałowego Stowarzyszenia o rozległym zakresie działania.

Zresztą podejmowane w interesie rozwoju Czytelni Towarzystwskiej usiłowania przeważnie nie znajdowały należytego oddźwięku u członków, którzy z mylnego wychodząc założenia, że jeno wyczynów ciągłych i nowych Wydziału żądać mają prawo, sami poza opłacaniem skromnej wkładki miesięcznej niczem do dobra Instytucji się nie przyczyniali i Wydziałowi swej pomocy mimo wielokrotne w tym względzie nawoływania, a nawet prośby

niemał nigdy nie użyczyli.

Wierzmy jednak, że czas najgorszy już przeminął i jaśniejsze światło nam jutro. Przyszły Wydział, znajdując się w o wiele korzystniejszym, niż my położeniu, niewątpliwie zdoła nie tylko bieżące, a tak liczne załatwiać agendy, z normalnem funkcjonowaniem Instytucji połączone, ale też swych poprzedników, w większej części niezawinione, zaniedbania naprawić.

Mówiąc o zaniedbaniach, odnosimy to głównie do drugiego półroczu sprawozdawczego, nie odrazu bowiem wspomniane wyżej trudności się zaznaczyły.

Obejmując urzędowanie, Wydział przystąpił do pracy z najlepszą wolą i dużym zapałem. Ułożył dokładny plan działania, obmyślił preliminarz dochodów i wydatków, odpowiednio rozdzielił przewidziane statutem referaty i wyznaczył długi szereg komisij z szczegółowymi poleceniami tak, że sprawa zapowiadała się wcale pomyślnie.

Miał zresztą Wydział zadanie ułatwione, rozporządzając bogatym doświadczeniem swych licznych poprzedników, przekazaniem pamięci następców w archiwum, sprawozdaniach rocznych i protokołach posiedzeń z lat 17.

Jak jednak wyżej nadmieniliśmy, w niedługim już czasie twarzą rzeczywistość okazała się silniejszą od najrzetelniejszych zamierzeń i oto, stając dzisiaj przed Walnem Zgromadzeniem z rachunkiem sumienia, wyznać musimy, że owoce naszej pracy w żadne nie mogą iść porównanie z rezultatami pracy Wydziałów dawniejszych.

Nikłemi zwłaszcza w zestawieniu z rokiem ostatnim były wyniki realizacji towarzyskich zadań Czytelnii, słusznie czy nie-słusznie uważanych obecnie przez przeważającą część członków Stowarzyszenia za najważniejsze. Kiedy sprawozdanie naszych bezpośrednich poprzedników wykazało długi poczet imprez zabawowych, a głównie zebrań towarzyskich z świetnymi programami rewjowemi zespołu Teatrzyku „Bonzo”, to w roku sprawozdawczym Wydział zdobyć się mógł zaledwie na zorganizowanie tradycyjnego wieczoru sylwestrowego z udziałem kilku własnych, a przeważnie zawodowych sił artystycznych, oraz na jedną zabawę taneczną, urządzoną z pełnem powodzeniem dnia 1 marca b. r. w salach Towarzystwa Technicznego, staraniem najmłodszej generacji członków.

Raz już stwierdziliśmy, że wina słabego tylko w roku ubiegłym efektu w dziedzinie życia towarzyskiego bynajmniej nie leży wyłącznie po stronie Wydziału. Możliwość urządzania wieczorów z programem artystycznym zależy przede wszystkim od istnienia dostatecznej ilości członków Stowarzyszenia uzdolnionych i chętnych.

nych w tym kierunku i skoro ubyły z powodu wyjazdu z Krakowa siły najcenniejsze, a w pierwszej linii sam referent spraw zabawowych p. Robert Eisinger — Wydział, najlepszymi nawet ożywiony chęciami, nic godnego szczególniejszego zaznaczenia stworzyć nie był w stanie.

Cele towarzyskie miała również na oku dopuszczona uchwałami poprzednich Wydziałów gra bridge i rummy, tudzież wprowadzona w okresie sprawozdawczym na życzenie młodszej części członków gra ping-pong. Gry te w dużej mierze przyczyniały się do ożywienia słabego skądinąd ruchu towarzyskiego w Czytelni, przysparzając równocześnie kasie Stowarzyszenia pewnego dochodu. W celu umożliwienia gry ping-pong zakupiliśmy znacznym sumptem stół specjalny i przekonani byliśmy, iż wydatek w niedługim już czasie sowicie się opłaci. Niestety nieposzanowanie przez uprawiających grę ping-pong ustanowionego przez Wydział regulaminu Kółka zmusił nas do wydania zaproponowanego przez delegata Wydziału p. Dra Leona Żupnika, zakazu uprawiania gry do czasu zupełnego przywrócenia dyscypliny, w którymto względzie decyzja przypadnie już naszym następcom.

Na pograniczu między zadaniami towarzyskimi i oświatowymi Czytelni czynne są przewidziane statutem Kółka językowe, z jednej strony gromadząc uczestników na regularnych zebraniach, z drugiej kształcąc ich w wytkniętym kierunku.

Kółek takich było w ubiegłym roku dwa. Jedno angielskie, pozostające znowu pod umiejętnym kierownictwem długoletniej i energicznej przewodniczącej p. Heleny Grünhutowej, drugie francuskie, zorganizowane staraniem członka Wydziału p. Edmundowej Horowitzowej.

Dla Kółka angielskiego pozyskaliśmy i w tym roku p. Emily Allen, dla Kółka francuskiego natomiast po raz pierwszy tak cenną siłę, jak lektora U. J. p. Henri Bernard'a.

Przechodząc do omówienia właściwej działalności oświatowej Stowarzyszenia, zauważamy, iż ośrodkiem jej znowu pozostało czytelnictwo czasopism.

W tym względzie okres sprawozdawczy nie przyniósł większych zmian. W granicach dość szczupłych środków finansowych sprowadzaliśmy czasopisma treści naukowej, beletrystycznej, politycznej i sportowej, a stosując się do życzeń naszych pań, również kilka pism, poświęconych modzie.

I w roku minionym zdołaliśmy uzyskać od szeregu Wydawnictw prenumeratę po cenie niższej, za co im winne wyrażamy dzięki.

Wydatek na czasopisma zmniejszył się ponadto wskutek stosunkowo poważnego wpływu z podprenumeraty.

Oto poczet pism, które w roku sprawozdawczym nadcho-

dziły do Czytelni:

1. Polskie: Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kuryer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Kurjer Poranny, Robotnik; Bluszcz, Cyrulik Warszawski, Głos Nauczycielski, Kultura Ciała, Muzyka, Naokoło Świata, Praca Szkolna, Prawda, Przegląd Sportowy, Przegląd Współczesny, Ruch Pedagogiczny, Świat, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie. — 2. Angielskie: The New Era, The Times Literary Supplement. — 3. Francuskie: L'illustration, La Nouvelle Revue Française, La petite Illustration, Le Quotidien. — Niemieckie: Neue Freie Presse, Neues Wiener Journal, Das Blatt der Hausfrau, Das werdende Zeitalter, Die Bühne, Die Dame, Die neue Deutsche Rundschau, Elegante Welt, Die Kunst, Die Literatur, Simplissimus, Die Umschau, Die Weltbühne,

Oświatowy również referat odczytowy nie był w roku ubiegłym czynny, co jednak o tyle nie miało większego znaczenia, że członkowie Czytelni Towarzyskiej, jak dawniej, korzystali za połowę normalnej ceny wstępu z odczytów i wszelkich innych imprez, urządzanych przez bratnią Instytucję Kollegjum Wykładów Naukowych, mieszczącą się w naszym lokalu.

Wynikających z zajmowania wspólnego lokalu, zresztą niezbyt dotkliwych, niedogodności, nie sposób było w roku sprawozdawczym usunąć przez zdawną zamierzone wynajęcie lokalu obszerniejszego.

Spodziewać się wszakże należy, że następcom naszym, pracującym w przypuszczalnie pomyślniejszych, niż my, warunkach, powiedzie się sprawę do korzystnego doprowadzić końca.

Na tem miejscu słów kilka poświęcić winniśmy i drugiej Instytucji bratniej, statutowemi węzłami złączonej z Czytelnią Towarzystwem, Krakowskiemu Klubowi Tennisowemu (K. K. T.)

Mimo, że wspólne Wydziałów Czytelni Towarzyskiej i Krakowskiego Klubu Tennisowego wysiłki o uzyskanie własnych kortów tenisowych jeszcze nie przyniosły pomyślnego wyniku, Klub intensywnie i skutecznie realizował swe sportowe cele na kortach, wynajętych od Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół“, uczestnicząc też w zawodach miejscowych i zamiejscowych. Znakomite wręcz zasługi około utrzymania i rozwoju młodego na gruncie krakowskim Klubu w najuciążliwszych warunkach, położył niezmordowany skarbnik i istotny kierownik, p. nadradca inż. Zygmunt Allerhand, czem zaskarbił sobie prawdziwą wdzięczność całego zespołu graczy, a niemniej uznanie Wydziału Czytelni Towarzyskiej.

Z ramienia tego Wydziału sprawował i w roku ubiegłym p. Dr. Henryk Tilles obowiązki delegata do Klubu.

Sprawozdanie nasze nie byłoby pełne, gdybyśmy nie wspomnieli o różnorodnych czynnościach, związanych z administracją tak żywotnej, jak Czytelnia nasza Instytucji. Mamy na myśli gospodarstwo w ścisłym znaczeniu, nadzór nad lokalem i służbą, której zmiana jest właśnie w toku, a przede wszystkim rozliczne agendy sekretarskie. Wszystkie te sprawy wymagają od właściwych funkcjonariuszów bardzo znacznych zachodów i wiele czasu, to też bez względu na ostateczny pracy wynik, mają prawo liczyć na uznanie ogółu członków.

W ten sposób staraliśmy się ująć w najogólniejszym zarysie najważniejsze momenty z życia Stowarzyszenia w ubiegłym roku.

Nie było to życie głośnie, nie obfitowało w nadzwyczajne wydarzenia, a tem mniej w wydatniejsze dla Czytelni Towarzyskiej korzyści, wszelako w okolicznościach, wyżej przedstawionych i na tle zaznaczonego przesilenia ekonomicznego, o lepszy wynik było trudno i zadowoleni jesteśmy, że ustępując, pozostawiamy Instytucję naszą bez jakiegokolwiek większej szkody.

Jeżeli jeszcze dodamy, że stan finansowy Stowarzyszenia jest obecnie mimo krytyczne przejścia, jakie przetrzymać musieliśmy, nie gorszy, aniżeli w roku poprzednim, to wolno nam z całym spokojem twierdzić, iż następcy nasi obejmą po nas Czytelnię Towarzyską w warunkach, które przy należytem wykonywaniu obowiązków bez trudu umożliwią rozwój Stowarzyszenia w dalszej przyszłości.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Alfred Kraus, zast. prezesa. — Juljusz M. Baumgarten, sekretarz. — Dr. Henryk Tilles, I. zast. sekretarza. — Zdzisław Pechnik, II. zast. sekretarza. — Dr. Jan Geldwerth, gospodarz I. — Inż. Edward Kreisler i Inż. Henryk Rittermann, gospodarze. — Edmundowa Horowitzowa i Dr. inż. Bronisław Biegeleisen, skarbnicy. — Dr. Józef Birnbaum i Kamila Eibenschützowa, zawiadowcy czasopism. — Dr. Leon Żupnik, referent spraw odczytowych. — Bruno Hoffman i Daniela Klippelowa, referenci Kółek. — Robert Eisinger, referent spraw zabawowych.

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Inż. Maksymilian Bandet, przewodniczący. — Wanda Marguliesowa. — Dr. Anna Wintersteinowa.

SĄD POLUBOWNY:

Dr. Emil Steinsberg, superarbiter. — Dr. Artur Lustgarten, zast. superarbitra.

Kraków, w październiku 1930.

Sprawozdanie z czynności za rok 1930/1931

Jak już lat kilka ostatnich, podobnież ubiegły, 19-ty z rzędu rok zawiadowczy nie przyniósł wyczekiwanej zmiany trudnych warunków pracy stowarzyszeniowej. Przeciwnie; na każdym niemal wysiłku, podejmowanym w interesie Czytelni Towarzyskiej, ciążyło dławiące piętno przewlekłego i coraz większe przybierającego rozmiary kryzysu gospodarczego, pacząc naturalną linię rozwoju Instytucji, tak bardzo wszak zależnego od materialnego powodzenia jej członków.

Do tej przyczyny natury ogólnej dołączyć jeszcze wypada specjalne nastawienie psychiczne wielu naszych członków, którzy niezdolni do wytrwania na raz obranej placówce kulturalno-towarzyskiej, w nigdy niezaspokojonym głodzie wrażeń pod byle jakim pozorem ją opuszczają, aby tam się przerzucić, gdzie nowych, ciekawszych spodziewają się sensacji.

Mimo te i jeszcze inne niekorzystne warunki, raz wraz rwące nici nawiązanych już poczynąń Wydziału, zdołaliśmy Czytelnię naszą na dawnym utrzymać poziomie, a przekazany nam poprzedników naszych dorobek pod niejednym względem wzbogaciliśmy.

Zgodnie z wskazaniem statutu i zwłaszcza polegając na wieloletniem doświadczeniu tych Wydziałowych, którzy obowiązki swe pełnią od chwili powstania Czytelni Towarzyskiej lub też nie wiele później, podjęliśmy wyteżoną pracę około obu podstawowych ośrodków jej działalności, a więc w kierunkach oświatowym i towarzyskim.

W dziedzinie oświatowej szczególną otoczyliśmy pieczę dział czasopiśmienny.

Nie licząc się z skromniejszymi obecnie dochodami, wyznaczaliśmy dlań w budżecie naszym pozycję poważną, aby poprzednio już nadchodzące czasopisma zatrzymać, a ponadto nowemi je zasilić wydawnictwami. Sądzymy też, że nawet daleko w tym względzie posunięte wymagania w dużej mierze zaspokoić umieliśmy. Wynika to jasno z następującego zestawienia. Nadchodziły czasopisma:

A). Polskie: Czas, Głos Narodu, Ilustrowany Kurjer Codzienny, Naprzód, Nowy Dziennik, Kurjer Poranny, Robotnik; Bluszcz, Cyrulik Warszawski, Gazeta Literacka, Głos Nauczycielski, Muzyka, Naokoło Świata, Praca Szkolna, Prawda, Przegląd Społeczny, Przegląd Sportowy, Przegląd Współczesny, Ruch Pedagogiczny, Świat, Świat Kobiety, Światowid, Tygodnik Ilustrowany, Wiadomości Literackie. — B). Angielskie: The New Era, The Times Literary Supplement. — C). Francuskie: L'Illustration, La Nouvelle

Revue Française, La Petite Illustration, Le Quotidien. — D). Niemieckie: Berliner Tageblatt, Neue Freie Presse, Das Blatt der Hausfrau, Camera, Das werdende Zeitalter, Die Bühne, Die Dame, Die neue Rundschau, Elegante Welt, Die Kunst, Die Literatur, Die Umschau, Die Weltbühne.

W okresie sprawozdawczym znowu szereg Wydawnictw obniżył nam cenę prenumeracyjną, co łącznie z przychodem, zyskanym z podprenumeraty, wydatnie wpłynęło na zmniejszenie ogólnych kosztów czasopism.

Poza działem czasopiśmiennym oświatowy charakter miała praca w jedynym w ubiegłym roku zawiązanem Kółku językowym, a mianowicie w angielskiem. Uczestnicy tego Kółka, jeszcze w pierwszym roku istnienia Czytelni Towarzyskiej powołanego do życia przez p. Helenę Grünhutową, nieprzerwanie piastującą w niem do dnia dzisiejszego obowiązki przewodniczącej, uprawiało na 2 kursach, wyższym i niższym, pod kierunkiem p. Emily Allen konwersację w języku angielskim, gromadząc się w tym celu na tradycyjnych już wieczorach śródownych.

W ostatnim czasie naszego urzędowania pozyskaliśmy lektora U. J. p. Henri Bernard'a celem prowadzenia w roku przyszłym kursu języka francuskiego.

O ile w dziedzinie językowej ruch Kółek był tylko bardzo skromny, o tyle znowu korzystnie przedstawia się rzecz odnośnie do Kółek innych. W pierwszym rzędzie wymienić tu należy Kółko Fotograficzne, zawiązane pod nazwą Sekcji Fotograficznej za wybitnem przyczynieniem się p. p. Inż. Władysława Katza i Mieczysława Krakauera. Celem umożliwienia działalności Kółka należało w ubikacji, uzyskanej przez wydzielenie jej z mieszkania dozorczy lokalu, dokonać większym kosztem szeregu adaptacyj, co jednakże w przyszłości zdaniem naszym sownie powinno się opłacić.

Sekcja Fotograficzna przygotowuje na czas najbliższy wystawę prac swych uczestników, która niewątpliwie ściągnie liczne rzesze zwiedzających.

Z ramienia Wydziału jako tegoż delegaci wydatnie współpracowali z Zarządem Sekcji p. p. Inż. Izasław Harband i Adolf Lax.

W ścisłym związku, bo formalnym i faktycznym z Czytelnią Towarzystwą pozostaje Krakowski Klub Tennisowy (K. K. T.), który, jakkolwiek własnym, przez władze zatwierdzonym rządzi się statutem, w samej rzeczy nierozłączną jej stanowi część składową.

Kilkuletnim wytrwałym zabiegom Wydziału, a zwłaszcza prezesa, wiceprezesa i delegata Wydziału p. Dra Henryka Tillesa powiodło się wreszcie uzyskać od Magistratu miasta doskonale

położony i obszerny plac na korty. Z uznania godnym zapalem przystąpił Zarząd Klubu, w szczególności niezmordowany jego skarbnik p. Inż. Zygmunt Allerhand do budowy kortów i urządzenia boiska. Starania te mimo niesłychane przeciwności i mimo dotkliwego braku środków pieniężnych najpomysłniejszy uwieńczył skutek. Od szeregu miesięcy liczne grono Członków naszych, przystąpiwszy do Klubu, uprawia na własnych 3 kortach szlachetny sport tenisowy. Zarząd Klubu rozważa obecnie różne możliwości przyspieszenia jego rozwoju, a w pierwszym rzędzie przygotowuje na rok następny plan budowy dalszych 3 kortów. Powszechna opinia rokuje Krakowskiemu Klubowi Tennisowemu świetną przyszłość, co Czytelni Towarzyskiej pod każdym względem wyjść musi na pożytek.

W luźniejszym już obecnie związku pozostaje z Czytelnią Towarzystwem Kollegjum Wykładów Naukowych, które - wiadomo - z niej wywodząc swój początek, z biegiem lat w samodzielną rozwinęło się Instytucję. Pod jednym wszakże z nami pozostając jeszcze dachem, z urządzeń naszych i świadczeń w całej pełni korzystając, pewnemi wreszcie swego statutu postanowieniami z Czytelnią złączone, Kollegjum stały utrzymuje z nią kontakt, co zwłaszcza w tej przejawia się okoliczności, że Członkowie Czytelni za wstęp na imprezy Kollegjum połowę tylko opłacają ceny normalnej. Najoczywistszym też łączności obu Instytucyj wyrazem jest pełnienie z wolnego wyboru Członków Kollegjum obowiązków jego prezesa przez wiceprezesa Czytelni Towarzyskiej, a obowiązków sekretarza przez jej również sekretarza.

W tem miejscu warto zaznaczyć, że w uznaniu niespożytych zasług ostatnie Walne Zgromadzenie Kollegjum Wykładów Naukowych zamianowało prezesa Czytelni Towarzyskiej Członkiem Honorowym Stowarzyszenia.

Tedy nie będzie może zbyt śmiałem, jeżeli działalność oświatową Kollegjum w pewnym przynajmniej stopniu zapiszemy na poczet własnych Czytelni Towarzyskiej zasług kulturalnych.

Towarzyska strona jej działalności znajdowała w roku ubiegłym wyraz głównie w umożliwieniu Członkom uprawiania tak bardzo obecnie rozpowszechnionego bridża.

Wiele czasu poświęciliśmy próbom zorganizowania grających w osobne Kółko bridżistów. Odnosne prace są już na ukończeniu i przyszły Wydział niewątpliwie już niedługo będzie mógł wyznaczyć termin zebrania konstytuującego.

Pozatem urządziliśmy kilka imprez zabawowych. Dnia 22 listopada u. r. odbyło się zebranie towarzyskie z urozmaiconym programem artystycznym; na tradycyjny nasz wieczór sylwestrowy przygotowaliśmy wesoły program kabaretowy, a dnia 28 lutego

b. r. urządziliśmy w salach Towarzystwa Technicznego dancing. Wszystkie te zabawy miały duże powodzenie, a łaskawym Członkom Komisji Zabawowej, jak i Wykonawcom programów, rekrutującym się przeważnie z grona młodszej generacji naszych Członków, w pierwszym rzędzie p. Janowi Ullreichowi serdeczną za trudy wyrażamy podziękę.

Nie mniejszą wdzięczność naszą zaskarbiły sobie Panie, w których doświadczeniem ręki spoczywała strona kulinarna imprez, a zwłaszcza p. p. Marja Kranzówna, Wanda Reinischowa i Dr. Anna Wintersteinowa.

Tak przedstawia się w najogólniejszym skrócie programowa część działalności Wydziału. Pozostaje jeszcze do omówienia dziedzina administracyjna. Wysuwał się w niej na pierwszy plan trud, związany z utrzymaniem lokalu i inwentarza w należyтым stanie. Sprawa to, o ile zwłaszcza lokalu dotyczy, bynajmniej nie łatwa z uwagi na konieczność częstych i wcale kosztownych napraw zdezelowanych z biegiem lat głównych i bocznych ubikacyj i niemniej wiekowych ich urządzeń. W miarę rozporządzalnych środków pieniężnych dokładaliśmy starań w celu zabezpieczenia lokalu przed szkodami i utrzymania go w stanie, umożliwiającym należyte zeń korzystanie, pozostawiając wydanie potrzebnych jeszcze w tym względzie zarządzeń Następcom naszym.

Następcom tym przypadnie ponadto dalsze ważne zadanie. Oto w pierwszych już miesiącach ich urzędowania obchodzić będzie Czytelnia Towarzyska 20 lecie istnienia. Data to poważna i godna szczególniejszego zaznaczenia. Dwadzieścia lat rzetelnych wysiłków w kierunku realizowania przewidzianych przez założycieli Czytelni zadań kulturalno-towarzyskich, snadnie liczyć może na uznanie wszystkich uczciwie myślących ludzi.

Nie brakło też Czytelni tego uznania dotąd, na którem opierając się, rosła i przybierała na siłach. Przetrwiała czasy lepsze i gorsze, przetrwa i nadal, jeżeli tylko, wierna 20 letniej tradycji, zechce w dalszym ciągu pozostać ogniskiem prawdziwej kultury towarzyskiej.

WYDZIAŁ:

Dr. Ryszard Reiner, prezes. — Dr. Alfred Kraus, zast. prezesa. — Juliusz M. Baumgarten, sekretarz. — Dr. Henryk Tilles, zast. sekretarza. — Dr. Jan Geldwerth, gospodarz I. — Inż. Izasław Harband i Inż. Henryk Rittermann, gospodarze. — Edmunda Horowitzowa i Adolf Lax, skarbnicy. — Dr. Józef Birnbaum i Irena Pelzlingowa, zawiadowcy czasopism. — Dr. Stanisław Eibenschütz, I. referent spraw zabawowych. — Józef

Lichtig i Wanda Reinischowa, referenci spraw zabawowych. —
Wanda Epsteinowa, referent odczytowy. — Dr. Jakób Syrop,
referent Kólek. —

KOMISJA KONTROLUJĄCA:

Inż. Maksymiljan Bandet, przewodniczący. — Leon Schimmer.
— Dr. Anna Wintersteinowa.

SĄD POLUBOWNY:

Dr. Emil Steinsberg, zwierzchnik. — Dr. Artur Lustgarten,
zast. zwierzchnika.

Kraków, w październiku 1931.

